

**T. C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİMDALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**CİNSEL TACİZE İLİŞKİN TUTUMLARI YORDAYAN
FAKTÖRLER: ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK,
KONTROL ODAĞI VE EMPATİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hülya AYHAN
36598327700**

**Danışman Öğretim Üyesi:
Yrd. Doç. Dr. Pervin Sevda BIKMAZ**

İstanbul, 2015

T. C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİMDALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

CİNSEL TACİZE İLİŞKİN TUTUMLARI YORDAYAN
FAKTÖRLER: ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK,
KONTROL ODAĞI VE EMPATİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hülya AYHAN
36598327700

Danışman Öğretim Üyesi:
Yrd. Doç. Dr. Pervin Sevda BIKMAZ

İstanbul, 2015

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

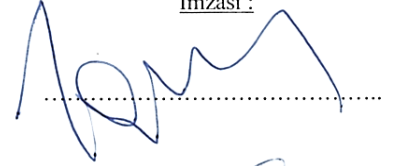
.....Psikoloji.....Anabilim/Anasanat Dalı Uygulamalı Psikoloji Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi Halıya AYHAN tarafından hazırlanan
“Cinsel Taciz, İstisna Tutumları, Mondajın Faktörleri, Cinsellik Duygulu.....
.....Cinsiyetçilik, Kontrol Çabası ve Empati.....”
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : .02/.07/2015

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Perum Serda Bıkmaz
Danışman: Halis Üniv. Psikoloji ASD/ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Muhammed Mehmet
..... Bilim Üniv. Psikoloji ASD/ABD Öğr. Üyesi
..... Çocuk ve Ergen

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Meral Gülha
..... Halis Üniv. Psikoloji ASD/ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi:
..... Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi:
..... Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

TEŞEKKÜR

Sayın tez danışmanım ve hocam Yrd.Doç.Dr. Pervin Sevda BIKMAZ'a, araştırma boyunca bilgi ve tecrübesi ile göstermiş olduğu destek ve yönlendirme için teşekkür ederim.

Araştırmam boyunca maddi-manevi desteğiyle yanımda olan anneme, araştırma uygulamalarındaki emekleri ve destekleri için değerli meslektaşlarım ve dostlarım Esra Albayrak, Filiz Işık ve Gamze Göktepe'ye ayrı ayrı teşekkür ederim. Ayrıca, araştırmaya davet edilen ve katılım gösteren tüm ruh sağlığı çalışanlarına teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
1.GİRİŞ	1
1.1. Yapılan Araştırmalar	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Hipotezler	6
1.4. Araştırmanın Önemi	7
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.6. Araştırmanın Sayıltıları.....	8
1.7. Terimler.....	8
1.8. Kısaltmalar.....	10
2. GENEL BİLGİLER.....	11
2.1. CİNSEL TACİZ	11
2.1.1. Cinsel tacizin tanımı.....	11
2.1.2. Görülme sıklığı(incidence)	15
2.1.3. Cinsel tacizin ortaya çıkış nedenleri.....	16
2.1.4. Cinsel tacizin neden olduğu sonuçlar	17
2.2. CİNSEL TACİZE İLİŞKİN ALGI VE TUTUMLAR.....	19
2.2.1. Cinsel tacize ilişkin algılar.....	19
2.2.2. Cinsel tacize ilişkin tutumlar	21
2.2.2.1.Cinsiyet.....	21
2.2.2.2. Yaş	23
2.2.2.3. Ruh sağlığı çalışanı olma	24
2.2.2.4. Cinsel taciz geçmişi	24
2.2.2.5. Kültür	25
2.2.2.6. Cinsiyet rolleri, cinsiyetçi inanışlar	26
2.3. ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK.....	27
2.4. KONTROL ODAĞI.....	31
2.5. EMPATİ.....	33
3.YÖNTEM.....	38
3.1.Araştırma modeli	38
3.2.Örnekleme	39
3.3.Araştırma verilerinin toplanması	39

3.4.Araştırmada kullanılan ölçekler	40
3.4.1.Kişisel Bilgi Formu	40
3.4.2.Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği	40
3.4.3.Kontrol Odağı Ölçeği	41
3.4.4.Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği	42
3.4.5.Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi	43
3.5.Kullanılan istatistiki teknik	44
4. BULGULAR	45
5. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA	62
6. ÖNERİLER	72
7. KAYNAKÇA	73
8. EKLER	80
EK-1 Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği (CTİTÖ)	80
EK-2 Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ)	82
EK-3 Kontrol Odağı Ölçeği (KOÖ)	83
EK-4 Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi (KATİ)	85
EK-5 Kişisel Bilgi Formu	87
EK-6 Araştırmacının Özgeçmişi	88
EK-7 Etik Kurul Onay Evrakı	90

ÖZET

Bu araştırma mesleki tecrübesi olan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarını ve cinsel tacize ilişkin tutumları ile çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı ve empati arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yürütülmüştür. Ayrıca, araştırmada ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları ile cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimleri ve kendilerinin cinsel taciz geçmişleri arasındaki ilişki de incelenmiştir.

Araştırmaya 58 Psikolog, 18 Psikolojik Danışman ve 7 Sosyal Hizmet Uzmanı olmak üzere toplam 83 ruh sağlığı çalışanı katılmıştır. Katılımcılara “Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği”, “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği”, “Kontrol Odağı Ölçeği”, “Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. “Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği”, Sakallı-Uğurlu, Salman ve Turgut (2010) tarafından geliştirilmiştir. “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği”, Glick ve Fiske (1996) tarafından geliştirilmiş olup Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından yapılmıştır. “Kontrol Odağı Ölçeği”, Dağ (2002) tarafından geliştirilmiştir. “Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi” ise Davis (1980) tarafından geliştirilmiş olup Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Engeler (2007) tarafından yapılmıştır. Araştırmadan toplanan verilerin analizi “SPSS 22.0 for Windows” alt testleri ile yapılmıştır.

Yürütölen araştırmanın sonucunda cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsiyete, mesleğe ve cinsel taciz geçmişi olup olmamasına göre farklılıkların olduğu; yaşa ve cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimi olup olmamasına göre farklılıkların olmadığı bulgulanmıştır. Düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ve önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında ilişki olduğu, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında ilişki olduğu, kadercilik ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında ilişki olduğu, şansa inanma ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında ilişki olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca, kişisel rahatsızlık ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında ilişki olduğu, empatik düşünce ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında ilişki olduğu, perspektif alma ve empatik düşünce ile cinsel tacizi

önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında ilişki olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Cinsel tacize ilişkin tutumlar, çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı, empati, ruh sağlığı çalışanları.

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate attitudes of mental health professionals-who had professional experience- toward sexual harassment and the relationships of these attitudes with ambivalent sexism, locus of control and empathy. In addition, the relationships of these attitudes with working with victims of sexual harassment and sexual harassment experience also investigated.

A total of 83 mental health professionals were included in the study 58 of whom were psychologists, 18 of whom were psychological counselor and 7 of whom were social workers. Four separate scales were performed on the participants: one of them was Sexual Harassment Attitude Scale which was developed by Sakallı-Uğurlu, Salman ve Turgut in 2010; the other one was Ambivalent Sexism Inventory which was developed by Glick ve Fiske in 1996 and translated into Turkish by Sakallı-Uğurlu in 2002; the another one was Locus of Control Scale which was developed by Dağ in 2002; and the last one was Interpersonal Reactivity Index which was developed by Davis in 1980 and translated into Turkish by Engeler in 2007. In addition, the personal information form which was generated by the researcher was performed. Acquired data were analysed using the subtests of SPSS 22.0 for Windows.

The results were revealed that there were significant gender, occupation and sexual harassment experience differences in attitudes toward sexual harassment. There were no differences in attitudes toward sexual harassment in terms of age and working with the victims of sexual harassment. In addition, both subfactors of ambivalent sexism (hostile and benevolent sexism) were significantly associated with some of the subfactors of attitudes toward sexual harassment. Also, some of the subfactors of locus of control were significantly correlated with some subfactors of attitudes toward sexual harassment. Lastly, some of the subfactors of empathy were significantly associated with some of the subfactors of attitudes toward sexual harassment.

Key words: Attitudes toward sexual harassment, ambivalent sexism, locus of control, empathy, mental health professionals.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1 Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları...45	45
Tablo 4.2 Katılımcıların maruz kaldıkları cinsel taciz olaylarının frekans ve yüzde dağılımları48	48
Tablo 4.3 Katılımcıların araştırmada kullanılan ölçek ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları toplam puanlarının tanımlayıcı istatistikleri49	49
Tablo 4.4 Kadın ve erkeklerin cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları51	51
Tablo 4.5 Yaş gruplarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları.....52	52
Tablo 4.6 Meslek gruplarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi sonuçları53	53
Tablo 4.7 Cinsel taciz geçmişi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları54	54
Tablo 4.8 Cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları.....55	55
Tablo 4.9 Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları56	56
Tablo 4.10 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları (düşmanca cinsiyetçilik – korumacı cinsiyetçilik) arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları.....56	56
Tablo 4.11 Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları57	57
Tablo 4.12 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile kontrol odağının alt boyutları (kişisel kontrol – şansa inanma – çabalamanın anlamsızlığı – kadercilik – adil olmayan dünya inancı) arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları58	58

Tablo 4.13 Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları.....	59
Tablo 4.14 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile empatinin alt boyutları (perspektif alma - empatik düşünce - kişisel rahatsızlık) arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları.....	60

1.GİRİŞ

Kadınlar günlük yaşamlarında kendilerini rahatsız eden fiziksel ya da sözel birçok davranışa maruz kalabilmektedirler. Bir kadın üzerinde ne olduğu fark etmeksizin yolda yürürken süzülebilir ya da kendisine laf atılabilir, cinsel içerikli şakalara maruz kalabilir, kendisi ile rahatsız edici düzeyde yakınlık kurulabilir, ısrarcı ve uygunsuz görüşme tekliflerine maruz kalabilir ya da cinsel birlikteliğe zorlanabilir. Kadınlar bu tip davranışlarla hayatlarının çeşitli alanlarında (üniversite, sınıf, iş yeri, sokak ve ev) karşılaşabilmektedirler. Yukarıda bahsi geçen durumlar değerlendirildiğinde kadınların cinsel tacize yaşamlarının birçok alanında ve çok çeşitli şekillerde maruz kaldıkları görülmektedir.

Cinsel taciz olaylarında her ne kadar sadece kurban zarar görüyor gibi düşünülse de aslında bütün toplum bu durumdan etkilenmektedir. Bu açıdan bakıldığında cinsel taciz sosyal bir problemdir (Durmuş, 2013). Bu nedenle, cinsel tacizin daha iyi anlaşılması amacı ile araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalarda cinsel tacizin ne olduğu (Aggrawal, 2008, 275-283; Fitzgerald, Gelfand ve Drasgow, 1995; O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998; Powell, 1983; Sbraga ve O'Donohue, 2000; Sev'er, 1999; Terpstra ve Baker, 1986), mağdurların kimler tarafından cinsel tacize maruz bırakıldıkları (Durmuş, 2013), cinsel tacizin yarattığı duygusal ve psikolojik sonuçlar (Thacker ve Gohmann, 1996), cinsel tacize yönelik algı ve tutumlar (Foulis ve McCabe, 1997; Glick ve diğerleri, 1997; McCabe ve Hardman, 2005; Murrell ve Dietz-Uhler, 1993; Russel ve Trigg, 2004; Sakallı-Uğurlu, Salman ve Turgut, 2010; Sakallı-Uğurlu, Yalçın ve Glick, 2007; Salman, 2007; Turgut, 2007) gibi konular incelenmiştir. Bu çalışmalarda örneklemeler çoğunlukla öğrenci ve çalışan gruplarından oluşturulmuştur.

Cinsel tacizin mağdurla birlikte toplumun tümünü etkilediği düşünüldüğünde; cinsel tacize yönelik tutumları etkileyen faktörlerin neler olduğunu anlamak önemli bir mesele haline gelmektedir. Bu nedenle; bu araştırmada cinsel tacizi yordayan etkenler ele alınacaktır. Bugüne kadar cinsel tacize yönelik tutumlar ile ilgili olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde; yaş (Ford ve Donis, 1996; Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005), cinsiyet (Ford ve Donis, 1996; Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005; Russel ve Trigg, 2004; Salman, 2007), meslek (Foulis ve McCabe, 1997), cinsiyet rolü (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005; Russel ve Trigg, 2004), cinsel taciz deneyimi (Foulis ve McCabe,

1997; McCabe ve Hardman, 2005; Murrell ve Dietz-Uhler, 1993), cinsiyetçi inanışlar (Foulis ve McCabe, 1997; Murrell ve Dietz-Uhler, 1993; Salman, 2007; Turgut, 2007), kontrol odağı (Salman, 2007) ve kültür (Kennedy ve Gorzalka, 2002; Sigal ve diğerleri, 2005) gibi cinsel tacize yönelik tutumlar üzerinde etkisi olan faktörlerin çalışıldığı görülmektedir.

Yürütülmekte olan bu çalışmada ise cinsel tacizi yordayan faktörlerden çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı çalışılacak ve literatüre katkı sağlamak amacı ile şimdiye kadar çalışılmamış olan empati faktörü de incelenecektir. Türkiye’de cinsel taciz ve empati ile ilgili olarak yapılmış tek çalışma tecavüz mağdurlarına yönelik tutumlarla ilişkilidir (Sakallı-Uğurlu, Yalçın ve Glick, 2007). Ayrıca cinsel tacize yönelik tutum araştırmalarının çoğunlukla öğrenci ve çalışan gruplar ile yapıldığı gözlenmekte; bu nedenle bu çalışmada örneklem mesleki tecrübesi olan ruh sağlığı çalışanlarından oluşturularak literatüre bu yönde de katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

1.1. Yapılan Araştırmalar

Cinsel tacize yönelik araştırmalar 1980’li yıllardan bugüne kadar yapılmaktadır (Pryor ve McKinney, 1995). Son yıllarda Türkiye’de de bu konuyla ilgili araştırmalar yapılmakta; ancak ilgili araştırmaların sayısı diğer ülkelerle kıyaslandığında daha geride kalmaktadır.

Cinsel taciz ile ilişkili araştırmalar genellikle Amerika’da yapıldığından Fitzgerald ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilen cinsel taciz modelinin Türkiye örneğine genellenip genellenemeyeceğinin incelenmesi amacı ile Wasti ve arkadaşları (2000) tarafından bir araştırma yapılmıştır. Araştırmadan geliştirilen modelin Türkiye için de genellenebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Yani cinsel tacizin görülme sıklığının organizasyonel kaynak ve iş-cinsiyet özellikleri ile ilişkili olduğu, cinsel tacize maruz kalanların psikoloji ve sağlıklarının olumsuz etkilendiği Türkiye örneği için de bulgulanmıştır.

Baker, Terpstra ve Larntz (1990) tarafından cinsel tacize yönelik tepkilerde kişisel özelliklerin ve tacizin şiddetinin etkisinin incelenmesi amacı ile yapılan araştırmadan taciz olayının şiddeti arttıkça verilen tepkinin şiddetinin de arttığı, kişisel özelliklerin tek başına cinsel tacize yönelik tepkiler ile ilişkili olmadığı, taciz olayının şiddeti ve kişisel özelliklerin birlikte cinsel tacize yönelik tepkiler üzerinde etkili olduğu bulgulanmıştır.

Çelik ve Çelik (2007) tarafından Türkiye’de hemşirelerin maruz kaldıkları cinsel taciz olaylarının yaygınlığı ve kaynaklarını, bu olaylarının sonuçlarını ve baş etme stratejilerini incelemek amacı ile yapılan araştırmaya katılan 622 hemşirenin %37,1’i cinsel tacize maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan hemşireler en çok doktorlar tarafından taciz edildiklerini ve bu durum karşısında öfke ve korku duyduklarını belirtmişlerdir. Cinsel tacize maruz kalan kişilerde ruh sağlığında bozulma, iş performansında düşüş ve baş ağrısı gibi olumsuz etkilerin ortaya çıktığı bulgulanmıştır. Ayrıca, yapılan araştırmada en çok kullanılan baş etme stratejisinin “hiçbir şey yapmamak” olduğu sonucu da bulgulanmıştır.

Kisa, Dziegielewski ve Ateş (2002) tarafından Türkiye’deki hastanelerde cinsel taciz ve sonuçları incelemek amacı ile yapılan araştırmaya katılan 157 hemşirenin %73’ü meslek yaşamlarının herhangi bir noktasında cinsel tacize maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. En çok yaşanan cinsel taciz davranışları sırasıyla cinsellik çağrıştıran bakışlar, cinsel içerikli şakalar, cinsellik çağrıştıran fiziksel jestler, görüşmek için baskı yapma, istenmeyen telefon aramaları, istenmeyen dokunma olarak bulgulanmıştır. Ayrıca hemşireler cinsel tacize sırasıyla doktorlar, hasta yakınları ve sağlık sistemine dâhil olan diğer çalışanlar tarafından maruz bırakıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmadan cinsel tacize maruz kalmanın hemşirelerin iş performanslarının olumsuz etkilendiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Durmuş (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin cinsel tacize ilişkin algı ve tepkilerinin incelendiği bir araştırma yapılmış ve araştırma sonucunda katılımcıların %20,8’inin anket formunda yer alan cinsel taciz olaylarından bir ya da bir kaçına maruz kaldıkları bulgulanmıştır. Katılımcılar sırasıyla en çok rahatsız edici biçimde bakışlarla taciz edilme, rızaları dışında dokunma, toplu taşıma araçlarında kasıtlı olarak sıkıştırılma, konuşmalarda cinselliğin espri konusu yapılarak rahatsız edilme ve çocukluğunda rahatsız edici biçimde dokunulma davranışlarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %70,10’u cinsel taciz karşısında hiçbir şey yapmadığını, %13,53’ü kavga ettiğini, %7,09’u ağladığını ya da bağırdığını, %4,83’ü çevreden yardım istediğini ve %3,70’i yetkililere haber verdiğini belirtmiştir.

Wasti ve Cortina (2002) tarafından cinsel taciz ile baş etme stratejilerini incelemek amacı ile yürütülen araştırmada örneklem üç farklı kültür ve 2 farklı meslek sınıfından toplam 4 kümeden oluşturulmuştur. Bu araştırmaya konu olan kültürlerden biri de Türkiye’dir. Araştırmanın sonucunda Türk katılımcıların diğer

katılımcılara kıyasla cinsel tacizde bulunan kişiden daha fazla kaçındıkları bulgulanmıştır. Bu araştırmaya katılan Türk katılımcıların cinsel tacizde bulunan kişiden kaçındıkları; ancak daha sonra bu olayların üstesinden bireysel olarak geldikleri de bulgulanmıştır.

Sigal (2005) tarafından cinsel taciz ile ilgili kültürlerarası bir araştırma yapılmıştır. Örnekleminde Türkiye'den katılımcıların da olduğu araştırmanın sonucunda bireyci kültüre mensup katılımcıların kolektivist kültür mensuplarına kıyasla taciz eden kişiyi daha fazla sorumlu tuttıkları ve cinsel tacize ilişkin daha olumsuz bir tutum sergiledikleri bulgulanmıştır. Sigal ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan ve Türkiye'den katılımcıların olduğu bir başka kültürlerarası araştırmadan da benzer bulgular elde edilmiştir. Bu araştırmaya göre bireyci kültürlerdeki katılımcılar kolektivist kültürlerdeki katılımcılara kıyasla cinsel tacize daha az tolerans göstermektedirler.

Sakallı-Uğurlu, Yalçın ve Glick (2007) tarafından çelişik duygulu cinsiyetçilik, adil dünya inancı ve empati faktörleri ile üniversite öğrencilerinin tecavüz mağdurlarına yönelik tutumlarını arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda tecavüz mağdurlarına yönelik olumlu tutumlar sergilendiği; ancak erkeklerin kadınlara kıyasla daha az olumlu tutum sergiledikleri, korumacı ve düşmanca cinsiyetçilik puanlarının yükseldikçe tecavüz mağdurlarına yönelik tutumların olumsuzlaştığı bulgulanmıştır. Adil dünya inancı olanların daha çok mağduru suçladıkları; bu nedenle de daha negatif tutum sergiledikleri ve son olarak empati seviyesi yüksek olanların tutumlarının daha olumlu olduğu bulgulanmıştır.

Salman (2007) tarafından kontrol odağı inancı, çelişik duygulu cinsiyetçilik ve cinsiyetin cinsel tacize ilişkin tutumlar ile ilişkisini inceleyen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışları ve normal flörtleşmenin sonucu olarak değerlendirdikleri ve cinsel tacizi daha az sosyal bir problem olarak görme eğiliminde oldukları bulgulanmıştır. Kontrol odağı inancı ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin cinsel tacize ilişkin tutumları etkileyen faktörler olduğu bulgulanmıştır. Turgut (2007) tarafından da cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik, erkeklere yönelik çelişik tutumlar ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada değerlendirilen etkenlerin cinsel tacize ilişkin tutumlar ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Zengin (2012) tarafından kadın atletlerle yapılan çalışmada cinsel

taciz ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerindeki rolü incelenmiştir. Araştırma sonucunda yaşın, politik görüşün, düşmanca cinsiyetçiliğin ve korumacı cinsiyetçiliğin cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak gören tutumları yordadığı, fakat cinsel tacizin önemli bir sosyal sorun olarak algılanışına yönelik tutumları yordamadığı bulgulanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bugüne kadar cinsel taciz ile ilgili Türkiye’de yapılan çalışmalarda cinsel tacize ilişkin algılar, cinsel tacize ilişkin tutumlar ve bu tutumların altında yatan etkenler (yaş, cinsiyet, kontrol odağı, çelişik duygulu cinsiyetçilik, vb.), cinsel taciz ile baş etme stratejileri incelenmiştir. Bu çalışmaların örneklemi çoğunlukla üniversitelerdeki öğrencilerden ya da çalışma hayatındaki kişilerden oluşturulmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye’de yapılan çalışmalarda öğrenci ya da farklı meslek gruplarından katılımcıların cinsel tacize ilişkin algı ve tutumları ya da cinsel taciz ile baş etme stratejileri incelenmiştir.

Türkiye’de yapılan çalışmalarda ruh sağlığı alanında çalışan kişiler üzerinde cinsel taciz konusu ile ilgili yapılmış araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada, örneklem ruh sağlığı çalışanlarından (psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve psikolojik danışman) oluşturularak literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır. Örneklemin ruh sağlığı çalışanlarından oluşturulmasının yanı sıra cinsel tacize ilişkin tutumları yordayan etkenlerden çelişik duygulu cinsiyetçilik ve kontrol odağına ek olarak Türkiye’de günümüze kadar incelenmemiş olan empati etkeni de incelenecektir. Bu konu ile ilgili yapılmış tek çalışma tecavüz mağdurlarına yönelik algı ile empati arasındaki ilişkiye yönelik olup tecavüz her ne kadar cinsel taciz olarak kabul edilse de bu durum cinsel tacizin en şiddetli şekli olup genel bir kanaat oluşturmak için yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Bu bilgiler ışığında, bu araştırmanın genel amacı mesleki tecrübesi olan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarını, cinsel tacize ilişkin tutumları ile çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı ve empati arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca, çalışmada ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları ile cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimleri ve kendilerinin cinsel taciz deneyimleri arasındaki ilişki de incelenecektir.

1.3. Hipotezler

1. H0: Cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsiyete göre anlamlı düzeyde fark yoktur.
H1: Cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsiyete göre anlamlı düzeyde fark vardır.
2. H0: Cinsel tacize ilişkin tutumlarda yaşa göre anlamlı düzeyde fark yoktur.
H1: Cinsel tacize ilişkin tutumlarda yaşa göre anlamlı düzeyde fark vardır.
3. H0: Cinsel tacize ilişkin tutumlarda mesleğe göre anlamlı düzeyde fark yoktur.
H1: Cinsel tacize ilişkin tutumlarda mesleğe göre anlamlı düzeyde fark vardır.
4. H0: Cinsel taciz deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.
H1: Cinsel taciz deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır.
5. H0: Cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.
H1: Cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır.
6. H0: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.
H1: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.
- 6.1.H0: Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) ile çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları (düşmanca cinsiyetçilik - korumacı cinsiyetçilik) arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.
H1: Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) ile çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları (düşmanca cinsiyetçilik - korumacı cinsiyetçilik) arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.
7. H0: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.
H1: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.

7.1.H0: Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) ile kontrol odağının alt boyutları (kişisel kontrol - şansa inanma - çabalamanın anlamsızlığı – kadercilik - adil olmayan dünya inancı) arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.

H1: Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) ile kontrol odağının alt boyutları (kişisel kontrol - şansa inanma - çabalamanın anlamsızlığı – kadercilik - adil olmayan dünya inancı) arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.

8. H0: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.

H1: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.

8.1.H0: Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) ile empatinin alt boyutları (perspektif alma - empatik düşünce - kişisel rahatsızlık) arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.

H1: Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) ile empatinin alt boyutları (perspektif alma - empatik düşünce - kişisel rahatsızlık) arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Cinsel taciz olaylarında mağdur kadar toplumun diğer birimlerinin de etkilenmesi ve cinsel tacizin sosyal bir problem olması nedeni ile cinsel taciz konusu önemlidir (Durmuş, 2013). Bu nedenle, cinsel tacize ilişkin tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörleri inceleyen araştırma sonuçlarının ışığında cinsel tacizi önleme eğitimi ve mağdur destek programları oluşturulabileceği düşünülmektedir. Cinsel taciz mağduruna yönelik olumsuz tutumların değiştirilmesi, mağdurun daha iyi anlaşılabilmesi ve cinsel tacize yönelik toplumsal farkındalık seviyesinin yükselmesi açısından bu tip programların faydalı olacağı düşünülmektedir. Özellikle ruh sağlığı alanında çalışan profesyoneller ile ilgili yapılmış araştırmalara ulaşılamamış olması dikkate alındığında bu örnekleme yapılan çalışmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Literatüre ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarını değerlendirerek ve çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı inancı ve empati ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişki incelenerek katkı sağlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya dahil edilecek katılımcıların ruh sağlığı çalışanlarından seçilmesi nedeni ile olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemi kullanılmış ve oluşturulan örneklem İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde yoğunlaşmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçlarının genellenebilirliğinin tartışma konusu olabileceği düşünülmektedir.

Bunlara ek olarak, araştırmada ele alınan cinsel tacize ilişkin tutumlar kavramı katılımcıların Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği'nden (CTİTÖ) aldıkları puanlarla sınırlıdır. Çelişik duygulu cinsiyetçilik kavramı katılımcıların Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği'nden (ÇDCÖ) aldıkları puanlarla sınırlıdır. Kontrol odağı kavramı katılımcıların Kontrol Odağı Ölçeği'nden (KOÖ) aldıkları puanlarla sınırlıdır. Empati düzeyi katılımcıların Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi'nden (KATİ) aldıkları puanlarla sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmaya katılan ruh sağlığı çalışanlarının ölçekleri ve kişisel bilgi formunu doldururken samimi oldukları, gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttıkları varsayılmaktadır. Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin (CTİTÖ) kişilerin cinsel tacize ilişkin tutumlarını yansıtmada yeterli olduğu varsayılmaktadır. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği'nin (ÇDCÖ) kişilerin cinsiyetçi inanışlarını yansıtmada, Kontrol Odağı Ölçeği'nin (KOÖ) kişilerin kontrol odağı inancını belirlemede ve Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi'nin (KATİ) kişilerin empati düzeylerini yansıtmada yeterli olduğu varsayılmaktadır. Örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.7. Terimler

Cinsel Taciz

Cinsel taciz genel olarak mağdurun istememesine rağmen kasıtlı ve tekrarlanan yorumlar, jestler ya da cinsel içerikli fiziksel temas yolu ile rahatsız edilmesidir (APA, 2012).

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik

Çelişik duygulu cinsiyetçilik "kadınlara karşı tekdüze bir antipatiden ziyade derin bir kararsızlık durumu" (s.491) ve cinsiyetçi inanışları kadına yönelik olumlu

duyguların cinsiyetçi antipati ile birlikte bir arada bulunmasıdır. Bu kavram “düşmanca cinsiyetçilik” ve “korumacı cinsiyetçilik” olmak üzere iki cinsiyetçi tutumdan oluşmaktadır. (Glick ve Fiske, 1996).

Düşmanca Cinsiyetçilik

Düşmanca cinsiyetçilik, kadına yönelik önyargılı ve esnek olmayan genellemelere dayalı, kadını erkekten daha zayıf ve düşük seviyede, erkeğe bağımlı gören ve kadını cinsiyet ayrımcılığına maruz bırakan olumsuz bir tutumdur (Glick ve Fiske, 1997).

Empati

Empati karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerinin anlaşılması, aynı duygu ve düşüncelerin hissedilmesi ve bunun karşı tarafa aktarılması sürecidir (Rogers, 1975). En kapsamlı şekliyle empati, bireyin karşısında bulunan kişinin tecrübeleri karşısında gösterdiği tepkileridir (Davis, 1983).

Kontrol odağı

Kontrol odağı bireylerin yaşamlarında meydana gelen olayların nedenlerine yönelik inançları ve bu olaylarda sorumluluğun neye atfedildiği ile ilgili bir kavramdır (Rotter, 1966). Kontrol odağı teorisine göre bireylerde kendi davranışları ile pekiştirmelerin (davranışların sonuçları) arasında bir ilişki olduğu inancı varsa bu bireyler iç kontrol odaklı olarak; kendi davranışları ile pekiştirmeler arasında ilişki olmadığı inancı varsa bu bireyler dış kontrol odaklı olarak tanımlanmaktadır (Oliver ve diğerleri, 2006).

Korumacı Cinsiyetçilik

Korumacı cinsiyetçilik ise “kadınları kalıp yargılar çerçevesinde ve kısıtlı rollerde gören kadınlara karşı birbiriyle ilişkili bir dizi tutumdur” (s.491). Korumacı cinsiyetçilik kadınının korunması, sevilmesi, yüceltilmesi gibi olumlu tutumları içerse de erkek egemenliği ve kadının erkekten daha zayıf olduğu inancını desteklemektedir. (Glick ve Fiske, 1996).

1.8. Kısaltmalar

CT: Cinsel Taciz

CTİTÖ: Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği

ÇDC: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği

DC: Düşmanca Cinsiyetçilik

KATİ: Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi

KC: Korumacı Cinsiyetçilik

KOÖ: Kontrol Odağı Ölçeği

RSC: Ruh Sağlığı Çalışanları

2. GENEL BİLGİLER

2.1. CİNSEL TACİZ

2.1.1. Cinsel tacizin tanımı

Cinsel taciz kavramı 1960'lı yılların sonunda tanınan bir terim haline gelmiştir (Ford ve Donis, 1996). Sosyal bilimlerde ise cinsel taciz konusu ile ilgili araştırmalar 1980'li yıllardan beri devam etmektedir (Pryor ve McKinney, 1995). Günümüzde de cinsel taciz ile ilgili araştırmalar yapılmakta; ancak araştırmacıların ve katılımcıların fikir birliğine vardığı, evrensel olarak kabul edilmiş bir cinsel taciz tanımı bulunmamaktadır (Foulis ve McCabe, 1997). Bu durumun oluşmasında, cinsel taciz kavramın kapsadığı davranışların (örn: cinsel içerikli ifadeler, görüşmek için ısrarcı teklifler, ıslık çalmak, dik dik bakmak, cinsel zorlama, tecavüz, rahatsız edici yakınlık, dokunma, okşama, vb.) çeşitlilik göstermesi, kişilerin cinsel tacize ilişkin algı ve tutumlarının değişkenlik göstermesi gibi faktörler etkili olmaktadır (McCabe ve Hardman, 2005; Pryor ve McKinney, 1995). Genel olarak değerlendirildiğinde cinsel tacizin aşırı formlarını (tecavüz, vb.) adlandırmakta fikir birliğine varıldığı; ancak daha hafif ve belirgin olmayan formlarını (görüşmek için ısrarcı teklifler, ıslık çalmak, dik dik bakmak, vb.) adlandırmakta fikir birliğine varılamadığı görülmektedir (McCabe ve Hardman, 2005). Bunlara ek olarak cinsel tacizin ne amaçla tanımlandığı da tanımının değişmesine neden olmaktadır. Örneğin; cinsel tacizin yasal tanımı ile psikoloji alanında yapılan tanımları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Psikolojide cinsel taciz olarak tanımlanan durumlar mahkemelerce tip, sıklık, yoğunluk, devam ettiği süre gibi bir takım kriterleri karşılamadıkları gerekçesi ile cinsel taciz olarak değerlendirilmemektedir (Fitzgerald, Gelfand ve Drasgow, 1995).

Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu'nun (Equal Employment Opportunity Commission) (1980) yaptığı yasal tanımlamaya göre;

İstenmeyen cinsel içerikli fayda sağlama, cinsel münasebet teklifleri ve diğer cinsel içerikli sözel ya da fiziksel davranışlar gerçekleştiğinde;

- Kişi, kendi istihdam süresi ya da koşulları açık ya da örtülü şekilde etkilendiğinden bu tip davranışları kabulleniyorsa
- Kişinin bu tip davranışları reddi ya da kabulü kendisi ile ilgili istihdam kararları için temel olarak kullanılıyorsa
- Bu tip davranışlar kişinin iş performansına makul olmayan şekilde müdahale etme ya da caydırıcı, düşmanca veya saldırgan bir çalışma ortamı yaratma amacı güdüyorsa

var olan davranışlar cinsel taciz olarak tanımlanmaktadır.

Genel olarak aşağıdaki davranış tipleri yasal bağlamda cinsel taciz olarak kabul edilmektedir:

- Tekrarlanan cinsel içerikli imalar, müstehcen ya da açık saçık şakalar, küçük düşürücü sözler, uygunsuz yorumlar ve uygunsuz bir dil kullanma ve diğer saldırgan cinsel içerikli yorumlar
- Cinsel içerikli ya da cinsel olarak taciz eden mektuplar ya da notlar, faks, e-posta, grafiti
- Cinsel içerikli teklifler, hakaretler ve tehditler
- Cinsel yönlü küçük düşürücü isimler takma
- Israrlı istenmeyen cinsel ya da duygusal görüşme teklifi ya da ilgi
- Kötü niyetle bakmak, ıslık çalmak, ya da diğer cinsel içerikli sesler ya da mimikler
- Pornografik resimler, takvimler, karikatürler, ya da diğer cinsel içerikli materyallerin iş ortamında gösterilmesi
- Zorla ya da istenilmeyen dokunma, okşama, sıkma, öpme, vurma, ovma, sıkıştırma, gıdıklama
- Cinsel münasebet için gizli ya da açık baskı
- Zorla cinsel birleşme (ör; iş ya da akademik statü için ön koşul olarak sunma). (Aggrawal, 2008, s.275).

Amerikan Psikoloji Birliği (American Psychological Association) (2002) tarafından cinsel taciz kavramı genel olarak mağdurun istememesine rağmen kasıtlı ve tekrarlanan yorumlar, jestler ya da cinsel içerikli fiziksel temas yolu ile rahatsız edilmesi olarak tanımlanmıştır.

Cinsel tacizin hukuk ve psikoloji alanındaki tanımları farklı ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla oluşturulmaktadır. Cinsel tacizin hukuksal tanımı yasal süreç için yapıldığından daha dar, olaya dayalı ve mağduru dışarıda tutan bir yapıdayken psikoloji alanında yapılan tanımlamalar mağdurun deneyimlerine odaklanmaktadır (O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998; Sbraga ve O'Donohue, 2000).

Bu tanımlara ek olarak, cinsel tacizin sınıflandırılmasına yönelik araştırmalar da yapılmaktadır. Bu araştırmalar cinsel tacizi davranışsal olarak ya da cinsel tacizin şiddetine göre sınıflandırmaktadır. Cinsel tacizin yasal tanımı incelendiğinde de iki farklı sınıflandırma ortaya çıktığı gözlenmektedir.

Cinsel tacizin yasal tanımından yola çıkıldığında karşılığı olan cinsel taciz (quid pro quo sexual harassment) ve düşmanca çalışma ortamı yaratan cinsel taciz (hostile environment sexual harassment) olmak üzere cinsel taciz iki kategoriye ayrılmıştır. Karşılığı olan cinsel taciz; işveren ya da karar verici mercide bulunan kişinin vaat ya da tehdit yoluyla cinsel kazançlar sağladığı davranışları

kapsamaktadır. Bu tip vaatlere örnek olarak yüksek ders notları, daha iyi çalışma koşulları, terfi ya da iş güvenliği; tehditlere örnek olarak çalışma haklarında kısıtlamalar verilebilir. Düşmanca çalışma ortamı yaratan cinsel tacizde ise; cinsel kazançlar karşılığında verilen herhangi bir ödül ya da tehdide dayalı bir durum bulunmamaktadır. Çalışma ortamında bulunan herhangi birinin (işveren, müşteri, çalışma arkadaşları, şef) cinsel içerikli davranışlarda bulunması sonucu saldırgan ve istenmeyen bir iş ortamının oluşmaktadır. Bu tip davranışlara örnek olarak; cinsel içerikli dil, cinsel içerikli materyallerin varlığı, cinsel içerikli karikatür ve posterler, kaba ya da açık saçık konuşmalar ya da şakalar, maruz kalan kişi tarafından istenilmeyen dokunma ve okşama, istenmeyen fiziksel temas bu örnek olarak verilebilir (Salman, 2007; Turgut, 2007).

Davranışsal sınıflandırma modelinde ise cinsel taciz; cinsiyet temelli taciz (gender harassment), baştan çıkarıcı taciz (seductive harassment), cinsel rüşvet (sexual bribery), cinsel zorlama (sexual coercion) ve cinsel dayatma (sexual imposition) olarak beş kategoriye ayrılmıştır. Cinsiyet temelli taciz, kadınları aşağılayan veya küçük düşüren cinsiyetçi ifadeleri ve davranışları kapsamakta olup saldırgan grafitiler, aşağılayıcı sözler, müstehcen şakalar ya da seks ya da kadınla ilgili espriler gibi davranışlar bu kategori için örnek olarak verilebilir. Cinsiyet temelli taciz en yaygın görülen kategoridir. Baştan çıkarıcı taciz; istenmeyen, uygunsuz ve saldırgan cinsel olarak faydalanmayı amaçlayan davranışları kapsamakta olup ısrarcı cinsel içerikli davetler, akşam yemeği ya da buluşma teklifleri, mektuplar, telefon aramaları ve diğer davetler bu tip davranışlara örnek olarak verilebilir. Cinsel rüşvet; açık ya da örtülü bir şekilde ödül sözü vererek cinsel aktiviteye ısrarla davet etmek ya da diğer seksle ilgili davranışları kapsamaktadır. Cinsel zorlamada ise; cinsel rüşvetteki ödül verme durumunun aksine cinsel içerikli fayda elde etmek amacı ile cezalandırma ile tehdit etme durumu mevcut olup kişiyi olumsuz performans değerlendirmesi, terfi yaptırmama ile tehdit etmek bu tip davranışlara örnek olarak verilebilir. Son olarak cinsel dayatma ise cinsel tacizin şiddetli hali olup zorla dokunma, yakalama ve hatta cinsel saldırı gibi davranışları içermektedir (Aggrawal, 2008).

Cinsel tacizin yasal ve davranışsal sınıflandırılması incelendiğinde cinsiyet temelli taciz ve baştan çıkarıcı taciz tiplerinin düşmanca ortam yaratan cinsel taciz ile; cinsel rüşvet ve cinsel zorlamanın ise karşılığı olan cinsel taciz ile kapsadıkları davranışlar açısından paralellik gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Till (1980) üniversiteli kadınlardan oluşan ulusal örnekleme yaptığı çalışmada cinsel tacizi beş kategoride sınıflandırmıştır. Bu kategoriler; cinsiyet temelli taciz (cinsiyetçi davranışlar ve tutumlar), baştan çıkarıcı taciz (herhangi bir yaptırım olmamakla birlikte karşı tarafın istememesine rağmen duygusal ya da cinsel bir ilişki kurmaya çalışma), cinsel rüşvet (ödül vaat ederek cinsel içerikli faaliyet için ısrar etme), cinsel zorlama (tehdit ya da cezalandırma yoluyla cinsel içerikli faaliyetler için ısrar etme)ve cinsel saldırı (zorla dokunma, yakalama, öpme) olarak adlandırılmıştır.

Gruber (1992) yaptığı çalışmada cinsel tacizi üç kategoride toplanmış olup her bir kategorinin altında on bir taciz tipi bulunmaktadır. Ana kategoriler; sözlü istekler (verbal requests), sözlü yorumlar/düşünceler (verbal remarks), sözel olmayan göstergeler (nonverbal displays) olarak adlandırılmıştır.

Fitzgerald ve arkadaşları (1997) ve Fitzgerald, Gelfand ve Drasgow (1995) yaptıkları çalışmada ise cinsel tacizi cinsiyet temelli taciz (gender harassment), istenmeyen cinsel ilgi (unwanted sexual attention) ve cinsel zorlama (sexual coercion) olarak üç ana kategoride toplamışlardır. Cinsiyet temelli taciz, cinsiyetçi yorumlar ve davranışları kapsamakta; istenmeyen cinsel ilgi, saldırgan ve uygunsuz fiziksel ya da sözel davranışları kapsamakta; cinsel zorlama ise ödül vaadi ya da tehdit yolu ile cinsel fayda sağlamayı amaçlayan davranışları kapsamaktadır.

Yasal ve davranışsal sınıflandırmaların yanı sıra cinsel tacizin şiddetine göre yapılandırılan sınıflandırmalar da bulunmaktadır. U.S.Merit System Protection Board tarafından şiddetin seviyesine göre sınıflandırılan yedi taciz edici davranıştan oluşan bir sistem bulunmaktadır. Davranışlar az miktarda şiddetli olanlar, kısmen şiddetli olanlar ve en şiddetli olanlar olmak üzere üç ana kategoride toplanmıştır. İstenmeyen cinsel yorumlar, cinsellik çağrıştıran bakışlar ya da jestler ve kasten dokunma davranışları az miktarda şiddetli olanlar; randevu için baskı yapma, cinsel fayda elde etmek için baskı yapma ve hoş karşılanmayan mektuplar ya da telefon aramaları kimsen şiddetli olanlar; gerçekleşmiş ya da girişim aşamasında kalmış tecavüz ya da cinsel saldırı ise en şiddetli olanlar başlıkları altında toplanmıştır (Fitzgerald ve diğerleri, 1995).

Yukarıda bahsi geçen tanımlamalar ve sınıflandırmalar genel olarak ele alındığında cinsel tacizin hukuk alanında ve psikoloji alanında tanımlarının yapıldığı; hukuksal tanımın düşmanca ortam yaratan cinsel taciz ve karşılığı olan cinsel taciz olmak üzere ikiye ayrıldığı; psikoloji alanındaki tanımın ise davranışsal ve şiddet

seviyesine göre sınıflandırıldığı görülmektedir. Ancak; yapılan tanımlamaların ve sınıflandırmaların birbirinden bağımsız olmadığı ve genel olarak davranış modellerinin birbiri ile ilişkili olduğu ve örtüştüğü gözlenmektedir.

2.1.2. Görülme sıklığı(incidence)

Cinsel tacizin nasıl tanımlandığı ve araştırmalarda kullanılan yöntemsel durumlar cinsel tacizin görülme sıklığını belirlemede önemli bir etkidir. Yapılan araştırmalardaki örneklemin evreni temsil gücü, örneklem özellikleri, örneklemin verdiği yanıtların güvenilirliği, veri toplamak için kullanılan yöntemler, araştırmanın zaman aralığı gibi etkenler görülme sıklığı ile ilgili kesin ve net bilgi alınmasını zorlaştırmaktadır (O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998).

Benson ve Thompson (1982), cinsel tacizin görülme sıklığını araştırmak amacı ile Kaliforniya Üniversitesinde 400 kadın öğrenci ile bir çalışma yapmışlardır. Çalışmadan öğrencilerin %20'sinin erkek öğretim üyeleri tarafından taciz edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Lott, Reilly ve Howard (1982) üniversitede yaptıkları bir araştırmaya göre 542 kadın ve 377 erkek katılımcıdan oluşan örnekleme kadınların 52'si ve erkeklerin 3'ü cinsel tacize maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. O'Hare ve O'Donohue (1998) Midwestern Üniversitesinde 266 katılımcı ile yaptıkları araştırmanın sonucunda kadınların %69'unun cinsiyet temelli tacize maruz kaldıkları, %53,4'ünün istenmeyen cinsel ilgiye maruz kaldıkları ve yaklaşık %12'sinin kendisine iyi davranılmasının işverenle cinsel açıdan birliktelik yapmaları gerekiyormuş gibi hissettikleri saptanmıştır. Ayrıca, kadınların %10,8'inin tehdit yoluyla cinsel işbirliği talebi ile karşılaştıkları ve %9,2'sinin ise teşvik ya da ödüllendirme vaadi ile cinsel işbirliği talebi ile karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmalara ek olarak; Gruber (1990) araştırmasında Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılmış on sekiz çalışmayı incelemiş ve cinsel tacizin görülme sıklığı ile ilgili sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmanın sonucunda on sekiz çalışmaya katılan kadınların %44'ünün cinsel tacize maruz kaldığı anlaşılmıştır. Araştırmada cinsel tacize maruz kalma oranları beş davranış şekli üzerinden değerlendirilmiş; kadınların “görüşme ya da ilişki için baskı görme” oranı %9 ile %22, “cinsel içerikli yorumlara maruz kalma” oranı %27 ile %35, “cinsel içerikli tavırlara maruz kalma” oranı %8 ile %26, “cinsel içerikli dokunmaya maruz kalma” oranı %12 ile %27 ve “cinsel saldırıya maruz kalma” oranı ise %1 ile %2 arasında değiştiği bulgulanmıştır.

Türkiye'deki durum değerlendirildiğinde; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009) tarafından yürütülen araştırmaya göre Türkiye genelinde araştırmaya katılan kadınların %15,3'ü yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri ya da birlikte oldukları kişiler tarafından cinsel şiddet görmüşlerdir. Ayrıca, 12.795 kadının %3,3'ünün 15 yaşından sonra ve %4,4'ünün ise 15 yaşından önce eşi ya da birlikte oldukları kişiler dışındakilerden cinsel şiddet gördükleri bulgulanmıştır. (Araştırmada cinsel şiddetin kapsadığı davranışlar zorla cinsel ilişkiye girme, kadının istemediği halde korktuğu için zorla cinsel ilişkiye girmesi, kadının cinsel olarak aşağılayıcı ya da küçük düşürücü eyleme zorlanmasıdır.)

Kayı, Yavuz ve Arıcan (2000) tarafından yürütülen ve örneklemin üniversite öğrencileri ve mezunlarından oluştuğu araştırmada, katılımcıların %84'ünün sözel, görsel veya dokunsal taciz türlerinden herhangi birine maruz kaldığı bulgulanmıştır. Cinsel tacizin daha şiddetli formlarına (fiziksel temas içeren davranışlar) maruz kalma oranı ise %44,8 olarak saptanmıştır. Oktay (2001) örneklem olarak ortaöğretimde kadrolu olarak çalışan 214 kadın ve 199 erkek (toplam 413) öğretmenle cinsel tacizin görülme sıklığını araştırdığı çalışmada kadın öğretmenlerin %13'ü ile erkek öğretmenlerin %8'inin cinsel tacize maruz kaldıklarını bulgulanmıştır. Ayrıca Çelik ve Çelik (2007) tarafından hemşirelerle yürütülen araştırmada katılımcıların %37,1'nin cinsel tacize maruz kaldıkları bulgulanmıştır. Ancak, cinsel tacize maruz kalan hemşirelerin %80'inin bu durumu ilgili mercilere bildirmedikleri sonucuna da ulaşılmıştır.

2.1.3. Cinsel tacizin ortaya çıkış nedenleri

Cinsel tacizin neden ortaya çıktığını açıklamaya çalışan çeşitli modeller bulunmaktadır. Bunlar biyolojik model, organizasyonel model, sosyokültürel model, durumsal ve kişisel etkenler modeli ve dört-faktör modeli olarak adlandırılmaktadır (O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998).

Biyolojik modele göre cinsel taciz aslında taciz değildir. Bu modele göre cinsel taciz; erkeğin güçlü cinsel içgüdülerinin doğal bir sonucu ve kadın ile erkeğin birbirine yönelik normal cinsel çekimidir. Bu model erkeğin doğası gereği daha saldırgan ve baskın olduğu varsayımına dayanmaktadır (O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998; Terpstra ve Baker, 1986). Organizasyonel model, kurumsal ortam, hiyerarşik yapılanma, otorite ilişkilerinin bazı kişilerin taciz edici davranışları sergilemelerini kolaylaştırdığı temeline dayanmaktadır (O'Donohue, Downs ve

Yeater, 1998). Ayrıca, kurum kültürü, yapılan şikâyetlere karşı kurumsal tutumlar gibi faktörler de taciz edici davranışları teşvik etmektedir (Fitzgerald ve diğerleri, 1995; Turgut, 2007). Sosyokültürel model ise cinsel tacizin kaynağını toplumdaki kadın ve erkek rolleri arasındaki eşitsizliğin bir sonucu olarak değerlendirmektedir (O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998). Ataerkil yapılanan toplumda erkeğin daha fazla kaynağa (ekonomik, mesleki ve eğitimsel, politik, yasal ve hepsinin başarısız olması durumunda, fiziksel güç) sahip olmasının ve kadının bu erkeğe bağlanması ve itaat etmesinin amaçlanması cinsel tacize ortam hazırladığı da düşünülmektedir (Sev'er, 1999). Durumsal ve kişisel etkenler modeline göre ise cinsel tacizin altında yatan etkenler taciz eden kişi ile mağdurun özellikleri ve bu kişilerin kendilerine özel şemalarıdır. Bazı insanlar diğerlerine göre daha fazla taciz edici davranışlar sergileyebilir ya da daha fazla cinsel tacize maruz kalabilmektedir. Dört-faktör modeli ise motivasyon, cinsel tacize karşı içsel kısıtlamaların aşılması, cinsel tacize karşı dışsal kısıtlamaların aşılması ve mağdur direncini aşmak olmak üzere sırasıyla dört faktörden oluşmaktadır. Bu modelde motivasyon cinsel çekim ve/veya güç ihtiyacını kapsamaktadır. Cinsel tacize karşı içsel kısıtlamaların aşılması faktörü cinsel tacizi yasadışı ve ahlaksız bir durum olarak kabul etmeyi, mağdur ile empati kurabilmeyi içermektedir. Cinsel tacize karşı dışsal kısıtlamaların aşılması faktörü şikâyet prosedürlerinin ve cinsel tacizde bulunan kişi için bu durumun hangi sonuçlara yol açacağına bilinmesini kapsamakta olup son faktör olan mağdur direncini aşmak ise cinsel tacizi uyarıcı davranışları hatırlamayı ve yapmamayı kapsamaktadır (O'Hare ve O'Donohue, 1998). Bu model cinsel tacizin çok boyutlu bir yapıda olduğunu, yukarıda bahsi geçen modellerin herhangi biri ile açıklanamayacağını; ancak bu modellerin bir araya gelmesi ile açıklanabileceğini savunmaktadır (O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998).

2.1.4. Cinsel tacizin neden olduğu sonuçlar

Cinsel tacize maruz kalmak mağdurun hem kişisel hayatında hem de iş/okul hayatında olumsuz yönde değişime neden olmaktadır (Sbraga ve O'Donohue, 2000). Mağdurun bilişsel, duygusal ve psikolojik yapısında değişimler gözlenmekte; bu değişimler iş/okul hayatında performans kaybı, işte devamsızlık, yaptığı işten zevk alamama olarak kendini göstermektedir (O'Donohue, Downs ve Yeater, 1998; Sbraga ve O'Donohue, 2000; Terpstra ve Baker, 1986).

Thacker ve Gohmann (1996) cinsel tacizin duygusal ve psikolojik sonuçlarını taciz eden kişi ile mağdur arasındaki hiyerarşik ilişki, hangi tip cinsel tacize maruz kalındığı, çalışma grubundaki cinsiyet dağılımı, tacizin ne süreyle devam ettiği ve mağdurun cinsiyeti ile ilişkisini inceledikleri bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırmada duygusal ve psikolojik sonuçlar (psikolojik travma) katılımcıların işleri ile ilgili duyguları ve duygusal/fiziksel durumları üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda taciz eden kişinin mağdurun yöneticisi olmasının iş arkadaşı olmasına kıyasla mağdurun işiyle ilgili daha fazla olumsuz duyguya sahip olmasını yordadığı, düşmanca çalışma ortamı yaratan cinsel tacizin tek başına psikolojik travmayı yordamadığı; ancak karşılığı olan cinsel taciz ile birlikte görüldüğü durumlarda psikolojik travmanın görüldüğü, erkek egemen çalışma ortamının sadece işle ilgili duyguları etkilediği, tacizin süresinin hem işle ilgili duyguları hem de duygusal/fiziksel durumları etkilediği, mağdurun erkek ya da kadın ise olmasının psikolojik travma ile ilişkili olmadığı bulgulanmıştır.

Fitzgerald, Drasgow, Hulin, Gelfand, and Magley (1997) yaptıkları çalışmada cinsel tacize maruz kalan kadınların kalmayanlara kıyasla hem psikolojik problemler yaşadıklarını hem de yüksek seviyede işe gitmediklerini, iş performanslarında düşüşler olduğunu ve işlerini bırakma konusunu daha fazla düşündüklerini bulgulamışlardır. Wilness, Steel ve Lee (2007) yaptıkları meta-analiz çalışmasında cinsel tacizin neden olduğu işle ilgili ve sağlık/iyilik hali ile ilgili sonuçlarını incelemişlerdir. İşle ilgili etkilenen durumlar iş tatmini, iş bırakma, kuruma bağlılık ve çalışma grubundaki verimlilik olarak değerlendirilmiş olup sağlık/iyilik hali ile ilgili etkilenen durumlar ruh sağlığı, fiziksel sağlık ve yaşamdan alınan tatmin olarak değerlendirilmiştir. Çalışmadan çıkan genel sonuç cinsel tacize maruz kalan bireylerin her alanda olumsuz yönde etkilendikleridir. Yapılan bir başka çalışmada cinsel taciz mağdurlarının anksiyete, kilo kaybı, depresyon, aşırı öfke, ağlama nöbetleri gibi ruhsal sorunlar yaşadıklarını ve ayrıca yaşam boyu Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) ya da Majör Depresyon yaşama risklerinin olduğunu belirtmişlerdir (Dansky ve Kilpatrick, 1997, akt; Sbraga ve O'Donohue, 2000).

2.2. CİNSEL TACİZE İLİŞKİN ALGI VE TUTUMLAR

2.2.1. Cinsel tacize ilişkin algılar

Cinsel taciz davranışsal olarak ya da şiddeti açısından birbirinden farklı davranış kalıplarını kapsamaktadır. Bu nedenle, bir bireyin cinsel taciz olarak algıladığı durum bir başkası tarafından cinsel taciz olarak algılanmayabilmektedir. Bu durumun oluşmasında davranışın ne olduğunun yanı sıra bireyin davranışı nasıl değerlendirdiği de etkilidir (Terpstra ve Baker, 1986). Örneğin; yapılan bir çalışmada tekrar eden görüşme davetleri, dik dik bakma ve ıslık çalma gibi cinsel tacizin hafif tiplerinin cinsel taciz olup olmadığı konusunda fikir birliğine varılamadığını; ancak cinsel tacizin daha şiddetli ve aşırı tiplerinin değerlendirilmesinde fikir birliğine varılabildiği belirtilmiştir (Charney ve Russel, 1994, akt; McCabe ve Hardman, 2005).

Araştırmacılar cinsel tacizi algılamadaki farklılıkların oluşmasında etkili olan faktörleri incelemek amacı ile araştırmalar yürütmektedirler. Bu araştırmalarda yaşanan olayın ve olayı algılayan kişinin/kişilerin nitelikleri (özellikleri) değerlendirilmektedir (Ohse ve Stockdale, 2008).

Cohen ve Gutek (1985) 203 üniversite öğrencisi ile cinsel tacizin nasıl algılandığını etkileyen faktörleri araştırdıkları bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada cinsel tacizin nasıl algılandığını etkileyen dört faktör bulgulanmıştır. Bunlar; “olayın kişisel yönleri faktörü”, “kişilerarası faktör”, “olayın doğasında cinsellik ve taciz olup olmadığını değerlendiren faktör” ve “olayın olma olasılığını değerlendiren faktör” olarak adlandırılmıştır.

Yukarıdaki çalışmalara ek olarak cinsel tacize ilişkin algılar ile cinsiyet, yaş, cinsel tacizi uygulayan kişinin kim olduğu, mağdurun kim olduğu, cinsel tacizin nerede ve ne sıklıkla gerçekleştiği ve kültür gibi etkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır (Fitzgerald ve Ormerod, 1991; Gutek, 1995; Mazer ve Percival, 1989; Ohse ve Stockdale, 2008; Wang ve diğerleri, 2012).

Wang ve arkadaşları (2012) tarafından Tayvan'daki iki hastanede yürütülen araştırmada cinsel tacizin algılanmasında cinsiyet ve tacizin kim tarafından yapıldığının etkisinin incelenmiştir. Araştırmada cinsiyet arasında cinsel tacize ilişkin algılar bakımından anlamlı farklılıklar bulgulanmıştır. Kadın ve erkek katılımcılar çalışma arkadaşlarından gelen cinsel içerikli şakaları cinsel taciz olarak değerlendirmemektedirler. Ancak, bu tip şakalar hasta ya da hasta yakınları

tarafından yapıldığında kadınlar tarafından cinsel taciz olarak algılanırken erkekler tarafından cinsel taciz olarak algılanmamaktadır. “Pornografik fotoğraf veya resim gösterme” davranışı kadınlar tarafından kimin yaptığı fark etmeksizin cinsel taciz olarak algılanmakta; ancak erkekler tarafından cinsel taciz olarak değerlendirilmemektedir. Ayrıca kadınlar “beni müstehcen bir dil kullanarak tanımlama” durumunu hasta ve hasta yakınları tarafından yapılırsa cinsel taciz olarak değerlendirmekte, iş arkadaşları tarafından yapılırsa cinsel taciz olarak değerlendirmemekte; erkekler ise iş arkadaşları tarafından yapılırsa cinsel taciz olarak değerlendirmekte; hasta ve hasta yakınları tarafından yapılırsa cinsel taciz olarak değerlendirmemektedir. Fitzgerald ve Ormerod (1991) cinsel tacize yönelik algıda cinsiyet ve akademik bağlama göre farklılıklar olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırmada cinsel taciz kavramı; cinsiyet temelli taciz, baştan çıkarıcı taciz, cinsel rüşvet, cinsel zorlama ve cinsel dayatma kategorileri üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda cinsel tacizi algılamada cinsiyetler arası anlamlı düzeyde farklılık olduğu; kadınların erkeklere kıyasla daha fazla durumu cinsel taciz olarak algıladıkları bulgulanmıştır. Cinsiyet farklılıkları kategoriler üzerinden değerlendirildiğinde baştan çıkarıcı taciz ve cinsel dayatma kategorileri için cinsiyetler arası anlamlı düzeyde farklılıklar bulunurken; cinsel rüşvet ve cinsel zorlama kategorileri için cinsiyetler arası farklılık bulunmamıştır. Ayrıca, cinsiyetten bağımsız olarak mağdurun üniversite öğrencisi olması ya da lisansüstü öğrenci olması arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır. Son olarak, tacizin öğretim üyeleri tarafından yapıldığı durumlarda öğretim üyesinin mağdurun akademik hayatı üzerinde doğrudan etkisinin olup olmamasının da algılama üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ohse ve Stockdale (2008) yürüttükleri araştırmada cinsel tacizin algılanmasında yaşa göre farklılıklar olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırmada örneklem öğrenciler ve öğrenci olmayanlardan (çalışanlar) oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda cinsel tacizin algılanmasında yaşa göre anlamlı düzeyde farklılıklar bulgulanmıştır. Yaşça büyük olan katılımcıların gençlere kıyasla daha yüksek cinsel tacizi algısı ve olumsuz değerlendirme puanları aldıkları bulgulanmıştır.

Mazer ve Percival (1989) tarafından cinsel tacize ilişkin algılar üzerinde cinsel tacizin ne süreyle gerçekleştiğinin etkisinin olup olmadığını inceleyen

araştırmanın bulguları cinsel tacizin ne süreyle gerçekleştiğinin cinsel tacize ilişkin algılar üzerinde etkisinin olmadığı göstermektedir.

Cinsel tacize yönelik algılar genel olarak değerlendirildiğinde, kadınların erkeklere kıyasla daha fazla davranışı cinsel taciz olarak algıladıkları (McCabe ve Hardman, 2005; O'Hare ve O'Donohue, 1998; Bitton ve Shaul, 2013), yaşça büyük kişilerin gençlere kıyasla daha fazla olayı cinsel taciz olarak değerlendirdikleri (Ohse ve Stockdale, 2008), cinsiyet rolleri ile cinsel tacize ilişkin algılar arasındaki ilişkinin daha belirsiz olduğu, farklı çalışmalardan farklı sonuçlara ulaşıldığı (McCabe ve Hardman, 2005) anlaşılmaktadır.

2.2.2. Cinsel tacize ilişkin tutumlar

Cinsel taciz konusu ile ilgili araştırmaların yapılması cinsel tacizi önleme eğitimi ve mağdur destek programları oluşturabilmek açısından önemlidir. Bu açıdan bakıldığında cinsel tacizin ne olduğu, hangi davranışların cinsel taciz olarak algılandığı ve cinsel tacize yönelik algı ve tutumlar ile ilgili araştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu tip araştırmalardan çıkan sonuçların yardımı ile mağdurun durumunun anlaşılması kolaylaşabilir ve insanların önleme konusunda bilgilendirilmeleri sağlanabilir. Ayrıca, bu tip araştırmalar yardımı ile oluşturulan programlarla cinsel tacize yönelik farkındalık düzeyinde, davranışlarda gizlenmiş cinsel mesajlara karşı duyarlı hale gelme durumunda değişim sağlanabilir (Mazer ve Percival, 1989). Yapılan araştırmalarda cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsiyetin (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005; Russell ve Trigg, 2004; Salman, 2007; Ford ve Donis, 1996) yaşın (McCabe ve Hardman, 2005; Ford ve Donis, 1996) cinsel taciz deneyimi olup olmasının (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005;) kültürün, cinsiyet rollerinin (Foulis ve McCabe, 1997; Murrel ve Dietz-Uhler, 1993; Russell ve Trigg, 2004), cinsiyetçi inanışların (Foulis ve McCabe, 1997; Murrel ve Dietz-Uhler, 1993; Russell ve Trigg, 2004; Salman, 2007; Sakallı-Uğurlu vd., 2010), sosyal baskınlığın (Russell ve Trigg, 2004;), kontrol odağının (Salman, 2007) ve empatinin (Sakallı-Uğurlu ve diğerleri, 2007) etkisi incelenmiştir. İlerleyen bölümlerde sırasıyla bu konulara ilişkin bilgiler verilecektir.

2.2.2.1.Cinsiyet

Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile cinsiyet ilişkisini inceleyen araştırmalardan (özellikle öğrenci örnekleme ile yapılanlar) birbirini destekleyen sonuçlar

çıkılmaktadır. Çalışmalardan çıkan genel sonuç erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacize daha fazla tolerans gösterdikleri yönündedir. (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005; Russell ve Trigg, 2004; Salman, 2007; Ford ve Donis, 1996; Turgut, 2007).

Foulis ve McCabe (1997) cinsel tacize yönelik algı ve tutumları etkileyen faktörler üzerine yürüttükleri araştırmada örneklem 73 üniversite öğrencisi (27 erkek ve 46 kadın), 48 onuncu sınıf öğrencisi (13 erkek ve 35 kadın) ve 75 ofis çalışanı (33 erkek ve 42 kadın) olmak üzere toplam 196 kişiden oluşturulmuştur. Cinsel tacize yönelik tutumlarda cinsiyetler arası farklılıklar değerlendirildiğinde kadınların ve erkeklerin cinsel tacize ilişkin tutumlarının birbirinden farklı olduğu; erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacize yönelik daha kabul edici bir tutum sergiledikleri bulgulanmıştır. Örneklemin alt grupları için aynı inceleme yapıldığında, onuncu sınıf öğrencilerinden oluşan küme için cinsel tacize yönelik algıda cinsiyetler arası farklılık bulunurken ofis çalışanları ve üniversite öğrencilerinden oluşan kümeler için cinsiyetler arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır. Ford ve Donis (1996) ve McCabe ve Hardman (2005) tarafından çalışanlarla; Salman(2007), Turgut (2007), Weber, Bauer ve Martinez (2012), Bitton ve Shaul (2013) tarafından öğrencilerle yapılan araştırmalarda da Foulis ve McCabe'in araştırmasında olduğu gibi erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacize yönelik daha fazla tolerans sergiledikleri bulgulanmıştır. Ancak, McCabe ve Hardman (2005)'nin araştırmasında iki farklı çalışan grubu -mavi yakalılar ve beyaz yakalılar- değerlendirilmiş ve mavi yakalı kümedeki erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacize yönelik daha fazla tolerans sergiledikleri; ancak beyaz yakalı kümede cinsiyetler arasında farklılık olmadığı bulgulanmıştır.

Cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsiyetler arası farklılıkların var olmasında kadınların ve erkeklerin cinsel tacize yönelik algılarının farklı olması etkili olabilmektedir. Kadınların erkeklere kıyasla daha geniş spektrumda davranışı cinsel taciz olarak değerlendirdikleri araştırmalarca desteklenmektedir (Wang ve diğerleri, 2012; Fitzgerald ve Ormerod, 1991). Bu durum kadınların daha fazla olayı cinsel taciz olarak adlandırmalarına ve bu nedenle cinsel tacize karşı daha hassas olmalarına neden olabilmektedir (Salman, 2007). Algıdaki farklılıkların yanı sıra, kadınların çoğunlukla mağdur konumunda olması ve erkeklerin taciz eden kişi konumunda bulunması da bu farklılığı açıklayan başka bir etken olarak düşünülmektedir (Hyde, 1991, akt; Ford ve Donis, 1996). Çoğunlukla mağdur

konumunda bulunan kadın yaşanan cinsel taciz olaylarını mağdurun bakış açısı ile değerlendirirken erkekler taciz eden kişinin bakış açısı ile değerlendirebilmektedirler. Bu durumun oluşmasında bir diğer etken ise, yapılan çalışmalardaki örneklemin cinsiyet faktörü ile başka faktörlerin ilişkiye girmesi olabilmektedir. Bu faktörler yaş, meslek, cinsel taciz geçmişi vb. olarak değerlendirilebilir. Örneğin; örneklem olarak seçilen grubun cinsiyetine ek olarak yaş dağılımı da gençse normalden daha fazla tolerans sergileyebilirler.

2.2.2.2. Yaş

Cinsel tacize ilişkin tutumların yaş ile ilişkisini inceleyen araştırmalar kısıtlı sayıda bulunmaktadır (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005). Yapılan araştırmalardan çıkan genel sonuç çoğunlukla gençlerin yaşça büyük olanlara kıyasla cinsel tacize karşı daha fazla tolerans gösterdikleri yönündedir (Ford ve Donnis, 1996; McCabe ve Hardman, 2005). Ancak, bu durum cinsiyetler açısından farklı sonuçlar vermektedir. Erkeklerde 50. yaşa kadar cinsel tacize karşı geliştirilen toleransın azaldığı ve 50. yaştan sonra arttığı bulgulanmaktadır. Kadınlar için ise durum daha farklıdır. Kadınlarda 50. yaşa kadar cinsel tacize karşı geliştirilen toleransın arttığı ve 50. yaştan sonra ise azaldığı bulgulanmaktadır (Ford ve Donnis, 1996). Ancak, Foulis ve McCabe (1997) tarafından yapılan araştırmada Avustralyalı çalışanlar için cinsel tacize ilişkin tutumları belirlemede yaşın etkili olmadığı bulgulanmıştır. Yani katılımcıların yaşları ile cinsel tacize yönelik tutumları açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır.

Yaş etkeni için farklı bulgulara ulaşılmasında genç kadınların yaşça büyük olanlara kıyasla daha fazla cinsel tacize maruz kalma olasılığı, bu nedenle cinsel tacize yönelik tutumlarının etkilendiği düşünülebilir (Salman, 2007; Turgut, 2007). Ayrıca, örneklemilerin yaş dışındaki özellikleri de bu sonuçların ortaya çıkmasında rol oynayabilmektedir. Örneğin; üniversite ortamında yürütülen bir araştırmada yaş etkeni incelenirken üniversite öğrencileri ve üniversite çalışanları ele alınırsa oluşan farklılığın yaştan mı yoksa grupların kendilerine özgü başka bir özelliğinden mi (örn; meslek) kaynaklandığı tartışma konusu olabilmektedir (Foulis ve McCabe, 1997). Bir başka örnekte yaş ilerledikçe bireylerin cinsiyetçi düşüncelerindeki değişimlerin de cinsel tacize yönelik tutumlar üzerinde daha etkili olduğu düşünülürse ortaya çıkan farklılıkların yaş ya da cinsiyetçi düşüncelerin hangisiyle ilişkili olduğu da tartışma konusu olabilmektedir (Salman, 2007).

2.2.2.3. Ruh sağlığı çalışanı olma

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarına yönelik yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak, bu grubun meslek yaşamları boyunca danışanlarına çeşitli konularda danışmanlık hizmeti verdikleri ve meslek yaşamları boyunca en az bir cinsel saldırı mağduru ile çalıştıkları (Bride, 2004; Dye ve Roth, 1990) dşnldğnde ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının incelenmesinin önemli olduğu dşnlmektedir.

Ruh sağlığı çalışanları mağdurların dış dünyada karşılaştıkları negatif tutumlardan farklı olarak empati ve mağduru anladığını hissettirmeye dayalı tedavi yöntemleri izlemektedir (Dye & Roth, 1990). Empatiye dayalı teröpatik ilişki, mağdurun hikyesine maruz kalma ve yaşanan olayın neden olduğu duygusal yıkımı paylaşma ruh sağlığı çalışanları üzerinde bir takım etkilere (rn; işle ilgili stres, ikincil travma, dünyaya ilişkin inançlarda değişim, duygusal değişimle-öfke ve stres, vb.) neden olabilmektedir (Bride, 2004; Schauben ve Frazier, 1995).

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimlerinin kendi duygusal ve psikolojik durumları üzerinde etkili olduğu dşnldğnde bu grubun cinsel tacize ilişkin tutumlarının da etkileneceği dşnlmektedir. Bu konu ile ilgili yapılmış araştırma bulunmadığından genel olarak ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutum profilleri ve cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyiminin bu tutumlar üzerindeki etkileri bu araştırmanın merak konularındandır.

2.2.2.4. Cinsel taciz geçmişi

Cinsel tacize ilişkin tutumların kişilerin geçmişinde cinsel taciz hikyesi olup olmaması ile ilişkisini inceleyen araştırmalar kısıtlı sayıda bulunmaktadır (Foulis ve McCabe, 1997). Yapılan bu araştırmalardan da birbiri ile çelişen sonuçlar ortaya çıkmaktadır (McCabe ve Hardman, 2005).

Bazı araştırmalarda cinsel taciz geçmişi olanların olmayanlara kıyasla cinsel tacizi daha fazla tolere eden bir tutum sergiledikleri (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005); bu sonucun tam tersi olarak bazı araştırmalarda ise cinsel taciz geçmişi olanların olmayanlara kıyasla cinsel tacize yönelik daha negatif tutumlar sergiledikleri bulgulanmıştır (Powell, 1983). Bu sonuçlara ek olarak, Mazer ve Percival (1989) ve Reilly, Lott, Caldwell ve DeLuca (1992) geçmiş taciz deneyimi ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasında bir ilişki olmadığını bulgulanmıştır.

Bu sonuçların ortaya çıkmasında kişilerin hangi davranışları cinsel taciz olarak değerlendirdikleri etkili olabilmektedir. Literatürde cinsel taciz olarak adlandırılan bir davranış kişiler için flört anlamına gelebilmekte; bu nedenle de tutumlarda değişiklikler görülmektedir. Ayrıca, kişilerin yaşadığı cinsel taciz olaylarının şiddeti ve devam etme süresi de kişilerin cinsel tacize ilişkin tutumlarını etkileyebilir.

2.2.2.5. Kültür

Cinsel tacize ilişkin tutumlarda kültürel farklılıkların olduğu araştırmalarca desteklenen bir görüştür. Bu araştırmalar kültürleri bireyci ve toplumcu (kollektivist) olarak değerlendirmekte ve bireyci kültüre mensup katılımcıların kollektivist kültürlere mensup olanlara kıyasla cinsel tacizi daha az tolere eden bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır (Sigal ve diğerleri, 2005; Kennedy ve Gorzalka, 2002).

Sigal ve arkadaşları (2005) Amerika, Kanada, Ekvador, Almanya, Hollanda, Pakistan, Filipinler, Tayvan ve Türkiye'den oluşturdukları örneklem üzerinden cinsel tacize ilişkin tutumlarda kültürel farklılıkları incelemiştir. Araştırmada bireyci kültür yapısını barındıran ülkeler Amerika, Kanada, Hollanda ve Almanya olarak; kollektivist kültür yapısını barındıran ülkeler ise Ekvador, Pakistan, Filipinler, Tayvan ve Türkiye olarak değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırmadan bireyci kültürlerdeki katılımcıların kollektivist kültürlerdeki katılımcılara kıyasla cinsel tacizi daha az tolere eden bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, iki yapıdaki kültürler için cinsiyet farklılıklarına da bakılmıştır. Bireyci kültürlerde kadınların erkeklere kıyasla cinsel tacizi daha az tolere ettiği; ancak kollektivist kültürlerde tam tersi yani erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacizi daha az tolere ettiği gözlenmiştir. Kennedy ve Gorzalka (2002) Asyalı ve Asyalı olmayanların cinsel tacizin en şiddetli görülen hali olan tecavüze ilişkin tutumlarının incelendiği bir araştırma yürütmüşlerdir. Bu araştırmanın sonucunda Asyalı katılımcıların Asyalı olmayanlara kıyasla tecavüz mitlerini ve cinsel tacizi daha fazla tolere ettikleri bulgulanmıştır.

Bu sonuç incelemeyi yapan araştırmacılar tarafından bireyci (bireysel haklar merkeze alınmakta) ve kollektivist kültürlerin (toplumdaki düzenin korunması ve bu durumun sağlanabilmesi için toplumsal ihtiyaçların bireysel ihtiyaçların üzerinde

tutulması merkeze alınmakta) kendilerine özgü özellikleri ile paralellik gösterdiği yönünde değerlendirilmiştir (Sigal ve diğerleri, 2005).

2.2.2.6. Cinsiyet rolleri, cinsiyetçi inanışlar

Cinsiyet rollerin ve cinsiyetçi inanışların cinsel tacize ilişkin tutumları yodayıcı özellikleri araştırmalar konu olmaktadır. Cinsiyet rolü kavramı kişinin kendi kimliğini algılayıp, bu role uygun olarak davranması ve bu davranışların toplumsal kurallar ile de uyum içinde olması anlamına gelmektedir (Özbay, Terzi, Erkan ve Çankaya, 2011). Cinsiyet rolü kadınsılık (femininity) ve erkeksilik (masculinity) kavramlarını kapsamakta ve kişinin toplumsal olarak belirlenmiş bu rolleri ne kadar benimsediği cinsel tacize ilişkin tutumlarını etkilemektedir. Cinsiyet rolleri ile cinsel tacize ilişkin tutumların incelendiği araştırmalarda geleneksel cinsiyet rollerine sahip olan bireylerin cinsel tacize yönelik daha olumlu tutumlar sergiledikleri bulgulanmıştır (Turgut, 2007). Foulis ve McCabe (1997) tarafından yapılan araştırmada cinsiyet rollerinin cinsel tacize yönelik tutumlar için belirleyici bir etken olduğunu bulgulanmıştır. Araştırmadan erkeksilik düzeyi yüksek olanların cinsel tacizi daha fazla tolere ettikleri, kadınsılık düzeyi yüksek olanların ise cinsel tacize yönelik daha olumsuz tutumlar sergiledikleri gözlenmiştir. McCabe ve Hardman (2005) yürütülen çalışmadan da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Bu araştırmada da erkeksilik puanları yüksek olanların cinsel tacize ilişkin daha olumlu bir tutum sergiledikleri bulgulanmıştır.

Cinsiyetçi inanışlar kavramı genel olarak kadına yönelik düşmanca tutum, kişilerarası şiddetin kabulü ve cinsiyet rolü stereotipi kavramları üzerinden değerlendirilmektedir (Judicibus ve McCabe, 2001; Murrell ve Dietz-Uhler, 1993). Cinsiyetçi inanışlar; cinsel içerikli davranışların erkekler tarafından başlatılması (Judicibus ve McCabe, 2001), kadının daha pasif ve itaatkâr olması (Salman, 2007) gibi varsayımları içermektedir. Cinsiyetçi inanışlar ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalardan cinsiyetçi inanışların cinsel tacize ilişkin tutumları belirleyici bir etken olduğu bulgulanmıştır (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005; Murrell ve Dietz-Uhler, 1993). Çelişik duygulu cinsiyetçilik cinsiyetçi inanışların kapsadığı bir kavram olmakla beraber sonraki bölümde detaylı olarak ele alınacaktır.

2.3. ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK

Cinsiyetçilik alanında yapılan araştırmalarda başlangıçta cinsiyetçilik kadına yönelik olumsuz tutumlar ve bu tutumlar nedeni ile kadınların hayatın her alanında ayrımcılığa maruz kalması olarak değerlendirilmiştir. Ancak değişen toplumsal değerler ve yapılar bu tutumların açık bir şekilde gösterilmesinin önüne geçmiştir. Cinsiyetçilik kavramının dönüşüme ihtiyaı olduğundan, sonraki yıllarda cinsiyetçilik kavramı kadına yönelik açık ve örtük tutumlar üzerinden değerlendirilmiştir (Sakallı-Uğurlu, 2002; Salman, 2007). Bu açık ve örtük tutumlar genel olarak kadının geleneksel cinsiyet rollerinin kabul görmesini ve kadına yönelik olumsuz kalıp yargıları kapsamaktadır (Glick ve Fiske, 1996; Glick ve Fiske, 1997).

Glick ve Fiske (1996) tarafından cinsiyetçilik kavramı “kadınlara karşı tekdüze bir antipatiden ziyade derin bir kararsızlık durumu” (s.491) olarak değerlendirilmiş ve cinsiyetçiliğin çok yönlü doğasını açıklamak amacı ile çelişik duygulu cinsiyetçilik kavramı ortaya çıkarılmıştır. Çelişik duygulu cinsiyetçilik kavramı cinsiyetçi inanışları kadına yönelik olumlu duyguların cinsiyetçi antipati ile birlikte bir arada bulunması olarak açıklamaktadır. Bu kavram “düşmanca cinsiyetçilik” ve “korumacı cinsiyetçilik” olmak üzere iki cinsiyetçi tutumdan oluşmaktadır. Düşmanca cinsiyetçilik, kadına yönelik önyargılı ve esnek olmayan genellemelere dayalı, kadını erkekten daha zayıf ve düşük seviyede, erkeğe bağımlı gören ve kadının cinsiyet ayrımcılığına maruz bırakan olumsuz bir tutum olarak tanımlanmıştır (Glick ve Fiske, 1997; Sakallı-Uğurlu, 2002). Korumacı cinsiyetçilik ise “kadınları kalıp yargılar çerçevesinde ve kısıtlı rollerde gören kadınlara karşı birbiriyle ilişkili bir dizi tutum” olarak tanımlanmıştır (Glick ve Fiske, 1997, s.491). Korumacı cinsiyetçilik kadınının korunması, sevilmesi, yüceltilmesi gibi olumlu tutumları içerse de erkek egemenliği ve kadının erkekten daha zayıf olduğu inancını desteklemektedir. Bu nedenle korumacı cinsiyetçiliğin sonuçları da düşmanca cinsiyetikte olduğu gibi çoğunlukla kadınlara zarar vermektedir (Glick ve Fiske, 1996). DC ve KC genel olarak değerlendirildiğinde düşmanca cinsiyetçiliğin olumsuz duyguları içerdiği, korumacı cinsiyetçiliğin ise kadına yönelik olumlu duygular içerse de kadını erkekten daha zayıf ve pasif olarak kabul ettiği düşünülmektedir.

Glick ve Fiske (1996) düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin ataerkillik, cinsiyetler arası farklılaşma ve heteroseksüellik kavramlarını içerdiğini

belirtmişlerdir. Yani bu kavramlar ÇDC'in kaynağını oluşturmaktadır. Ataerkillik hâkimiyet ve koruma kavramlarını içermekte; baskıcı ve korumacı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Ataerkillik, baskıcı şekliyle kadın üzerinde egemenlik kurma; korumacı şekliyle kadını korunmaya muhtaç zayıf bir varlık olarak görme; bu nedenle kadını destekleme, koruma ve kadın için çalışma olarak kendini göstermektedir. Her iki durumda da kadın erkeğe kıyasla daha zayıf, korunmaya ve yönetilmeye muhtaç olarak değerlendirilmekte ve erkek egemenliği desteklenmektedir (Glick ve Fiske, 1996; Sakallı-Uğurlu, 2002). Yani ataerkillik; erkeğin kadını koruması, sevmesi ve ona yol göstermesi, kadının da erkeğe bağlılık ve güven duyması ve erkeğin hâkimiyetini kabul etmesi düşüncesine dayanmaktadır. Cinsiyetler arası farklılaşma kadınlara ve erkelere atfedilen özellikleri ile ilgili paylaşılmış kalıp yargılardan meydana gelmekte olup erkeği yüksek statülü çalışma rollerinde, kadınları ise sadece düşük statülü ve evle ilgili çalışma rollerinde konumlandırmaktadır (Ayan, 2014; Glick ve Fiske, 1997). Cinsiyetler arası farklılaşma, cinsiyetler arası yarışmacı farklılaşma ve cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma olmak üzere iki şekilde görülmektedir. Cinsiyetler arası yarışmacı farklılaşma, erkeklerin kendilerini kadınlardan daha üstün görerek kadınlara karşı olumsuz kalıp yargılar oluşturmak ve öz güven kazanma olarak; cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma ise erkekler ve kadınları birbirini tamamlayan öğeler gibi algılama, geleneksel cinsiyet farklılıklarını kadın ve erkeğin birbirini tamamlaması için araç kabul etme olarak kendisini göstermektedir. Bu tutumda kadının belirli roller (örn; annelik, eşlik gibi) üstlenmesi gerektiği; bu nedenle kadının evde erkeğin dışarıda çalışması düşüncesi egemendir (Glick ve Fiske, 1996; Glick ve Fiske, 1997; Sakallı-Uğurlu, 2002). Son kavram olan heteroseksüellik, erkeklerin kadınlara yönelik çelişik duygularının en önemli kaynaklarından (Glick ve Fiske, 1996). Heteroseksüellik, erkeklerin kadınlar konusundaki cinsel arzu ve korkularından meydana gelmektedir ve iki şekilde görülmektedir. Bunlar heteroseksüel düşmanlık ve heteroseksüel yakınlıktır (Glick ve Fiske, 1997). Heteroseksüel düşmanlık kadını bir cinsel obje olarak görme ve kadının cinsel çekiciliğini erkek üzerinde güç elde etmek için kullanmasından korkma olarak, heteroseksüel yakınlık ise erkeğin cinsel ihtiyaçlar ve üremek için kadına bağımlılığı olarak görülmektedir (Glick ve Fiske, 1997; Sakallı-Uğurlu, 2002).

DC, baskıcı ataerkillik, cinsiyetler arası yarışmacı farklılaşma ve heteroseksüel düşmanlığı; KC ise korumacı ataerkillik, cinsiyetler arası tamamlayıcı

farklılaşma ve heteroseksüel yakınlık unsurlarını içinde barındırmaktadır. DC kendisini kadın üzerinde baskı kurma ve kadını yönetme, kadını değersizleştirme, kadını cinsel obje olarak görme ve kadının cinsel çekiciliği ile erkek üzerinde güç kurma korkusu olarak; KC ise kadını bakıma ve korunmaya muhtaç bir varlık olarak görme, kadına yardım etme ve kadın için çalışma, kadına eşlik ve annelik gibi geleneksel cinsiyet rollerini yükleme ve kadına cinsel ihtiyaçlar ve üreme için bağlanma olarak göstermektedir (Sakallı-Uğurlu, 2002). Glick ve Fiske (1996) DC ve KC'in bir arada bulunması nedeni ile ÇDC'in ortaya çıktığını; bireylerin çelişik duygular yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Çelişik duygulu cinsiyetçiliği ve çelişik duygulu cinsiyetçilik ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar bulunmaktadır (Ayan, 2014; Glick ve Fiske, 1996; Sakallı-Uğurlu, 2002; Salman, 2007; Turgut, 2007).

Glick ve Fiske (1996) tarafından bu araştırmada da kullanılacak olan çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmasının sonucunda düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik arasında doğrusal bir ilişki olduğu, yani düşmanca cinsiyetçilik düzeyi arttıkça korumacı cinsiyetçilik düzeyinin de arttığı bulgulanmıştır. Ayrıca cinsiyetler arası farklılıklar açısından erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla çelişik duygulara, daha fazla düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik tutumuna sahip oldukları bulgulanmıştır.

Ayan (2014) tarafından cinsiyetçiliğin ne oranda korumacı ne oranda düşmanca eğilimlerden kaynakladığını incelemek amacı ile bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada cinsiyetler arası farklılıklar da değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla düşmanca cinsiyetçilik ve koruyucu ataerkillik puanlarının daha yüksek olduğu, kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere kıyasla korumacı cinsiyetçilik, heteroseksüel yakınlık ve cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma puanlarının daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Yani erkek öğrencilerin kadınlara yönelik önyargılı ve esnek olmayan genellemelere dayalı düşmanca tutumlar beslerken kadınların aynı zamanda bakıma ve korunmaya muhtaç bir varlık olarak görmek şeklinde tutumlar içinde oldukları görülmektedir. Kız öğrencilerin ise kadınının korunması, sevilmesi, yüceltilmesi gerektiği, erkeğin kadına ihtiyacı olduğu, kadının erkeği tamamladığı şeklinde tutumlar içerisinde oldukları görülmektedir. Ayrıca erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha düşmanca tutum içinde oldukları, düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik alt faktörleri

arasında doğrusal bir ilişki olduğu da bulgulanmıştır. Yani düşmanca cinsiyetçilik düzeyi arttıkça korumacı cinsiyetçilik düzeyi de artmaktadır.

Glick ve arkadaşları (1997) tarafından çelişik duygulu cinsiyetçilik ve kadına ilişkin kutuplaşmış tutumların incelendiği araştırmadan düşmanca cinsiyetçiliğin yüksek olduğu erkeklerin geleneksel olmayan kadınlara (örn; kariyer sahibi kadınlar) karşı daha olumsuz tutum sergiledikleri, geleneksel kadınlara (örn; ev hanımları) karşı ise daha olumlu tutum sergiledikleri bulgulanmıştır. Kadınlarda ise çelişik duyguları yüksek olanların geleneksel olmayan kadınlara karşı daha olumsuz, geleneksel kadınlara karşı daha olumlu tutumlar sergiledikleri bulgulanmıştır.

Sakallı ve Curun (2001) romantik ilişkilerle ilgili kalıp yargılara karşı tutumları inceledikleri araştırmanın sonucunda düşmanca cinsiyetçilikten yüksek puan alan katılımcıların düşük alanlara kıyasla romantik ilişkiler hakkındaki kalıp yargılara karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları bulgulanmıştır. Ayrıca korumacı cinsiyetçilikten yüksek puan alan katılımcıların da düşük puan alanlara kıyasla romantik ilişkiler hakkındaki kalıp yargılara karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları bulgulanmıştır.

Sakallı-Uğurlu, Yalçın ve Glick (2007) tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumları yordayan etkenleri inceledikleri araştırmada çelişik duygulu cinsiyetçilik, adil dünya inancı ve empati faktörlerini değerlendirmeye almışlardır. Araştırmadan düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin kadın ve erkek katılımcıların tümü için tecavüz mağdurlarına ilişkin daha olumsuz tutumlar sergilemelerinde etkili olduğu bulgulanmıştır.

Salman (2007) ve Turgut (2007) cinsel tacize ilişkin tutumlarla ilgili yürüttükleri çalışmalarda çelişik duygulu cinsiyetçilik, cinsiyet, kontrol odağı ve erkeklere yönelik çelişik duyguların etkilerini incelemişlerdir. Aynı örnekleme yürütülen bu iki bağımsız çalışmanın sonucunda ÇDC'in cinsel tacize ilişkin tutumları yordamada etkili bir faktör olduğu bulgulanmıştır. Araştırmaların sonuçlarına göre kadınlar için düşmanca cinsiyetçilik cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak kabul etme tutumunu yordadığı bulgulanmıştır. Ayrıca erkekler için düşmanca cinsiyetçilik cinsel tacizi sosyal bir problem olarak görme tutumunu yordadığı saptanmıştır.

Russell ve Trigg (2004) cinsel tacize karşı toleransı inceledikleri araştırmada yordayıcı faktörler olarak cinsiyet farklılıklarını, çelişik duygulu cinsiyetçiliği, sosyal

baskınlığı ve cinsiyet rollerini değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonucunda düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin cinsel tacize yönelik tolerans geliştirmede yordayıcı bir erken olduğu bulgulanmıştır. Araştırmadan çıkan sonuca göre düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik düzeyi yükseldikçe cinsel tacize karşı geliştirilen tolerans düzeyi de yükselmektedir.

Çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilgili yapılan araştırmalarda cinsiyetçiliğin ne oranda korumacı ne oranda düşmanca eğilimlerden kaynakladığını, çelişik duygulu cinsiyetçiliğin kadına yönelik kutuplanmış tutumlar, romantik ilişkilerle ilgili kalıp yargılar, tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumlar ve cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Bu araştırmada da değerlendirilecek olan çelişik duygulu cinsiyetçiliğin cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip olup olmadığıdır.

2.4. KONTROL ODAĞI

Sosyal Öğrenme Teorisi davranış kalıplarının oluşmasında çevresel etkenlerin ve pekiştirmenin önemli faktörler olduğunu kabul etmektedir (Rossier, Dahourou ve McCrae, 2005). Kontrol odağı kavramı Rotter (1966, 1975) tarafından bu teoriye dayalı olarak geliştirilmiştir.

Rotter'a göre (1966) bireyler yaşamlarında meydana gelen olayların nedenlerine yönelik inançları yönünden farklılıklar göstermektedirler. Bazı bireyler yaşanan olayları kendi davranışlarının sonucu olarak değerlendirirken diğerleri olayların nedenlerini dışsal kaynaklara (şans, kader, talih ve başka güçler) dayandırmaktadırlar. Kontrol odağı teorisine göre bireylerde kendi davranışları ile pekiştirmelerin (davranışların sonuçları) arasında bir ilişki olduğu inancı varsa bu bireyler iç kontrol odaklı olarak; kendi davranışları ile pekiştirmeler arasında ilişki olmadığına inananlar ise dış kontrol odaklı olarak tanımlanmaktadır (Oliver ve diğerleri, 2006). İç kontrol odaklı bireyler yaşadıkları olayların sonuçlarının kendi davranışlarından kaynaklandığını, yani kendilerinin sorumlu olduklarını düşünürken; dış kontrol odaklı bireyler yaşadıkları olayların kendileri dışındaki güçler tarafından kontrol edildiğini, kendilerinin kontrol gücü olmadığını düşünmektedirler (Rotter, 1966).

Kontrol odağının cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerinde ne kadar yordayıcı olduğuna yönelik çok fazla araştırma bulunmamakla birlikte kontrol odağı ile

tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumlar (Paulsen, 1979; Yalçın, 2006) ve cinsel tacize ilişkin tepkiler (Baker, Terpstra ve Larntz, 1990) arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalar bulunmaktadır.

Baker ve arkadaşları (1990) tarafından cinsel tacize ilişkin tepkilerde bireysel özelliklerin ve taciz edici davranışın şiddeti arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada incelen bireysel özelliklerden biri de kontrol odağıdır. Araştırmada cinsel taciz olarak tanımlanan 18 senaryo bulunmaktadır. Göğüslerde dolaşan parmaklar, iş tehdidi ile cinsel teklif, iş iyileştirmesi ile cinsel teklif, tecavüz, kişiye yönelik jestler, sıfır koşulla cinsel teklif, kolunu kişiye dolamak bunlardan birkaçıdır. Araştırmanın sonucunda içsel kontrol odaklı bireylerin dışsal kontrol odaklılara kıyasla cinsel taciz senaryolarından sadece tecavüze fiziksel ya da sözel olarak daha fazla direnç gösterdikleri bulgulanmıştır. Araştırmacılar bu durumu içsel kontrol odaklı bireylerin dışsal kontrol odaklıların tersine tecavüz karşısında kendilerini başarılı bir şekilde savunma ihtimallerinin daha fazla olduğunu inanmalarının sonucu olabileceği olarak açıklamışlardır.

Bu araştırmanın odak noktası tecavüz olmasa da araştırmanın sonucunda kontrol odağının tecavüze karşı tepkiler üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Bu araştırmanın yanı sıra odak noktası tecavüz ve tecavüz mağdurları olan araştırmalar da bulunmaktadır. Her ne kadar cinsel taciz ve tecavüz aynı değilmiş gibi görünse de tecavüz cinsel tacizin en şiddetli şekli olarak kabul edilmektedir (Fitzgerald ve diğerleri, 1995). Bu nedenle tecavüze ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmaların cinsel tacize ilişkin tutumlar için de aydınlatıcı olacağı düşünülmektedir.

Paulsen (1979) tarafından tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumlarda kontrol odağının etkisinin incelendiği araştırmadan içsel kontrol odaklı bireylerin dışsal kontrol odaklılara kıyasla tecavüz mağdurlarını daha fazla suçlayıcı tutumlar sergiledikleri bulgulanmıştır. Paulsen (1979) çalışmasında olduğu gibi, Yalçın (2006) tarafından çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı, empati ve adil dünya inancının tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumları yordayıcı etkilerinin incelendiği araştırmadan da kontrol odağı ile ilgili olarak iç kontrol odağının tecavüz mağdurlarına ilişkin olumsuz tutumlarla olumlu bir ilişki içinde olduğu bulgulanmıştır. Bir başka deyişle, içsel odaklı bireyler tecavüz mağdurlarına yönelik daha fazla olumsuz tutum geliştirmektedir. Ancak bu bulgular sadece tecavüz mağdurlarına yönelik olup tecavüze yönelik tutumlar ile ilgili bir bilgi

vermemektedir. Araştırmalardan çıkan sonuç iki farklı şekilde açıklanmıştır. Birincisi, içsel kontrol odaklı bireylerin tecavüzü kontrol edilebilir bir olay olarak görmeleri; ikincisi ise yaşanan olumsuz olayların yaşayan kişinin sorumluluğu olarak görmeleri nedeni ile bu sonuçların bulgulandığı savunulmuştur (Yalçın, 2006).

Larsen ve Long (1988) tarafından tecavüze ilişkin tutumlar üzerinde kontrol odağının yordayıcılık düzeyinin incelendiği araştırmadan içsel kontrol odaklı bireylerin tecavüze karşı daha olumsuz tutumlar sergiledikleri, dışsal kontrol odaklı bireylerin ise daha olumlu tutumlar sergiledikleri sonucu bulgulanmıştır. Yani, dışsal kontrol odaklı bireyler tecavüze karşı daha yüksek tolerans göstermekte iken içsel kontrol odaklı bireyler tecavüze karşı daha az tolerans göstermektedirler. Araştırmacılar sonuçları dışsal kontrol odaklı bireylerin olayların kontrolünü kendilerinde görmemeleri nedeni ile tecavüze karşı tolerans geliştirmiş olabilecekleri şeklinde açıklamışlardır.

Tecavüz ve kontrol odağı arasındaki ilişkiyi değerlendiren çalışmalardan çıkan sonuçların cinsel tacize ilişkin tutumlar hakkında da bilgi vereceği düşünülmektedir. Bu nedenle, bu araştırmadan da tecavüze yönelik tutumlarla kontrol odağı arasındaki ilişki ile ilgili benzer sonuçlar elde edileceği de düşünülmektedir.

Salman (2007) tarafından cinsel tacize ilişkin tutumları yordayıcı etkenlerin incelendiği araştırmada kontrol odağının da yordayıcılık düzeyi değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışları olarak görme tutumu kişisel kontrolle negatif yönde, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca, cinsel tacizi normal flörtleşme olarak görme tutumu ile şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Son olarak, cinsel tacizi önemsiz mesele olarak görme tutumu sadece kişisel kontrol ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulgulanmıştır.

2.5. EMPATİ

Empati, araştırmacılar tarafından nasıl algılanıyorsa o şekilde tanımlandığından literatürde hem deneysel hem de teorik açıdan ortak tanımına ulaşılabilen kavramlardan biridir (Aka, 2014). Günümüzde ise, empati kavramı

bireyin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyabilmesi, bu kişinin duygu ve düşüncelerini tam olarak anlayabilmesi ve anladığını karşısındakine aktarabilmesi olarak tanımlanmaktadır. Empatinin bu tanımına ulaşılmaya kadar farklı tanımlamaları yapılmış, bu tanımlamalar gelişerek günümüzde kabul gören halini almıştır (Dökmen, 2009).

Empati kavramı psikolojide ilk defa Lipp (1903) tarafından kullanılmış ve tanımlanmıştır. Lipp (1903) tarafından yapılan tanıma göre empati kişinin karşısındaki bireyi iç taklit yoluyla anlamaya çalışmasıdır. Başka bir deyişle, empati kişinin kendini karşısındakine yansıtmasıdır. Burada gözleyen kişi benlik (self) gözlenen kişi ise nesne (object) konumundadır. Empati sürecinin işlemesi durumunda benlik ve nesne arasındaki ayırım ortadan kalkmaktadır. Yani, empati aslında nesneyi anlamaktan ziyade nesnenin kendisi olmaktır (Lipp, 1903, akt; Wispe, 1986). Titchener (1909) da Lipp'in (1903) yaptığı tanımlamaya yakın bir tanım yapmış ve empatiyi kişinin kendisini algılayan nesnenin içine yansıtması şeklinde tanımlamıştır. Titchener çalışmaları devam ederken empati tanımındaki içe yansıtma vurgusunu içeriğe yansıtma olarak değiştirmiştir. Empatinin karmaşık ve değişken bir kavram olduğunu, karşısındaki duygularını bilmeye yarayan bir yol ve bir çeşit sosyal-bilişsel bağlılık olduğunu belirtmiştir (Titchener, 1909, akt; Wispe, 1986). Dymond (1949) tarafından ise empati kişinin kendisini karşısındaki duygu, düşünce ve davranışlarına hayali olarak aktarması ve karşısındaki kişi gibi dünyayı yapılandırması olarak tanımlanmıştır. Feshbach ve Roe (1968) tarafından empati kişinin karşısındaki duygusal durumunu anlayarak bu duruma uygun davranışlar göstermesi olarak tanımlanmıştır. Stotland (1969) tarafından ise empati kişinin karşısındaki yaşadığı ya da yaşayacağı duyguları gözlemlemesi üzerine verdiği duygusal tepkiler olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, Mehrabian ve Epstein (1972) tarafından da empatinin duygusal yönü vurgulanmıştır.

Yapılan tanımlamalar değerlendirildiğinde araştırmacıların bazılarının empatiyi bilişsel bir süreç olarak (Lipp, 1903; Titchener, 1909; Dymond, 1949) diğerlerinin ise (Feshbach ve Roe, 1968; Mehrabian ve Epstein, 1972; Stotland, 1969) duygusal bir süreç olarak tanımladıkları görülmektedir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar arttıkça empati, bilişsel ve duygusal boyutların bir arada değerlendirildiği çok yönlü-boyutlu bir kavram haline gelmiştir (Davis, 1983; Hoffman, 1977; Roger, 1983).

Hoffman (1977) tarafından yapılan tanıma göre empati gözlenen kişinin duygularına yönelik geliştirilen bilişsel farkındalık ve bu duygulara verilen tepkilerdir. Empati denilince akla gelen ilk isimlerden olan Roger'ın (1983) meslek yaşamı boyunca geliştirmeye devam ettiği empatinin tanımını kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyması, karşısındaki kişinin bakış açısını yakalaması, karşısındakinin duygu ve düşüncelerini tam olarak anlaması ve anladığını karşısındaki kişiye de aktarması şekliyle tamamlamıştır. Bu tanıma göre empatinin temelinde üç öge bulunmaktadır. Bunlar, karşıdaki kişinin bakış açısının içselleştirilmesi, karşıdaki duygu ve düşüncelerinin doğru bir şekilde anlaşılması ve karşıdakine anlaşıldığının bildirilmesidir. Karşıdaki duygu ve düşüncelerinin doğru anlaşılması ögesi bilişsel ve duygusal olmak üzere iki bileşenin yardımını gerektirir. Bu bileşenler sırasıyla, kişinin karşısındakinin rolüne bürünmesi –bilişsel rol alma, bilişsel perspektif alma yoluyla- ve kişinin karşısındakinin duygularını bire bir – duygusal rol alma, duygusal perspektif alma yoluyla- hissetmesidir (Dökmen, 2009).

Davis (1983) ise empatiyi bireyin karşısındaki kişinin davranışlarına tepkisi olarak tanımlamıştır. Kişinin verebileceği tepkiler bilişsel-entelektüel ve duygusal tepkiler olmak üzere iki şekilde ortaya çıkabilmektedir. Bu modelde, bilişsel empati boyutu kişinin sosyal yeteneklerini ve algılama becerilerini içermekte iken duygusal empati boyutu ise kişinin karşısındakinin duygularına paralel şekilde tepkiler vermesi durumunu içermektedir.

Empati ile ilgili yapılan tanımlamalar değerlendirildiğinde empati tanımının yıllar geçtikçe evrildiği ve kapsamının genişlediği görülmektedir. Günümüzde empati çok yönlü bir süreç olarak ele alınmakta ve incelenmektedir. Buna göre empatinin dört farklı bileşeni bulunmaktadır. Bunlar, algısal empati, bilişsel empati, duygusal empati ve bildirim bileşeni olarak empatidir. Algısal empati karşıdaki kişinin davranışlarını, mimiklerini takip etmesi, bilişsel empati karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerinin anlaşılması, duygusal empati karşıdaki kişinin duygularının paylaşılması ve bildirim bileşeni olarak empati ise anlaşılan duygu ve düşüncelerin karşıdaki bireye aktarılmasıdır (Goldstein ve Michaels, 1985, akt; Karabağ, 2003).

Empati kavramına ilişkin farklı tanımlarının ve boyutlarının incelendiği anlaşılma ile beraber bu çalışmada temel alınan perspektif Davis'in yaklaşımıdır. Davis (1983) empatinin tek başına ne bilişsel ne de duygusal boyutla açıklanamayacağını, empatinin birbiriyle ilişkili ancak birbirlerinden ayırt edilebilen bir dizi yapıdan oluştuğunu belirtmiştir. Bu nedenle Davis (1980) empatiyi dört farklı

boyutta ele alan bir ölçek (Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi) geliştirmiştir. Bu boyutlar, perspektif alma, empatik düşünce, fantezi alt boyutu ve kişisel rahatsızlık olarak adlandırılmış ve göreceli olarak birbirinden bağımsız özellikleri belirlemektedir. Perspektif alma, kişinin kendisini başkasının yerine koyabilme ve başkasının bakış açısını kabullenebilme özelliğini vurgulamaktadır. Empatik düşünce, başkalarının yaşadığı olumsuz olaylara karşı ne derece yakınlık geliştirilebildiğini belirlemekte, fantezi alt boyutu hayali kahramanların yerine ne derece kendini koyabildiğini, kişisel rahatsızlık ise kişiler arasındaki gerginliklerde kişinin ne kadar rahatsızlık duyduğunu belirlemektedir (Davis, 1980, 1983).

Empati ile genel anlamda cinsel tacize ilişkin tutumlar ile ilgili yapılmış çalışmaya ulaşılamamıştır. Yapılan çalışmalarda empati ile tecavüz mağdurlarına ve tecavüze ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin incelendiği görülmektedir. Bu araştırmalarda empatinin sadece mağdura yönelik ortaya çıkmadığı tacizi uygulayan kişiye yönelikte empati duyulabileceği vurgulanmıştır (King ve Hanrahan, 2013; Miller, Amacker ve King, 2011; Sakallı-Uğurlu ve diğerleri, 2007; Yalçın, 2006). Tecavüz durumu cinsel tacizin en şiddetli hali olarak kabul edildiğinden bu alanda yapılan çalışmaların cinsel tacize ilişkin tutumlara yönelik aydınlatıcı bilgiler vereceği düşünülmektedir.

King ve Hanrahan (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin ceza infaz kurumlarındaki cinsel şiddete ilişkin inançlarını incelemek amacı ile yürütülen araştırmada tecavüze ilişkin mitlerin kabulü, cezalandırıcılık ve empati faktörlerinin etkisi değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda tecavüze ilişkin mitlerin kabulü ve cezalandırıcılık düzeylerinin cinsel şiddete ilişkin inançlar üzerinde etkili olduğunu, ancak; empati ile cinsel şiddete ilişkin inançlar arasında bir ilişki olmadığı bulgulanmıştır.

Sakallı-Uğurlu ve arkadaşları (2007) tarafından tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumları yordayan faktörlerden çelişik duygulu cinsiyetçilik, adil dünya inancı ve empatinin incelenmesi amacı ile yürütülen araştırmaya 425 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda empati düzeyi yükseldikçe tecavüz mağdurlarına yönelik daha olumlu tutumlar sergilendiği bulgulanmıştır.

Yalçın (2006) tarafından tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumları incelemek amacı ile yürütülen araştırmada çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odaklı düşünceler, empati ve adil dünya inancının etkisi değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda empatinin tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumlar üzerinde etkili olduğu,

mağdura yönelik empati seviyesi arttıkça tecavüz mağdurlarına yönelik önyargılı tutumların azaldığı bulgulanmıştır.

Miller ve arkadaşları (2011) tarafından mağduru suçlamaya yönelik atıflar ile algılayıcının özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yürütülen çalışmaya 69 kadın üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda cinsel saldırı yaşamış ve bunun üstesinden gelmiş kişilerin mağdur olmayanlara kıyasla cinsel saldırı mağdurları ile daha fazla benzerlik kurdukları ve cinsel saldırı mağdurlarına daha fazla empati gösterdikleri, empatinin de tecavüzü destekleyici inançları azaltmakta etkili olduğu bulgulanmıştır.

Tecavüz ve tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumlarda empatinin etkisinin incelendiği araştırmalardan genel olarak yüksek düzeyde empatinin tecavüze yönelik olumsuz tutumlar geliştirmede ve tecavüz mağdurlarına yönelik olumlu tutum geliştirmede etkili olduğu bulgulanmıştır (King ve Hanrahan (2013) tarafından yapılan çalışma hariç). Bu sonuçlardan yola çıkarak, empatinin cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerinde de etkili olacağı düşünülmektedir.

3.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde sırasıyla araştırma modeli, örnekleme, veri toplama araçları, araştırma verilerinin toplanması ve araştırma verilerinin analizinde kullanılan istatistikî teknikler ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

3.1.Araştırma modeli

Bu araştırma ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize yönelik tutumlarını incelemek ve ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları ile çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı ve empati arasında bir ilişki olup olmadığını değerlendirmek amacı ile tasarlanmaktadır. Bunların yanı sıra, ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları ile cinsiyet, yaş, cinsel taciz deneyimi ve cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimi arasında bir ilişki olup olmadığının da değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle; araştırma deneysel olmayan ilişkisel tarama modeli yöntemi kullanılarak yürütülmektedir. Deneysel olmayan ilişkisel tarama modelinde iki ya da daha fazla değişken arasındaki bağlantıya (bu değişkenler arasında birlikte değişim olup olmadığına ya da değişimin derecesine) bakılmaktadır. Değişkenler arasındaki bu bağlantı ilişkisel (korelasyon) ve karşılaştırma yolları ile incelenmektedir (Karasar, 2014, s.81). Korelasyonel ilişkisel tarama modelinde, iki değişkenin birlikte değişim gösterip göstermediği; değişimin olduğu durumlarda ise bunun nasıl olduğu (pozitif ya da negatif) incelenmektedir (Fişek, 2003, s.22). En az iki değişkenli olması gereken karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelinde, sınanmak istenen bağımsız değişkene bağlı olarak gruplar oluşturulmakta ve bu gruplar arasında bağımlı değişkene göre farklılaşma olup olmadığı incelenmektedir (Karasar, 2014, s.84).

Bu çalışmada, ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları ile çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı ve empati arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi amacı ile korelasyon türü ilişkisel tarama modeli; ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları ile cinsiyet, yaş, cinsel taciz deneyimi ve cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimi arasında bir farklılık olup olmadığının değerlendirilmesi amacı ile karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmektedir.

3.2.Örnekleme

Bu araştırmada örnekleme, mesleki tecrübesi olan ruh sağlığı çalışanlarından (psikolog, sosyal hizmet uzmanı, psikolojik danışman) oluşturulmuştur. Katılımcılar belirli bir kurumda çalışan kişilerden seçilmemiştir. Bu nedenle, katılımcılara gönüllülük esasına dayalı olarak; kartopu örnekleme yöntemi (snowball sampling) kullanılarak ulaşılmıştır. Kartopu örnekleme olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinden olup ulaşılması zor olan evrenler için kullanılan teorik temelli bir yöntemdir. Bu örnekleme yöntemi, özellikle duyarlı konuların araştırıldığı çalışmalarda kullanılmaktadır (Özen & Gül, 2007). Kartopu örnekleminde araştırmacı hedef evrenin alt birimlerinden birine ulaşmakta, bu ulaşılan birimin yardımı ile ikinci birime ve bu birimlerin yardımı ile de diğer birimlere ulaşılmaktadır. Kullanılan bu yolla, örnekleme yuvarlanan kartopunun büyümesi gibi genişlemektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s.45). Bu araştırmada çekirdek örnekleme araştırmacı tarafından belirlenen kişilerden oluşturulmuş, sonraki örnekleme elemanlarına ise çekirdek örnekleminde bulunan kişiler aracılığı ile ulaşılmıştır. Bu araştırmanın örnekleme yaşları 23 ile 52 arasında değişen, mesleki tecrübesi olan 16 erkek ve 67 kadın ruh sağlığı çalışanından oluşmaktadır. Örnekleminde mesleki tecrübesi olan 58 Psikolog, 7 Sosyal Hizmet Uzmanı ve 18 Psikolojik Danışman olmak üzere toplam 83 ruh sağlığı çalışanı bulunmaktadır.

3.3.Araştırma verilerinin toplanması

Yapılan araştırmaya ilişkin Etik Kurul onayının alınmasından sonra uygulama öncesinde bireysel olarak ulaşılan farklı mesleklere mensup 10 kişi üzerinde uygulanmış olup anket sorularının anlaşılmasında herhangi bir zorluk olup olmadığına bakılmış ve ihtiyaç doğrultusunda kişisel bilgi formunda değişiklikler yapılarak forma son hali verilmiştir.

Araştırmanın çekirdek örneklemine araştırmada kullanılan ölçekler elden ve online olarak ulaştırılmış ve bu katılımcılar tarafından da sonraki örnekleme elemanlarına aynı yollar kullanılarak ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılan ruh sağlığı çalışanlarından sırası ile “Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği”, “Kontrol Odağı Ölçeği”, “elişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği”, “Kişilerarası Tepkisellik İndeksi” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” dağıtılarak doldurmaları istenmiş ve süre kısıtlaması konmamıştır.

3.4.Araştırmada kullanılan ölçekler

3.4.1.Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırmada kullanılan “Kişisel Bilgi Formu” ile katılımcıların araştırma için önemli olduğu düşünülen kişisel bilgilerini tespit etmek amaçlanmıştır. “Kişisel Bilgi Formu” araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. “Kişisel Bilgi Formu” katılımcıların demografik bilgilerini almaya yönelik kapalı uçlu 5 ve açık uçlu 2 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca; katılımcıların meslekleri gereği cinsel taciz vakaları ile çalışma tecrübelerini, ne şekilde çalıştıklarını, çevrelerinde/yakınlarında cinsel tacize uğramış bireyler olup olmadığını, kendilerinin cinsel taciz deneyimleri olup olmadığını, cinsel taciz deneyimi olan katılımcıların ne tür davranışlara kaç defa maruz kaldıklarını belirlemeye yönelik kapalı uçlu 5 soru bulunmaktadır. Kişisel bilgi formu toplam 12 sorudan oluşmaktadır. Bu araştırma için cinsel taciz tanımı “fiziksel, sözel ya da sözel olmayan ve istenmeyen cinsel içerikli yaklaşımlar” olarak kabul edilmiş olup katılımcılardan sorulara bu tanıma göre cevap vermeleri istenmiştir. Kişisel Bilgi Formu ekte verilmiştir.

3.4.2.Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği

Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği (CTİTÖ), Mazer ve Percival (1989) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinali 19 maddeden oluşmaktadır (Turgut, 2007). Ölçeğin Türkçe uyarlaması cinsel tacizin sosyal bir sorun olarak algılanıp algılanmadığının kadının kışkırtıcı tavırları, kadın-erkek flörtleşmesinin doğallığı ve feminist fikirler başlıkları altında şekillenen üç farklı alt faktör yapısında göstermek amacı ile Cinsel Tacize Tolerans Ölçeği’ne dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması ve geçerlik-güvenirlilik çalışması Salman, Turgut ve Sakallı-Uğurlu tarafından yapılmıştır (Sakallı-Uğurlu ve diğerleri, 2010). Ölçek 3 faktörden ve 22 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar maddelerle ne derecede hemfikir olup olmadıklarını maddeleri 1-6 arasında puanlandırarak belirtmektedirler. Ölçekte 1 “hiç katılmıyorum”, 2 “oldukça katılmıyorum”, 3 “birazcık katılmıyorum”, 4 “birazcık katılıyorum”, 5 “oldukça katılıyorum” ve 6 “tamamen katılıyorum” anlamındadır. Ölçekte 2, 5, 10, 14, 20, 22 numaralı maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçeğin faktör yapısı incelendiğinde; 6, 7, 8, 9, 11, 15, 16, 17, 19, 21 numaralı maddeler “Kışkırtıcı Davranışlar”, 1, 2, 3, 4, 12, 13 numaralı maddeler “Normal Flörtleşmeler” ve 5, 10, 14, 18, 20, 22 numaralı maddeler “Önemsiz Mesele” faktör

başlıkları altında toplanmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi, madde-toplam, gruplar arası ayrışma ve doğrulayıcı faktör analizleri ile ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirilen iç tutarlılığı .80 olarak; alt faktörlerinin iç tutarlılıkları ise Kışkırtıcı Davranışlar için .83, Normal Flörtleşmeler için .78 ve Önemsiz Mesele için ise .67 olarak bulunmuştur. Madde-toplam korelasyon aralığı ölçeğin tamamı için .34-.72 olarak; alt ölçeklerde ise Kışkırtıcı Davranışlar için .34-.72, Normal Flörtleşmeler için .40-.69 ve Önemsiz Mesele için .36-.57 olduğu bildirilmiştir (Salman, 2007). Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe cinsel tacize karşı tolerans seviyesi de yükselmektedir (Sakallı-Uğurlu ve diğerleri, 2010). Cinsel tacize ilişkin tutumlar ölçeği ekte verilmiştir.

3.4.3.Kontrol Odağı Ölçeği

Kontrol Odağı Ölçeği (KOÖ) Dağ tarafından geliştirilmiştir. Ölçekteki sorular Rotter'ın İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeğinden ve ana kontrol odağı ölçeklerinden uyarlanmış ve bunlara ek olarak Türk kültürüne uygun olması amacıyla bazı sorular üretilmiştir. Kontrol odağı ile ilgili bu ölçeğin geliştirilme amacı daha kapsamlı ve Likert tipinde bir ölçek elde etmektir (Dağ, 2002). Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Dağ (2002) tarafından yapılmıştır. Ölçek 5 faktörden ve 47 maddeden oluşmaktadır. Faktörler “Kişisel Kontrol ya da Genel İç Kontrol İnancı”, “Şansa İnanma”, “Çabalamanın Anlamsızlığı”, “Kadercilik” ve “Adil Olmayan Dünya İnancı” olarak adlandırılmaktadır. Katılımcılar maddelerle ne derecede hemfikir olup olmadıklarını maddeleri 1-5 arasında puanlandırarak belirtmektedirler. Ölçekte 1 “hiç uygun değil”, 2 “pek uygun değil”, 3 “uygun”, 4 “oldukça uygun” ve 5 “tamamen uygun” anlamındadır. Ölçekte ters kodlanan maddeler 15, 16, 17, 18, 19, 21, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 41, 43, 44, 45 ve 47'dir. Ölçeğin alt faktörlerinden “kişisel kontrol ya da genel iç kontrol inancı” 18 maddeden (17, 18, 19, 21, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 41, 43, 44, 45, 47) oluşmaktadır. “Şansa inanma” faktörü 11 maddeden (1, 6, 9, 11, 12, 15, 16, 23, 26, 30, 40) oluşmaktadır. Diğer alt faktörler olan “çalamanın anlamsızlığı” 10 maddeden (2, 4, 5, 8, 10, 14, 22, 24, 25, 35), “kadercilik” 3 maddeden (3, 39, 42) ve “adil olmayan dünya inancı” 5 maddeden (7, 13, 20, 38, 46) oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirilen iç tutarlılığı .92 olarak; alt faktörlerinin iç tutarlılıkları ise Kişisel Kontrol/ Genel İç Kontrol İnancı için .87, Şansa İnanma için .79, Çabalamanın Anlamsızlığı için .76, Kadercilik için .74 ve Adil Olmayan Dünya

İnancı için .61 olarak bulunmuştur. Madde-toplam korelasyon aralığı ölçeğin tamamı için .20-.70 olduğu bildirilmiştir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı Pearson $r = .88$ olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puanların yükselmesi dış kontrol odağını, alınan puanlar düşmesi iç kontrol odağını göstermektedir (Dağ, 2002). Kontrol odağı ölçeği ekte verilmiştir.

3.4.4.Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ) ilk olarak Glick ve Fiske (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmıştır. Bu ölçek kadına yönelik toplumsal cinsiyetçiliği iki alt boyutta (korumacı ve düşmanca cinsiyetçilik) incelemektedir. Ölçekte her alt boyut için 11 madde bulunmakta olup ölçek toplamda 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters kodlanması gereken madde bulunmamaktadır. Ölçek 6 dereceli Likert tipindedir. Katılımcılar maddelerle ne derecede hemfikir olup olmadıklarını maddeleri 1-6 arasında puanlandırarak belirtmektedirler Ölçekte 1 “hiç katılmıyorum”, 2 “oldukça katılmıyorum”, 3 “birazcık katılmıyorum”, 4 “birazcık katılıyorum”, 5 “oldukça katılıyorum” ve 6 “tamamen katılıyorum” anlamındadır. Ölçeğin faktör yapısı incelendiğinde; düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik olmak üzere iki faktör olarak yapılandırıldı; korumacı cinsiyetçiliğin ise koruyucu ataerkillik, cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma ve heteroseksüel yakınlık olmak üzere üç alt faktör olarak yapılandırıldı görülmektedir (Glick & Fiske, 1996; Sakallı-Uğurlu, 2002). Ölçekte 2, 4, 5, 7, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 21 numaralı maddeler “düşmanca cinsiyetçilik”, 3, 9, 17, 20 numaralı maddeler “koruyucu ataerkillik”, 8, 19, 22 numaralı maddeler “cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma” ve 1, 6, 12, 13 numaralı maddeler “heteroseksüel yakınlık” faktör başlıkları altında toplanmaktadır. Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında dört faktör yapısının toplam varyansın %51.07’sini açıkladığı; Cronbach alfa iç tutarlılık değerlerinin çelişik duygulu cinsiyetçilik (ÇDC), korumacı cinsiyetçilik (KC) ve düşmanca cinsiyetçilik (DC) için sırasıyla .85, .78, ve .87 olduğu bulunmuştur. Düşmanca cinsiyetçilik faktöründeki yüklemeler .57 ile .77 arasında değişirken; korumacı cinsiyetçiliğin alt faktörlerindeki yüklemeler .57 ile .81 arasında değişmektedir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçiliği

göstermektedir (Sakallı-Uğurlu, 2002). Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği ekte verilmiştir.

3.4.5.Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi

Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi (KATİ), empatinin çok boyutlu yapısını inceleyebilmek amacı ile ilk olarak Davis (1980) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Engeler ve Yargıç (2007) tarafından yapılmıştır. Bu ölçek empatiyi göreceli olarak birbirinden bağımsız ve kişilerin niteliklerini belirleyen dört boyutta incelemektedir. Bu boyutlar Perspektif Alma, Empatik Düşünce, Kişisel Sıkıntı ve Fantazi olarak adlandırılmış olup bilişsel ve duygusal empatiyi değerlendirmektedir. Perspektif alma, kişinin kendisini başkasının yerine koyabilme, başkasının açısından düşünebilme ve başkalarının düşüncelerini kabullenebilmeyi ölçmektedir. Empatik düşünce, zor durumda olan kişilere karşı kişinin sıcaklık ve yakınlık (sempati) hissiyatını ölçmektedir. Kişisel sıkıntı, gergin ortamlarda kişinin yaşadığı sıkıntı ve rahatsızlık düzeyini ölçmektedir. Fantazi ise kişinin kitap, film ya da oyunlardaki aslında var olmayan karakterlerin yerine kendini koyabilme düzeyini ölçmektedir. Ölçekte her alt boyut için 7 madde bulunmakta olup ölçek toplamda 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tipindedir. Katılımcılar maddelerle ne derecede hemfikir olup olmadıklarını maddeleri 0-4 arasında puanlandırarak belirtmektedirler. Ölçekte 0 “tamamen aykırı”, 1 “oldukça aykırı”, 2 “kararsızım”, 3 “oldukça uygun” ve 4 “tamamen uygun” anlamındadır. Ölçekte 3, 4, 7, 12, 13, 14, 15, 18 ve 19 numaralı maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçeğin faktör yapısı incelendiğinde; 3, 8, 11, 15, 21, 25 ve 28 numaralı maddeler “Perspektif Alma” boyutunu oluşturmaktadır. 2, 4, 9, 14, 18, 20 ve 22 numaralı maddeler “Empatik Düşünce” alt boyutunu, 6, 10, 13, 17, 19, 24 ve 27 numaralı maddeler “Kişisel Rahatsızlık” alt boyutunu ve 1, 5, 7, 12, 16,23 ve 26 numaralı maddeler “Fantazi” alt boyutunu oluşturduğu bildirilmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirilen alt faktörlerinin iç tutarlılıkları Perspektif Alma için .73, Empatik Düşünce için .66, Kişisel Rahatsızlık için .60 ve Fantazi için .76 olarak bulunmuştur. Madde-toplam korelasyon aralığının Perspektif Alma için .22-.60, Empatik Düşünce için .27-.49, Kişisel Rahatsızlık için .16-.45 ve Fantazi için .30-.65 olduğu bildirilmiştir. Ölçek alt boyutlarının test tekrar test korelasyonları .66-.80 arasında olduğu bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde

empatiye işaret etmektedir (Engeler ve Yargıç, 2007). Kişiler arası tepkisellik indeksi ekte verilmiştir.

3.5.Kullanılan istatistiki teknik

Ölçme araçlarıyla elde edilen veriler, araştırmanın amaçlarına uygun olarak istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırmadan toplanan verilerin analizi “SPSS 22.0 for Windows” alt testleri kullanılarak yapılmıştır.

Araştırma verileri normal dağılım gösterdiğinden ilişkisel analizler için Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi, demografik değişkenlere yönelik analizler için ise Bağımsız Örneklem için T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo 4.1 Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

		Erkek		Kadın		Genel	
		Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	-	-	-	-	16	19,3
	Kadın	-	-	-	-	67	80,7
Yaş	23-30 arası	6	37,5	39	58,2	45	54,2
	31-52 arası	10	62,5	28	41,8	38	45,8
Eğitim Düzeyi	Lisans	5	31,3	28	41,8	33	39,8
	Yüksek Lisans- Doktora	11	68,8	39	58,2	50	60,2
Yaşadığı Şehir	İstanbul	13	81,3	58	86,6	71	85,5
	Ankara	-	-	3	4,5	3	3,6
	İzmir	1	6,3	3	4,5	4	4,8
	Kocaeli	-	-	1	1,5	1	1,2
	Antalya	1	6,3	-	-	1	1,2
	Bursa	-	-	1	1,5	1	1,2
	Hatay	-	-	1	1,5	1	1,2
Meslek	Psikolog	10	62,5	48	71,6	58	69,9
	Psikolojik Danışman	5	31,3	13	19,4	18	21,7
	Sosyal Hizmet Uzmanı	1	6,3	6	9,0	7	8,4
Aylık Gelir	1000 TL ve altı	-	-	4	6,0	4	4,8
	1001-2500 TL	3	18,8	22	32,8	25	30,1
	2501-4000 TL	10	62,5	37	55,2	47	56,6
	4001 TL ve üstü	3	18,8	4	6,0	7	8,4
Cinsel Taciz Mağdurları ile Çalışma Deneyimi	Evet	12	75,0	55	82,1	67	80,7
	Hayır	4	25,0	12	17,9	16	19,3
Cinsel Taciz Mağdurları ile Çalışma Biçimi	Deneyim yok	4	25,0	12	17,9	16	19,3
	Terapi	6	37,5	22	32,8	28	33,7
	Görüşme- Yönlendirme- Rehberlik	4	25,0	29	43,3	33	39,8
	Adli Birimlerde Görevlendirme	2	12,5	4	6,0	6	7,2
Cinsel Taciz Geçmiş	Var	5	31,3	58	86,6	63	75,9
	Yok	11	68,8	9	13,4	20	24,1

Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren Tablo 4.1 incelendiğinde; araştırmaya dahil olan 83 katılımcının %80,7'si kadın ve %19,3'ü erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların genel yaş dağılımları 23-30 yaş aralığı için %54,2 iken 31-52 yaş aralığı için %45,8'dir. Cinsiyetlere göre yaş dağılımı değerlendirildiğinde ise erkeklerin %37,5'i 23-30 yaş aralığında ve %62,5'i 31-52 yaş aralığında; kadınların %58,2'si 23-30 yaş aralığında ve %41,8'i 31-52 yaş aralığında bulunmaktadır.

Katılımcıların %39,8'i lisans mezunu ve %60,2'si yüksek lisans-doktora mezunudur. Bu durum cinsiyetler açısından incelendiğinde erkeklerin %31,3'ünün lisans mezunu ve %68,8'inin yüksek lisans-doktora mezunu olduğu; kadınların ise %41,8'inin lisans mezunu ve %58,2'sinin yüksek lisans-doktora mezunu olduğu bulgulanmıştır.

Katılımcılardan 82'sinin yaşadıkları yerle ilgili soruyu cevapladıkları görülmektedir. Katılımcıların %85,5'inin İstanbul ilinde, %3,6'sının Ankara ilinde, %4,8'inin İzmir ilinde, %1,2'sinin Kocaeli ilinde, %1,2'sinin Antalya ilinde, %1,2'sinin Bursa ilinde ve %1,2'sinin Hatay ilinde yaşadıkları görülmektedir.

Katılımcıların mesleki dağılımları değerlendirildiğinde %69,9'unun psikolog, %21,7'sinin psikolojik danışman ve %8,4'ünün sosyal hizmet uzmanı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan erkek katılımcıların %62,5'i psikolog, %31,3'ü psikolojik danışman ve %6,3'ü sosyal hizmet uzmanı; kadın katılımcıların ise %71,6'sı psikolog, %19,4'ü psikolojik danışman ve %9'u sosyal hizmet uzmanından oluşmaktadır.

Katılımcılar aylık gelirleri incelendiğinde %4,8'inin 1000 TL ve altında, %30,1'inin 1001-2500 TL aralığında, %56,6'sının 2501-4000 TL aralığında ve %8,4'ünün 4001 TL ve üzerinde kazançları olduğu görülmektedir. Aylık gelir durumunun cinsiyetler arası dağılımı incelendiğinde erkeklerde 1000 TL ve altında kimsenin olmadığı, %18,8'inin 1001-2500 TL aralığında, %62,25'inin 2501-4000 TL aralığında ve %18,8'inin 4001 TL ve üzerinde kazanç sağladığı; kadınların ise %6'sının 1000 TL ve altında, %32,8'inin 1001-2500 TL aralığında, %55,2'sinin 2501-4000 TL aralığında ve %6'sının 4001 TL ve üzerinde kazanç sağladıkları görülmektedir.

Katılımcıların cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimleri ve biçimleri incelendiğinde %19,3'ünün cinsel taciz mağdurları ile çalışmadığı, %33,7'sinin cinsel taciz mağdurlarına terapi hizmeti verdiği, %39,8'inin görüşme-yönlendirme-

rehberlik hizmeti verdiği ve %7,2'sinin adli birimlerde hizmet verdiği görülmüştür. Çalışma deneyimi ve biçimleri ile ilgili cinsiyetler arası dağılım incelendiğinde erkeklerin %25'inin cinsel taciz mağdurları ile çalışmadığı, %37,5'inin cinsel taciz mağdurlarına terapi hizmeti verdiği, %25'inin görüşme-yönlendirme-rehberlik hizmeti verdiği ve %12,5'inin adli birimlerde hizmet verdiği; kadınların ise %17,9'unun cinsel taciz mağdurları ile çalışmadığı, %32,8'inin cinsel taciz mağdurlarına terapi hizmeti verdiği, %43,3'ünün görüşme-yönlendirme-rehberlik hizmeti verdiği ve %6'sının adli birimlerde hizmet verdiği görülmüştür.

Katılımcıların cinsel taciz gemileri incelendiğinde %75,9'unun cinsel tacize maruz kaldığını ve %24,1'inin cinsel tacize maruz kalmadığını ifade ettiği görülmektedir. Katılımcıların cinsel taciz gemileri cinsiyete göre incelendiğinde erkeklerin %31,3'ünün cinsel tacize uğradığını ve %68,8'inin cinsel tacize uğramadığını; kadınların %86,6'sının cinsel tacize uğradığını ve %13,4'ünün cinsel tacize uğramadığını ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 4.2 Katılımcıların maruz kaldıkları cinsel taciz olaylarının frekans ve yüzde dağılımları

		Erkek		Kadın		Genel	
		Frekans (f)	Yüzde %	Frekans (f)	Yüzde %	Frekans (f)	Yüzde %
Dokunma, okşama	Evet	3	18,8	34	50,7	37	44,6
	Hayır	13	81,3	33	49,3	46	55,4
Gözünü dikip bakma, süzme, kesme, baştan ayağa süzme	Evet	3	18,8	59	88,1	62	74,7
	Hayır	13	81,3	8	11,9	21	25,3
Cinsel içerikli şakalar ya da teklifler	Evet	1	6,3	29	43,3	30	36,1
	Hayır	15	93,8	38	56,7	53	36,9
Israrcı cinsel ilişki teklifi	Evet	1	6,3	12	17,9	13	15,7
	Hayır	15	93,8	55	82,1	70	84,3
Cinsel içerikli resimler ya da poster gösterme/yollama	Evet	1	6,3	13	19,4	14	16,9
	Hayır	15	93,8	54	80,6	69	83,1
Rahatsız edici yakınlık	Evet	2	12,5	45	67,2	47	56,6
	Hayır	14	87,5	22	32,8	36	43,4
Umut vererek ya da tehdit yoluyla cinsel zorlama	Evet	-	-	5	7,5	5	6,0
	Hayır	16	100,0	62	92,5	78	94,0
Tecavüz	Evet	-	-	3	4,5	3	3,6
	Hayır	16	100,0	64	95,5	80	96,4
Görüşmek için baskı	Evet	1	6,3	26	38,8	27	32,5
	Hayır	15	93,8	41	61,2	56	67,5
Sözlü taciz (laf atmak vb.)	Evet	1	6,3	59	88,1	60	72,3
	Hayır	15	93,8	8	11,9	23	27,7

Katılımcıların maruz kaldıkları cinsel taciz olaylarının frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren Tablo 4.2 incelendiğinde; katılımcıların %44,6'sı “dokunma, okşama”, %74,7'si “gözünü dikip bakma, süzme, kesme, baştan ayağa süzme”, %36,1'i “cinsel içerikli şakalar ya da teklifler”, %15,7'si “ısrarcı cinsel ilişki teklifi”, %16,9'u “cinsel içerikli resimler ya da poster gösterme/yollama”, %56,6'sı “rahatsız edici yakınlık”, %6'sı “umut vererek ya da tehdit yoluyla cinsel zorlama”, %3,6'sı “tecavüz”, %32,5'i “görüşmek için baskı” ve %72,3'ü “sözlü taciz (laf atmak vb.)” durumuna maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yaşadıkları cinsel taciz olayları cinsiyet dağılımına göre incelendiğinde kadınlar sırasıyla en fazla gözünü dikip bakma, süzme, kesme, baştan ayağa süzme (%88,1), sözlü taciz-laf atmak vb.- (%88,1) ve rahatsız edici yakınlık (%67,2) olaylarına maruz kaldıklarını

belirtmişlerdir. Erkekler ise en fazla dokunma, okşama (%18,8), gözünü dikip bakma, süzme, kesme, baştan ayağa süzme (%18,8) ve rahatsız edici yakınlık (%12,5) olaylarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Kadınların %4,5 (67 kişiden 3'ü) cinsel tacizin en şiddetli formu olan “tecavüze” uğradıklarını bildirmiştir.

Tablo 4.3 Katılımcıların araştırmada kullanılan ölçek ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları toplam puanlarının tanımlayıcı istatistikleri

	Erkek		Kadın		Genel	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği	2.2188	.52123	1.8375	.44237	1.9110	.48968
Kışkırtıcı Davranışlar	1.9313	.74540	1.8885	.73401	1.8967	.73183
Normal Flörtleşme	3.2813	1.25125	2.4837	1.05602	2.6375	1.13320
Önemsiz Mesele	1.6354	.83048	1.2243	.48332	1.3035	.58378
Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği	2.9602	.87981	2.9626	.95686	2.9621	.93730
Düşmanca Cinsiyetçilik	2.8011	.98093	2.8301	1.04098	2.8246	1.02389
Korumacı Cinsiyetçilik	3.1193	1.12850	3.0950	.98466	3.0997	1.00669
Kontrol Odağı Ölçeği	2.4362	.26276	2.5163	.29510	2.5009	.28936
Kişisel Kontrol	2.7604	.57511	2.8405	.46899	2.8250	.48841
Şansa İnanma	2.3920	.61364	2.5975	.38351	2.5579	.44035
Çabalamanın Anlamsızlığı	1.9563	.40983	2.0015	.37274	1.9928	.37799
Kadercilik	2.6458	1.09185	3.0444	.83032	2.9676	.89331
Adil Olmayan Dünya İnanç	2.1750	.68069	1.8836	.49378	1.9398	.54256
Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi	2.4375	.28019	2.5111	.32406	2.4969	.31581
Perspektif Alma	2.9019	.32478	2.8163	.43038	2.8328	.41174
Empatik Düşünce	2.9018	.40981	3.0335	.49340	3.0081	.47895
Kişisel Rahatsızlık	1.6161	.58489	1.8841	.57722	1.8324	.58486

CTİTÖ ve ÇDCÖ için alınabilecek en yüksek değer 6 (içeriğe yönelik en yüksek uyum düzeyi) ve en düşük değer de 1 (içeriğe yönelik en yüksek çatışma düzeyi)'dir. Katılımcıların Cinsel Tacize İlişkin Turumlar Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları değerlendirildiğinde katılımcıların cinsel tacizi normal flörtleşme ($\bar{X}=2.6375$, $Ss=1,13320$) olarak kabul etmede hafif düzeyde düşük puanlar aldıkları; kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ($\bar{X}=1,8967$, $Ss=,73183$) ve önemsiz mesele ($\bar{X}=1,3035$, $Ss=,58378$) olarak kabul etmede oldukça düşük puanlar aldıkları görülmektedir. Katılımcıların Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları değerlendirildiğinde ise katılımcıların düşmanca cinsiyetçilik ($\bar{X}=2,8246$, $Ss=1,02389$) puanlarının çok hafif düzeyde düşük olduğu ve korumacı cinsiyetçilik ($\bar{X}=3,0997$, $Ss=1,00669$) puanlarının da hafif düzeyde yüksek olduğu görülmektedir.

KOÖ için alınabilecek en yüksek değer 5 (içeriğe yönelik en yüksek uyum düzeyi) ve en düşük değer de 1 (içeriğe yönelik en yüksek çatışma düzeyi)'dir. Katılımcıların Kontrol Odağı Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları değerlendirildiğinde katılımcıların kişisel kontrol puanlarının çok yüksek olmadığı ($\bar{X}=2,8250$, $Ss=,48841$), katılımcıların içsel kontrollerinin yüksek olduğu görülmektedir. Ölçeğin içsel kontrol odağı alt boyutlarından ise katılımcıların kadercilik puanlarının orta düzeyde olduğu ($\bar{X}=2,9676$, $Ss=,89331$), şansa inanma puanlarının düşük olduğu ($\bar{X}=2,5579$, $Ss=,44035$) görülmektedir. Çabalamanın anlamsızlığı ($\bar{X}=1,9928$, $Ss=,37799$) ve adil olmayan dünya inancı ($\bar{X}=1,9398$, $Ss=,54256$) puanlarının da oldukça düşük olduğu görülmektedir.

KATİ için ise alınabilecek en yüksek değer 4 (içeriğe yönelik en yüksek uyum düzeyi) ve en düşük değer de 0 (içeriğe yönelik en yüksek çatışma düzeyi)'dir. Katılımcıların Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi'nden aldıkları puan ortalamaları değerlendirildiğinde katılımcıların perspektif alma ($\bar{X}=2,8328$, $Ss=,41174$) ve empatik düşünce ($\bar{X}=3,0081$, $Ss=,47895$) puanlarının oldukça yüksek olduğu ve kişisel rahatsızlık ($\bar{X}=1,8324$, $Ss=,58486$) puanlarının hafif düzeyde düşük olduğu görülmektedir.

Araştırma Hipotezlerine İlişkin Verilerin Analiz Bulguları

Hipotez 1:

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik skorları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) cinsiyete göre $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4 Kadın ve erkeklerin cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları

	Erkek		Kadın		t	df	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss			
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar	2.2188	.52123	1.8375	.44237	2.991	81	.004**
Kışkırtıcı Davranışlar	1.9313	.74540	1.8885	.73401	.209	81	.835
Normal Flörtleşme	3.2813	1.25125	2.4837	1.05602	2.618	81	.011*
Önemsiz Mesele	1.6354	.83048	1.2243	.48332	2.620	81	.010**

Cinsel tacize yönelik tutumlara ilişkin cinsiyetler arası farklılıklarının olup olmadığının değerlendirilmesi amacı ile Bağımsız Örneklem için T Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.4 incelendiğinde; toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede erkekler ve kadınlar arasında cinsel tacize ilişkin tutumlar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($t(81) = 2.991, p < .05$). Yani erkeklerin ($\bar{X} = 2.2188$) kadınlara ($\bar{X} = 1.8375$) kıyasla cinsel tacizi daha fazla tolere eden bir tutum sergiledikleri görülmektedir. Alt testlerin sonuçlarına göre erkekler ve kadınlar arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak değerlendirme açısından anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($t(81) = .209, p > .05$). Erkekler ve kadınlar arasında cinsel tacizi kadın ve erkeğin normal flörtleşmesi ($t(81) = 2.618, p < 0,05$) ve önemsiz mesele ($t(81) = 2.620, p = < 0,01$) olarak kabul etme açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre, erkeklerin ($\bar{X} = 3,2813$) cinsel tacizi erkek

ve kadın arasındaki normal flörtleşme olarak kabul etme tutumu kadınlara ($\bar{X} = 2,4837$) kıyasla daha fazladır. Ayrıca, erkeklerin ($\bar{X} = 1,6354$) cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etme tutumu kadınlara ($\bar{X} = 1,2243$) kıyasla daha fazladır. Yani kadınlar erkeklere kıyasla cinsel tacizi bir sosyal problem olarak değerlendirme yönünde daha fazla tutum sergilemektedirler.

Hipotez 2:

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik skorları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) yaşa göre $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5 Yaş gruplarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları

	23-30 yaş aralığı		31-52 yaş aralığı		t	df	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss			
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar	1.8796	.43239	1.9483	.53384	-.648	81	.519
Kışkırtıcı Davranışlar	1.8825	.71138	1.9135	.76459	-.191	81	.849
Normal Flörtleşme	2.7296	1.26695	2.5283	.95632	.804	81	.423
Önemsiz Mesele	1.2000	.37706	1.4161	.4683	-1.781	81	.079

Cinsel tacize yönelik tutumlara ilişkin yaş grupları arasında farklılıklarının olup olmadığının değerlendirilmesi amacı ile Bağımsız Örneklem için T Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.5 incelendiğinde; toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede cinsel tacize ilişkin tutumlarda yaş grupları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($t(81) = -.648, p > .05$). Alt testlerin sonuçlarına göre yaş grupları arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ($t(81) = -.191, p > .05$), kadın ve erkek arasında normal flörtleşme ($t(81) = .804, p >$

.05) ve önemsiz mesele ($t(81) = -1,781, p > .05$) olarak değerlendirme açısından anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Hipotez 3:

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik skorları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) mesleğe göre $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6 Meslek gruplarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi sonuçları

	Psikolog		Psikolojik Danışman		Sosyal Hizmet Uzmanı		F	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar	1.8125	.43568	2.0774	.5195	2.2997	.4728	5.060	.009**
Kışkırtıcı Davranışlar	1.7908	.7048	2.0313	.7621	2.4286	.6799	2.888	.062
Normal Flörtleşme	2.5013	1.0741	3.0278	1.3238	2.7619	.9853	1.549	.219
Önemsiz Mesele	1.2960	.6368	1.2037	.2528	1.6228	.6891	1.325	.271

Cinsel tacize yönelik tutumlara ilişkin meslek grupları arasında farklılıklarının olup olmadığının değerlendirilmesi amacı ile Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.6 incelendiğinde; toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede cinsel tacize ilişkin tutumlarda meslek grupları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır ($F(2, 80) = 5.060, p < .01$). Ancak, bu farklılık sadece psikologlar ve ruh sağlığı çalışanları arasında bulgulanmıştır. Sosyal hizmet uzmanlarının ($\bar{X} = 2.2997$) psikologlara ($\bar{X} = 1.8125$) kıyasla cinsel tacize yönelik daha tolere edici bir tutum sergiledikleri bulgulanmıştır. Alt testlerin sonuçlarına göre meslek grupları arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ($F(2, 80) = 2.888, p > .05$), kadın ve erkek arasında normal

flörtleşme ($F(2, 80) = 1.549, p > .05$), ve önemsiz mesele ($F(2, 80) = 1.325, p > .05$), olarak değerlendirme açısından anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Hipotez 4:

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik skorları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) cinsel taciz geçmişi olup olmasına göre $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7 Cinsel taciz geçmişi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları

	Taciz Geçmiş Olan		Taciz Geçmiş Olmayan		t	df	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss			
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar	1.8510	.45482	2.0999	.51823	-2.061	81	.043*
Kışkırtıcı Davranışlar	1.8679	.74227	1.9875	.70857	-.634	81	.528
Normal Flörtleşme	2.5608	1.02097	2.8789	1.43522	-1.095	81	.277
Önemsiz Mesele	1.2385	.49880	1.5083	.77512	-1.826	81	.071

Cinsel taciz deneyimi olan ve cinsel taciz deneyimi olmayan ruh sağlığı çalışanları arasında cinsel tacize yönelik tutumlara ilişkin farklılıklarının olup olmadığının değerlendirilmesi amacı ile Bağımsız Örneklem için T Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.7 incelendiğinde; toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsel taciz deneyiminin olup olmasına göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır ($t(81) = -2.061, p < .05$). Yani, cinsel taciz deneyimi olanlar ($\bar{X} = 1.8510$) cinsel taciz deneyimi olmayanlara ($\bar{X} = 2.0999$) kıyasla cinsel tacize yönelik daha olumsuz tutum sergilemektedirler. Alt testlerin sonuçlarına göre cinsel taciz deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanları arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ($t(81) = -.634, p > .05$), kadın ve erkek arasında normal flörtleşme ($t(81) = -$

1.095, $p > .05$) ve önemsiz mesele ($t(81) = -1.826$, $p > .05$) olarak değerlendirme açısından anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Hipotez 5:

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik skorları (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olması ve olmamasına göre $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8 Cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarının toplam ve alt boyutlara yönelik puanlarının (kışkırtıcı davranışlar - normal flörtleşme - önemsiz mesele) değerlendirilmesine yönelik Bağımsız Örneklem için T Testi sonuçları

	Cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimi olan		Cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimi olmayan		t	df	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss			
CTİTÖ	1.9223	.49296	1.8636	.43090	.438	81	.663
Kışkırtıcı Davranışlar	1.8765	.74661	1.9812	.68237	-.512	81	.610
Normal Flörtleşme	2.6803	1.09731	2.4583	1.29601	-.702	81	.485
Önemsiz Mesele	1.3586	.63636	1.0729	.10486	1.782	81	.079

Cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanları arasında cinsel tacize ilişkin tutumlar açısından farklılıkların olup olmadığının değerlendirilmesi amacı ile Bağımsız Örneklem için T Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.8 incelendiğinde; toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyiminin olup olmamasına göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($t(81) = .438$, $p > .05$). Alt testlerin sonuçlarına göre cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olanlar ve olmayanlar arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ($t(81) = -.512$, $p > .05$), kadın ve erkek arasında normal flörtleşme ($t(81) = -.702$, $p > .05$) ve önemsiz mesele ($t(81) = 1.782$, $p > .05$) olarak değerlendirme açısından anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Hipotez 6:

Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişki $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9 Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları

Değişkenler	N	r	P
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar X Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik	83	.337	.000**

Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında orta düzeyde anlamlı düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .337, p < .01$).

6.1. Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları (düşmanca cinsiyetçilik – korumacı cinsiyetçilik) arasındaki ilişki $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları (düşmanca cinsiyetçilik – korumacı cinsiyetçilik) arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları

	Düşmanca Cinsiyetçilik			Korumacı Cinsiyetçilik		
	N	r	P	N	r	P
Kışkırtıcı Davranışlar	83	.625	.000**	83	.440	.000**
Normal Flörtleşme	83	.023	.835	83	-.094	.397
Önemsiz Mesele	83	.224	.042*	83	.223	.043*

Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları (düşmanca cinsiyetçilik – korumacı cinsiyetçilik) arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Alt testlerin sonuçları değerlendirildiğinde; düşmanca cinsiyetçilik alt testinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında orta düzeyde anlamlı pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .625, p < .01$). Korumacı cinsiyetçilik alt testinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında da orta düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r = .440, p < .01$). Düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik alt testlerinden alınan puanlarla kadın ve erkek arasındaki flörtleşme alt testinden alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (düşmanca cinsiyetçilik, $r = .023, p > .05$; korumacı cinsiyetçilik, $r = -.094, p > .05$). Son olarak, düşmanca cinsiyetçilik alt testinden alınan puanlarla önemsiz mesele alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r = .224, p < .05$). Ayrıca korumacı cinsiyetçilik alt testinden alınan puanlarla önemsiz mesele alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r = .223, p < .05$).

Hipotez 7:

Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasındaki ilişki $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11 Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları

Değişkenler	N	r	P
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar X Kontrol Odağı	83	.075	.500

Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r = .075, p > .05$).

7.1 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile kontrol odağının alt boyutları (kişisel kontrol – şansa inanma – çabalamanın anlamsızlığı – kadercilik – adil olmayan dünya inancı) arasındaki ilişki $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile kontrol odağının alt boyutları (kişisel kontrol – şansa inanma – çabalamanın anlamsızlığı – kadercilik – adil olmayan dünya inancı) arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları

	Kışkırtıcı Davranışlar			Normal Flörtleşme			Önemsiz Mesele		
	N	r	P	N	r	P	N	r	P
Kişisel Kontrol	83	.156	.160	83	-.159	.151	83	.093	.402
Şansa İnanma	83	.058	.600	83	.018	.870	83	-.272	.013*
Çabalamanın Anlamsızlığı	83	.225	.041*	83	-.018	.875	83	-.077	.491
Kadercilik	83	.374	.001**	83	-.255	.020*	83	-.176	.112
Adil Olmayan Dünya İnancı	83	.419	.000**	83	.138	.215	83	.045	.685

Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile kontrol odağının alt boyutları (kişisel kontrol – şansa inanma – çabalamanın anlamsızlığı – kadercilik – adil olmayan dünya inancı) arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Alt testlerin sonuçlarına göre kişisel kontrol ($r = .156$, $p > .05$) ve şansa inanma ($r = .058$, $p > .05$) alt testlerinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, çabalamanın anlamsızlığı alt testinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r = .225$, $p < .05$). Kadercilik alt testinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında orta düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki

bulunmaktadır ($r = .374, p < .01$). Adil olmayan dünya inancı alt testinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında orta düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r = .419, p < .01$).

Kişisel kontrol ($r = -.159, p > .05$), şansa inanma ($r = .018, p > .05$), çabalamanın anlamsızlığı ($r = -.018, p > .05$) ve adil olmayan dünya inancı ($r = .138, p > .05$) alt testlerinden alınan puanlarla normal flörtleşme alt testinden alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, kadercilik alt testinden alınan puanlarla normal flörtleşme alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r = -.255, p < .05$).

Kişisel kontrol ($r = -.093, p > .05$), çabalamanın anlamsızlığı ($r = -.077, p > .05$), kadercilik ($r = -.176, p > .05$) ve adil olmayan dünya inancı ($r = .045, p > .05$) alt testlerinden alınan puanlarla önemsiz mesele alt testinden alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, şansa inanma alt testinden alınan puanlarla önemsiz mesele alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r = -.272, p < .05$).

Hipotez 8:

Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasındaki ilişki $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.13'te verilmiştir.

Tablo 4.13 Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları

Değişkenler	N	r	P
Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar X Empati	83	.047	.674

Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmede cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r = .047, p > .05$).

8.1 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile empatinin alt boyutları (perspektif alma - empatik düşünce - kişisel rahatsızlık) arasındaki ilişki $p < .05$ düzeyinde test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14 Cinsel tacize ilişkin tutumların alt boyutları (kışkırtıcı davranışlar – normal flörtleşme – önemsiz mesele) ile empatinin alt boyutları (perspektif alma - empatik düşünce - kişisel rahatsızlık) arasındaki ilişkinin değerlendirilmesine yönelik Pearson Çarpım Moment Korelasyon Testi sonuçları

	Kışkırtıcı Davranışlar			Normal Flörtleşme			Önemsiz Mesele		
	N	r	P	N	r	P	N	r	P
Perspektif Alma	83	-.018	.875	83	.093	.403	83	-.240	.029*
Empatik Düşünce	83	.072	.519	83	-.239	.030*	83	-.217	.048*
Kişisel Rahatsızlık	83	.271	.013*	83	-.051	.647	83	-.007	.947

Alt testlerin sonuçlarına göre perspektif alma ($r = -.018, p > .05$) ve empatik düşünce ($r = .072, p > .05$) alt testlerinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, kişisel rahatsızlık alt testinden alınan puanlarla kışkırtıcı davranışlar alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r = .271, p < .05$).

Perspektif alma ($r = .093, p > .05$) ve kişisel rahatsızlık ($r = -.051, p > .05$) alt testlerinden alınan puanlarla normal flörtleşme alt testinden alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, empatik düşünce alt testinden alınan puanlarla normal flörtleşme alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r = -.239, p < .05$).

Kişisel rahatsızlık alt testinden alınan puanlarla önemsiz mesele alt testinden alınan puanlar arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($r = -.007, p > .05$). Ancak, perspektif alma alt testinden alınan puanlarla önemsiz mesele alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r = -.240, p < .05$). Empatik düşünce alt testinden alınan puanlarla

önemsiz mesele alt testinden alınan puanlar arasında düşük düzeyde anlamlı negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r = -.217, p < .05$).

5. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

Bu araştırma mesleki tecrübesi olan ruh sağlığı çalışanlarının (yürütülen araştırma için psikolog, psikolojik danışman ve sosyal hizmet uzmanlarından oluşmakta) cinsel tacize ilişkin tutumlarını; cinsiyet, yaş, meslek grubu, cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimi ve cinsel taciz deneyiminin cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerinde etkili olup olmadığını ve son olarak cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik, kontrol odağı ve empati arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yürütülmüştür.

Örneklemin araştırma değişkenleri açısından genel profili

Araştırmaya 23-52 yaş aralığında 16 erkek ve 67 kadın olmak üzere 83 ruh sağlığı çalışanı katılmıştır. Katılımcıların 58'i Psikolog, 18'i Psikolojik Danışman ve 7'si Sosyal Hizmet Uzmanıdır. Katılımcıların yoğun olarak İstanbul ilinde yaşadıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan ruh sağlığı çalışanlarından 67'si cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimleri olduğunu, 63'ü de cinsel tacize maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya dahil olan ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları incelendiğinde; cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik olumlu tutumlar geliştirilmediği, yani cinsel tacizin sosyal bir sorun olarak değerlendirildiği görülmektedir. Ayrıca, cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ve normal flörtleşme olarak görmeye yönelik de olumsuz tutumlar geliştirildiği görülmektedir. Bu bilgilerin ışığında, araştırma örneklemin cinsel tacize ilişkin olumsuz tutumlar sergiledikleri, cinsel tacize yönelik tolerans seviyelerinin de düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Örneklem cinsiyetçi inançlar açısından incelendiğinde; kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik düzeylerinin çok uçta olmasa da orta düzeyde var olduğu ve korumacı cinsiyetçilik inanışlarının daha fazla olduğu görülmektedir.

Örneklemin kontrol odağına yönelik eğilimleri incelendiğinde; grubun iç kontrol düzeyinin yüksek olduğu, kadercilik inançlarının olduğu, şansa inanma düzeylerinin düşük olduğu, çabalamanın anlamsızlığı ve adil olmayan dünya inancı düzeylerinin oldukça düşük olduğu görülmektedir. Kontrol odağının alt boyutlarından gelen veriler örneklemin içten kontrollü eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Örneklemin empati düzeyi incelendiğinde ise grubun perspektif alma ve empatik düşünce düzeylerinin oldukça yüksek olduğu ve kişisel rahatsızlık düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Empatinin alt boyutlarından gelen veriler örneklemin genel empati becerilerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre sonuçlar

1. Cinsel tacize ilişkin tutumlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacizi daha fazla tolere eden bir tutum sergiledikleri görülmektedir. Cinsiyete göre cinsel tacizi normal flörtleşme ve önemsiz mesele olarak kabul etme tutumu açısından da anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır. Erkekler kadınlara kıyasla cinsel tacizi daha fazla normal flörtleşme ve önemsiz mesele olarak kabul etmektedir. Yani, erkekler cinsel tacizi kadınlar kadar sosyal bir sorun olarak görmemektedirler. Ayrıca, cinsiyetler arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak kabul etme tutumu açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır (Tablo 4.4). Ölçek toplam puanları üzerinden bulgularan sonuçlara göre H1 kabul edilmiş, H0 reddedilmiştir. Araştırma bulguları literatürdeki araştırmalar ile uyumludur.

Cinsel tacize ilişkin tutumlarda cinsiyetler arasındaki farklılıkları inceleyen çoğu araştırmadan erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel tacizi daha fazla tolere eden bir tutum sergiledikleri bulgulanmıştır. Bu araştırmadan cinsiyetler arası farklılıklara yönelik çıkan sonuçlar farklı örneklem grupları ile çalışmalarla paralellik göstermektedir (Bitton ve Shaul, 2013; Ford ve Donis, 1996; Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005; Reilly vd., 1992; Russell ve Trigg, 2004). Cinsel tacizi kışkırtıcı davranışlar, normal flörtleşme ve önemsiz mesele alt boyutları ile inceleyen araştırmalara da kısmen paralel sonuçlar elde edilmiştir. Sakallı-Uğurlu ve arkadaşları (2010), Salman (2007) ve Turgut (2007) tarafından yapılan çalışmalarda da erkeklerin cinsel tacizi kadınlara kıyasla daha fazla tolere ettikleri, cinsel tacizi normal flörtleşme, kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu ve önemsiz mesele olarak kabul etme eğilimlerinin daha fazla olduğu bulgulanmıştır. Bu araştırmadan çıkan sonuçlar cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonu olarak görme eğilimi hariç diğer alt boyutlar için literatürle uyum göstermektedir. Bu durumun oluşmasında örneklemin ruh sağlığı çalışanlarından oluşmasının ve bu nedenle cinsel tacize yönelik algılarının farklı olma olasılığının bulunmasının ya da örnekleme,

kadınlara yönelik genel eğilimin aşırı cinsiyetçi inançlar (araştırma sonuçları bu yöndedir) içermemesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

2. Yaş grupları (23-30 ve 31-52 yaş aralığı) arasında cinsel tacize ilişkin tutumlar açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır. Bu bulguya ek olarak, cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu, normal flörtleşme ve önemsiz mesele olarak değerlendirmeye yönelik tutumlar açısından da anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır (Tablo 4.5). Bulgulanan sonuçlara göre H0 kabul edilmiş, H1 reddedilmiştir. Araştırma bulguları literatürdeki araştırmaların bazıları ile uyumludur.

Literatürde yaş ve cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi inceleyen kısıtlı sayıdaki araştırmaların sonucunda birbirinden farklı sonuçlar bulgulanmaktadır. Yapılan araştırmalardan çıkan genel sonuç çoğunlukla gençlerin yaşça büyük olanlara kıyasla cinsel tacize karşı daha fazla tolerans gösterdikleri yönünde olmakla beraber (Ford ve Donnis, 1996; McCabe ve Hardman, 2005) yaş ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasında ilişkinin bulgulanmadığı (Foulis ve McCabe, 1997) çalışmalar da bulunmaktadır. Ayrıca, Salman (2007) tarafından yapılan araştırmadan yaş arttıkça cinsel tacizi normal flörtleşme olarak görme eğilimin azaldığı bulgulanmıştır. Bu araştırmadan yaş grupları ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunamamış olup yaşa eşlik eden farklı etkenlerin bu duruma neden olduğu düşünülmektedir.

3. Meslek grupları (psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı) arasında cinsel tacize ilişkin tutumlar açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır. Cinsel tacize ilişkin tutumlar incelendiğinde sosyal hizmet uzmanlarının psikologlara kıyasla cinsel tacize ilişkin daha olumlu tutumlar sergiledikleri bulgulanmıştır. Buna ek olarak, cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu, normal flörtleşme ve önemsiz mesele olarak değerlendirmeye yönelik tutumlar açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır (Tablo 4.6). Bulgulanan sonuçlara göre H1 kısmen kabul edilmiş, H0 reddedilmiştir. Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarını inceleyen araştırma bulunmadığından literatüre göre değerlendirme yapılamamaktadır.

Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumlarını değerlendirmeye yönelik yapılmış herhangi çalışma bulunmamaktadır. Psikologlar ve sosyal hizmet

uzmanları arasında cinsel tacize ilişkin tutumları açısından bulunan farklılığın çalışma alanlarından ya da cinsel taciz mağdurları ile çalışma süre ve biçimlerinden kaynaklandığı düşünülmekle birlikte literatür için yeni bir bulgu olan bu durumun daha detaylı incelenmesi gerekmektedir.

4. Cinsel taciz geçmişi olan ve cinsel taciz geçmişi olmayan ruh sağlığı çalışanları arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu, normal flörtleşme ve önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır. Ancak, cinsel tacize ilişkin genel tutumlar incelendiğinde cinsel taciz geçmişi olanların olmayanlara kıyasla cinsel tacize ilişkin daha olumsuz tutumlar sergiledikleri bulgulanmıştır (Tablo 4.7). Bulgulanan sonuçlara göre H1 kabul edilmiş, H0 reddedilmiştir. Literatürde bu konuyla ilgili farklı sonuçlar bulunmakta olup bu araştırmanın bulguları bazı araştırmalar ile uyumludur.

Literatürde cinsel taciz geçmişi ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi inceleyen kısıtlı sayıdaki araştırmalardan birbirinden farklı sonuçlar bulgulanmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak yapılan araştırmaların bir kısmında cinsel taciz geçmişi olanların olmayanlara kıyasla cinsel tacizi daha fazla tolere eden bir tutum sergiledikleri bulgulanmaktadır (Foulis ve McCabe, 1997; McCabe ve Hardman, 2005). Bazı araştırmalarda ise bu sonuçların aksine cinsel taciz geçmişi olanların olmayanlara kıyasla cinsel tacize yönelik daha olumsuz tutumlar sergiledikleri bulgulanmıştır (Powell, 1983). Bu sonuçlara ek olarak, Mazer ve Percival (1989) ve Reilly ve arkadaşları (1992) tarafından yapılan araştırmalarda geçmiş taciz deneyimi ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasında bir ilişki olmadığını bulgulanmıştır. Yürütülen araştırmanın sonucu Powell (1983) tarafından yapılan araştırma ile paralellik göstermektedir. Bu sonuçların ortaya çıkmasında kişilerin hangi davranışları cinsel taciz olarak değerlendirdikleri (McCabe ve Hardman, 2005; Powell, 1983), kişilerin yaşadığı cinsel taciz olaylarının şiddeti ve devam etme süresi de kişilerin cinsel tacize ilişkin tutumlarını etkili olabileceği düşünülmektedir.

5. Cinsel tacize uğramış bireylerle çalışma deneyimi olan ve olmayan ruh sağlığı çalışanları arasında cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu, normal flörtleşme ve önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca, cinsel tacize ilişkin genel tutumlar incelendiğinde cinsel tacize uğramış bireylerle

çalışma deneyimi olanlarla olmayanlar arasında tutum farklılıkları olmadığı bulgulanmıştır (Tablo 4.8). Bulgulanan sonuçlara göre H0 kabul edilmiş, H1 reddedilmiştir. Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel tacize ilişkin tutumları ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasında yapılmış çalışma bulunmadığından mağdurlarla çalışmanın tutumlar üzerinde bir etkisinin olup olmadığı da literatürde incelenmeyen konulardan biri olmaktadır.

Bu araştırmadan mağdurla çalışma deneyiminin cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerinde bir etkisi olmadığı sonucu bulgulanmıştır. Araştırmanın örnekleminin empati yapısı incelendiğinde örneklemin genel empati seviyesinin yüksek olmasına rağmen kişisel rahatsızlık alt boyutunun puanlarının düşük olduğu görülmektedir. Yani, katılımcıların karşısındaki kişilerin yaşadıkları anksiyete ve gerilimlerinden etkilenme düzeyleri düşüktür. Bu bilgiye dayanarak, cinsel taciz mağdurları ile çalışma deneyimi olanların kendileri ile paylaşılan taciz hikâyelerinin mağdurda yarattığı gerginlikten kendilerini korudukları ve bu nedenle de tutumlar açısından bir değişiklik gözlenmediği düşünülmektedir.

6. Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında toplam puan ortalamaları üzerinden yapılan değerlendirmeye göre orta düzeyde anlamlı düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Yani, bireydeki çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeyi arttıkça bireyin cinsel tacizi tolere etme düzeyi de artmaktadır (Tablo 4.9). Bulgulanan sonuçlara göre H1 kabul edilmiş, H0 reddedilmiştir. Araştırma bulguları literatürdeki araştırmalarla uyumludur.

6.1. Düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışları olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Yani, bireydeki düşmanca ve korumacı cinsiyetçi düşünceler arttıkça cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışları olarak kabul etmeye yönelik tutumlar da artmaktadır. Düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik ile cinsel tacizi kadın ve erkek arasındaki flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Bu durumun oluşmasında örneklemin ruh sağlığı çalışanlarından oluşturulmuş olması olduğu düşünülmektedir. Düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Yani,

bireydeki düşmanca ve korumacı cinsiyetçi düşünceler arttıkça cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar da artmaktadır (Tablo 4.10). Bulgulanan sonuçlara göre H1 kabul edilmiş, H0 reddedilmiştir. Araştırma bulguları literatürdeki araştırmalarla kısmen uyumludur.

Çelişik duygulu cinsiyetçilik ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik yapılmış olan araştırmalar bulunmaktadır (Ayan, 2014; Glick ve Fiske, 1996; Russell ve Trigg, 2004; Sakallı-Uğurlu, 2002; Salman, 2007; Turgut, 2007). Russell ve Trigg (2004) tarafından yürütülen çalışmanın sonucunda da bireydeki cinsiyetçi inanışlar arttıkça cinsel tacize ilişkin tolerans düzeyinin de arttığı bulgulanmıştır. Salman (2007) ve Turgut (2007) tarafından cinsiyetçi inançların alt boyutları ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalarda, düşmanca cinsiyetçiliğin cinsel tacize ilişkin tutumların tüm alt boyutları ile pozitif yönde ilişkili olduğu; korumacı cinsiyetçiliğin ise cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak görme tutumu ile pozitif, önemsiz mesele olarak görme tutumu ile negatif yönde ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca, cinsel tacizi normal flörtleşme olarak görme tutumu ile korumacı cinsiyetçilik arasında herhangi bir ilişki bulgulanmamıştır. Yürütülen araştırmadan çıkan genel sonuç literatüre uyum göstermekte olup cinsel tacize ilişkin tutumlar ile cinsiyetçi inanışlar arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulgulanmıştır. Yani, bireydeki kadına yönelik cinsiyetçi inanışlar arttıkça cinsel tacize yönelik tolerans seviyesi de artmaktadır. Alt boyutlar için yapılan değerlendirme ise literatüre kısmen uyum göstermektedir. Bu haliyle düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etme tutumu dışında kalan alt boyutlarını yordayıcı etkisinin olduğu bulgulanmıştır. Bu durumun oluşmasında, araştırma popülasyonunun cinsiyetçi tutumlarının uç noktalarda olmamasının etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir.

7. Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile kontrol odağı arasında toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmeye göre anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (Tablo 4.11). Bulgulanan sonuçlara göre H0 kabul edilmiş, H1 reddedilmiştir. Araştırma bulguları literatürdeki araştırmalarla uyum göstermemektedir.

7.1.Çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışları olarak kabul etmeye yönelik tutumlar

arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Yani, bireyin yaşamındaki olaylara ilişkin dış kontrol inancı, kadercilik inancı ve adil olmayan dünya inancı arttıkça (kişinin dış kontrol düzeyi arttıkça) cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışları olarak kabul etmeye yönelik tutumu da artmaktadır. Kişisel kontrol ve şansa inanma inancı ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışları olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Kadercilik ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Yani, bireydeki dış kontrol unsurlarından olan kadercilik inancı arttıkça bireyin cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumları azalmaktadır. Kişisel kontrol, şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı ve adil olmayan dünya inancı ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Şansa inanma ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Yani, bireydeki şansa inanma inancı arttıkça bireyin cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumu azalmaktadır. Kişisel kontrol, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır (Tablo 4.12). Bulgulara göre H1 kısmen kabul edilmiş, H0 kısmen reddedilmiştir. Araştırma bulguları literatür ile kısmen uyumludur.

Kontrol odağı ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin durumuna ilişkin bulgular literatüre kısmen uyum göstermektedir. Salman (2007) tarafından yapılan bulguların bir kısmı ile uyum göstermekte bir kısmı ile uyum göstermemektedir. Salman (2007) tarafından yapılan araştırmanın aksine yürütülen araştırmada kişisel kontrol ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak görme tutumu arasında bir ilişki bulunamamıştır. Ancak, şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak görme tutumu arasındaki ilişkilere yönelik bulgular paralellik göstermektedir. Kişisel kontrol ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak görme tutumu arasındaki ilişkiel durum dışında diğer alt boyutlardaki bulgular birbiri ile uyumu değildir. Bu araştırmada Salman'ın (2007)

araştırmasının aksine şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı ve adil olmayan dünya inancı ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak görme tutumu arasında bir ilişki bulgulanmamıştır. Kadercilik ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak görme tutumu arasında Salman (2007) tarafından pozitif yönde bir ilişki tespit edilmişken bu çalışmada ilişkinin yönünün negatif olduğu bulgulanmıştır. Cinsel tacizi önemsiz mesele olarak görme tutumu ile çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı arasındaki ilişki bulguların dışında diğer alt boyutlardaki bulgular birbiri ile uyumu değildir. Salman (2007) tarafından yapılan çalışmada kişisel kontrol ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak görme tutumu arasında pozitif bir ilişki bulgulanmış; ancak mevcut çalışmada iki değişken arasında herhangi bir ilişki bulgulanmamıştır. Ayrıca, Salman (2007) tarafından yapılan çalışmada şansa inanma ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak görme tutumu arasında herhangi bir ilişki bulunamamasına rağmen bu çalışmada iki değişken arasında negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun oluşmasında iki çalışmanın örnekleminin farklı olması (öğrenci – ruh sağlığı çalışanı) ve örneklemelerin kontrol odağı açısından farklı özellikler göstermesi olduğu düşünülmektedir. İki çalışmanın örneklemini iç kontrol eğilimi açısından benzerlik göstermektedir. Ancak, Salman (2007) çalışmasının örneklemini kadercilik ve şansa inanma eğilimleri açısından dışsal odaklı, çabalamanın anlamsızlığı ve adil olmayan dünya inancı eğilimleri açısından içsel odaklı olmaya yakınken bu çalışmanın örneklemini kadercilik açısından dışsal odaklı olmaya yakın, şansa inanma eğilimleri açısından içsel odaklı, çabalamanın anlamsızlığı ve adil olmayan dünya inancı eğilimleri açısından da oldukça içsel odaklı oldukları görülmektedir.

8. Cinsel tacize ilişkin tutumlar ile empati arasında toplam puan ortalamalarından yola çıkılarak yapılan değerlendirmeye göre anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır (Tablo 4.13). Bulgulanan sonuçlara göre H0 kabul edilmiş, H1 reddedilmiştir. Empati ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma bulunmadığından bulguların literatürle uyumu değerlendirilememektedir.

8.1. Kişisel rahatsızlık (bireyin gergin ilişkilerin bulunduğu ortamlarda duyduğu kişisel rahatsızlık düzeyi) ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Yani, bireyin gergin ilişkilerin bulunduğu ortamlarda duyduğu kişisel rahatsızlık düzeyi arttıkça cinsel tacizi kadının

kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak kabul etmeye yönelik tutumu da artmaktadır. Perspektif alma ve empatik düşünce ile cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Empatik düşünce ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Yani, bireydeki empatik düşünce (bireyin zor durumlarda kalan kişilere yönelik hissettiği yakınlık) düzeyi arttıkça bireyin cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumu azalmaktadır. Perspektif alma ve kişisel rahatsızlık ile cinsel tacizi normal flörtleşme olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Perspektif alma ve empatik düşünce ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Yani, bireydeki kendini başkalarının yerine koyabilme ve zor durumlarda kalan kişilere yönelik yakınlık hissedebilme düzeyi arttıkça bireyin cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumu azalmakta, cinsel tacizi sosyal bir sorun olarak görmektedir. Kişisel rahatsızlık ile cinsel tacizi önemsiz mesele olarak kabul etmeye yönelik tutumlar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır (Tablo 4.14). Bulgulanan sonuçlara göre H1 kısmen kabul edilmiş, H0 kısmen reddedilmiştir.

Empati ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişki toplam değerler üzerinden incelendiğinde herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Empati ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma bulunmadığından ulaşılan bulgularla literatüre katkı sağlandığı düşünülmektedir. Empatinin alt boyutları üzerinden değerlendirildiğinde ise gergin ortamlardaki sıkıntı düzeyi arttıkça cinsel tacizi kadının kışkırtıcı davranışlarının sonucu olarak değerlendirme eğiliminin arttığı, empatik düşünce seviyesi arttıkça cinsel tacizi normal flörtleşme olarak değerlendirme eğiliminin azaldığı ve perspektif alma ve empatik düşünce düzeyleri arttıkça cinsel tacizi önemsiz bir mesele olarak değerlendirme eğiliminin azaldığı görülmektedir. Literatürde tecavüz ve tecavüz mağdurlarına ilişkin tutumların değerlendirildiği araştırmalardan empatinin tecavüze yönelik olumsuz tutum geliştirmede ve tecavüz mağdurlarına yönelik olumlu tutum geliştirmede etkili olduğu bulgulanmıştır (Miller, Amacker ve King, 2011; Sakallı-Uğurlu ve diğerleri,

2007; Yalçın, 2006). Ancak, King ve Hanrahan (2013) bu araştırmaların aksine empati ile cinsel şiddete ilişkin inançlar arasında bir ilişki olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmadan çıkan sonuçların örneklemin ruh sağlığı çalışanları gibi özel bir gruptan oluşması kaynaklı olduğu düşünölmektedir. Ayrıca, cinsel taciz durumlarında empatinin hem mağdur hem de tacizci kişiye yönelik olarak ortaya çıkması da bu durumun oluşmasında etkili olmuş olabileceği düşünölmektedir.

6. ÖNERİLER

- 1- Araştırmada cinsel tacize ilişkin tutumlar açısından ortaya farklı bir profil çıktığından bu konu ile ilgili ruh sağlığı çalışanlarına yönelik daha fazla çalışma yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, ruh sağlığı çalışanları ile normal popülasyonlar arasında yapılacak karşılaştırmalı çalışmaların da literatür için değerli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.
- 2- Yaş ile cinsel tacize ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik akademik çalışmaların az olduğu, bu konu ile ilgili sağlıklı verilerin elde edilmesi amacı ile daha fazla araştırma yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- 3- Literatürde cinsel tacize ilişkin tutumlar üzerinde özellikle empati faktörü ile ilgili yapılmış çalışma bulunmadığından bu konu ile ilgili sağlıklı ve yeterli verilerin elde edilmesi açısından daha fazla araştırma yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- 4- Araştırmanın sonuçlarına dayanarak özellikle ruh sağlığı çalışanları için cinsel taciz mağdurları ile çalışma programları oluşturulmasının faydalı olabileceği ve bu eğitim programları aracılığı ile ruh sağlığı çalışanlarının mesleki becerilerini arttırırken mağdurların da sağlıklı ve etkili hizmet almasının sağlanabileceği düşünülmektedir.
- 5- Araştırmanın sonuçlarına dayanarak cinsel tacizi önleme eğitimi ve mağdur destek programları yapılandırılabilir ve cinsel taciz mağduruna yönelik olumsuz tutumların değiştirilmesi, mağdurun daha iyi anlaşılabilmesi ve cinsel tacize yönelik toplumsal farkındalık seviyesinin yükselmesi açısından bu tip programların faydalı olacağı düşünülmektedir.
- 6- Araştırma sonuçlarının, örneklemdaki kadın-erkek dağılımının birbirine yakın olduğu çalışmalarla desteklenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- 7- Bu araştırmada cinsel taciz deneyimi kişisel bilgi formunda verilen davranış kalıpları ile sınırlıdır. Bu nedenle, yapılacak olan araştırmalarda bireylerin bu davranışlara hangi yaşta, ne sıklıkla ve ne şiddette yaşadıklarının, yaşanan bu olayın kişileri nasıl etkilediğinin de değerlendirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

7. KAYNAKÇA

- Aggrawal, A. (2008). *Forensic and medico-legal aspects of sexual crimes and unusual sexual practices*. CRC Press.
- Aka, F. (2014) *Profesyonel Futbolcuların Empatik Eğilim Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü.
- American Psychological Association (2002). Erişim Tarihi: 10.04.2015, <http://www.apa.org/ethics/code/92-02codecompare.pdf>
- Ayan, S. (2014). Cinsiyetçilik: Çelişik duygulu cinsiyetçilik. *Cumhuriyet Medical Journal (CMJ)*, 36(2), 147-156.
- Baker, D. D., Terpstra, D. E., & Larntz, K. (1990). The influence of individual characteristics and severity of harassing behavior on reactions to sexual harassment. *Sex Roles*, 22(5-6), 305-325.
- Benson, D. J., & Thomson, G. E. (1982). Sexual harassment on a university campus: The confluence of authority relations, sexual interest and gender stratification. *Social problems*, 29(3), 236-251.
- Bride, B. (2004). The impact of providing psychosocial services to traumatized populations. *Stres, Trauma, and Crisis*, 7(1), 29-46.
- Çelik, Y., & Çelik, S. Ş. (2007). Sexual harassment against nurses in Turkey. *Journal of Nursing Scholarship*, 39(2), 200-206.
- Dağ, İ. (2002). Kontrol odağı ölçeği (KOÖ): Ölçek geliştirme, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 77-90.
- Davis, M. H. (1980). A multidimensional approach to individual differences in empathy. *JSAS Catalog of Selected Documents in Psychology*, 10, 85.
- Davis, M. H. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of personality and social psychology*, 44(1), 113.
- De Judicibus, M., & McCabe, M. P. (2001). Blaming the target of sexual harassment: Impact of gender role, sexist attitudes, and work role. *Sex Roles*, 44(7-8), 401-417.
- Dökmen, Ü. (2009). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati* (41. Baskı). İstanbul: Remzi.

- Durmuş, E. (2013). Sexual harassment: University students' perceptions and reactions. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 15-30.
- Dye, E. & Roth, S. (1990). Psychotherapists' knowledge about and attitudes toward sexual assault victim clients. *Psychology of Women Quarterly*, 14(1), 191-212.
- Dymond, R. F. (1949). A scale for the measurement of empathic ability. *Journal of Consulting Psychology*, 13(2), 127.
- Engeler, A., & Yargıç, L. İ. (2007). Kişilerarası tepkisellik indeksi: Empatinin çok boyutlu ölçümü. In *Yeni Symposium Dergisi* (Vol. 45, pp. 119-127).
- Equal Employment Opportunity Commission (1980) Erişim Tarihi: 10.04.2015, <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CFR-2011-title29-vol4/xml/CFR-2011-title29-vol4-part1604.xml>
- Feshbach, N. D., & Roe, K. (1968). Empathy in six-and seven-year-olds. *Child development*, 133-145.
- Fişek, M.H. (2003). *Elementary methods of research in the social/behavioral sciences*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Fitzgerald, L. F., Drasgow, F., Hulin, C. L., Gelfand, M. J., & Magley, V. J. (1997). Antecedents and consequences of sexual harassment in organizations: a test of an integrated model. *Journal of Applied Psychology*, 82(4), 578.
- Fitzgerald, L. F., Gelfand, M. J., & Drasgow, F. (1995). Measuring sexual harassment: Theoretical and psychometric advances. *Basic and Applied Social Psychology*, 17(4), 425-445.
- Fitzgerald, L. F., & Ormerod, A. J. (1991). Perceptions of sexual harassment. *Psychology of Women Quarterly*, 15(2), 281-294.
- Ford, C. A., & Donis, F. J. (1996). The relationship between age and gender in workers' attitudes toward sexual harassment. *The Journal of psychology*, 130(6), 627-633.
- Foulis, D., & McCabe, M. P. (1997). Sexual harassment: Factors affecting attitudes and perceptions. *Sex Roles*, 37(9-10), 773-798.
- Glick, P., Diebold, J., Bailey-Werner, B., & Zhu, L. (1997). The two faces of Adam: Ambivalent sexism and polarized attitudes toward women. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23(12), 1323-1334.

- Glick, P., & Fiske, S. T. (1996). The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of personality and social psychology*, 70(3), 491.
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1997). Hostile and benevolent sexism measuring ambivalent sexist attitudes toward women. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1), 119-135.
- Gruber, J. E. (1990). Methodological problems and policy implications in sexual harassment research. *Population Research and Policy Review*, 9(3), 235-254.
- Gruber, J. E. (1992). A typology of personal and environmental sexual harassment: Research and policy implication for the 1990's. *Sex roles*, 26, 447-464.
- Gutek, B. A. (1995). How subjective is sexual harassment? An examination of rater effects. *Basic and Applied Social Psychology*, 17(4), 447-467.
- Hoffman, M. L. (1977). Sex differences in empathy and related behaviors. *Psychological bulletin*, 84(4), 712.
- Karabağ, Ş. G. (2003) *Öğretilebilir ve Bilişsel Bir Beceri Olarak Tarihi Empati*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi "kavramlar ilkeler teknikler"*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kayı, Z., Yavuz, M. F., & Arıcan, N. (2000). Kadın üniversite gençliği ve mezunlarına yönelik cinsel saldırı mağdur araştırması. *Adli Tıp Bülteni*, 5(3).
- Kennedy, M. A., & Gorzalka, B. B. (2002). Asian and non-Asian attitudes toward rape, sexual harassment, and sexuality. *Sex Roles*, 46(7-8), 227-238.
- King, L.L. & Hanrahan, K.J. (2013). University students beliefs about sexual violence in prison: rape myth acceptance, punitiveness, and empathy. *Journal of Sexual Aggression*, 1-15.
- Kisa, A., Dziegielewska, S. F., & Ates, M. (2002). Sexual harassment and its consequences: a study within Turkish hospitals. *Journal of health & social policy*, 15(1), 77-94.
- Larsen, K. S., & Long, E. (1988). Attitudes toward rape. *Journal of sex research*, 24(1), 299-304.
- Lott, B., Reilly, M. E., & Howard, D. R. (1982). Sexual assault and harassment: A campus community case study. *Signs*, 296-319.

- Mazer, D. B., & Percival, E. F. (1989). Ideology or experience? The relationships among perceptions, attitudes, and experiences of sexual harassment in university students. *Sex Roles, 20*(3-4), 135-147.
- McCabe, M. P., & Hardman, L. (2005). Attitudes and perceptions of workers to sexual harassment. *The Journal of Social Psychology, 145*(6), 719-740.
- Mehrabian, A., & Epstein, N. (1972). A measure of emotional empathy. *Journal of personality, 40*(4), 525-543.
- Miller, A.K., Amacker, A.M., & King, A.R. (2011). Sexual victimization history and perceived similarity to a sexual assault victim: A path model of perceiver variables predicting victim culpability attributions. *Sex Roles, 64*(1), 372-381.
- Murrell, A. J., & Dietz-Uhler, B. L. (1993). Gender identity and adversarial sexual beliefs as predictors of attitudes toward sexual harassment. *Psychology of Women Quarterly, 17*(2), 169-175.
- O'Donohue, W., Downs, K., & Yeater, E. A. (1998). Sexual harassment: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior, 3*(2), 111-128.
- O'Hare, E. A., & O'Donohue, W. (1998). Sexual harassment: Identifying risk factors. *Archives of Sexual Behavior, 27*(6), 561-580.
- Ohse, D. M., & Stockdale, M. S. (2008). Age comparisons in workplace sexual harassment perceptions. *Sex roles, 59*(3-4), 240-253.
- Oktaç, A. (2001). İşyerinde Cinsel Taciz ve İstismar. *Kadın Araştırmaları Dergisi, (7)*.
- Oliver, J. E., Jose, P. E., & Brough, P. (2006). Confirmatory factor analysis of the work locus of control scale. *Educational and psychological measurement, 66*(5), 835-851.
- Özbay, Y., Terzi, Ş., Erkan, S., & Çankaya, Z. C. (2011). Üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım arama tutumları, cinsiyet rolleri ve kendini saklama düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 1*(4), 59-71.
- Özen, Y., & Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu (Population-sampling issue on social and educational research studies). *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (15)*.
- Paulsen, K. A. (1979). Attribution of fault to a rape victim as a function of locus of control. *The Journal of Social Psychology.*

- Powell, G. N. (1983). Definition of sexual harassment and sexual attention experienced. *The Journal of Psychology, 113*(1), 113-117.
- Pryor, J. B., & McKinney, K. (1995a). Research advances in sexual harassment: Introduction and overview. *Basic and Applied Social Psychology, 17*(4), 421-424.
- Pryor, J. B., & McKinney, K. (1995b). Research on sexual harassment: Lingering issues and future directions. *Basic and Applied Social Psychology, 17*(4), 605-611.
- Reilly, M. E., Lott, B., Caldwell, D., & DeLuca, L. (1992). Tolerance for sexual harassment related to self-reported sexual victimization. *Gender & Society, 6*(1), 122-138.
- Rogers, C. (1983). Empatik olmak değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir. F. Akkoyun (Çev.) *AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 16*(1), 103-124.
- Rossier, J., Dahourou, D., & McCrae, R. R. (2005). Structural and mean-level analyses of the five-factor model and locus of control further evidence from Africa. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 36*(2), 227-246.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological monographs: General and applied, 80*(1), 1.
- Rotter, J. B. (1975). Some problems and misconceptions related to the construct of internal versus external control of reinforcement. *Journal of consulting and clinical psychology, 43*(1), 56.
- Russell, B. L., & Trigg, K. Y. (2004). Tolerance of sexual harassment: An examination of gender differences, ambivalent sexism, social dominance, and gender roles. *Sex Roles, 50*(7-8), 565-573.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Ambivalent sexism inventory: a study of reliability and validity). *Türk Psikoloji Dergisi (Journal of Turkish Psychology), 17*, 47-58.
- Sakallı, N., & Curun, F. (2001). Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara Karşı Tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi, 22*, 31-45.
- Sakallı-Uğurlu, N., Salman, S., & Turgut, S. (2010). Predictors of Turkish women's and men's attitudes toward sexual harassment: Ambivalent sexism, and ambivalence toward men. *Sex roles, 63*(11-12), 871-881.

- Sakallı-Uğurlu, N., Yalçın, Z. S., & Glick, P. (2007). Ambivalent sexism, belief in a just world, and empathy as predictors of Turkish students' attitudes toward rape victims. *Sex Roles, 57*(11-12), 889-895.
- Salman, S. (2007) *The Predictors of Attitudes toward Sexual Harassment: Locus of Control, Ambivalent Sexism, and Gender Differences*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sbraga, T. P., & O'donohue, W. (2000). Sexual harassment. *Annual review of sex research, 11*(1), 258-285.
- Schauben, L.J. & Frazier, P.A. (1995). Vicarious trauma: The effects on female counselors of working with sexual violence survivors. *Psychology of Women Quarterly, 19*(1), 49-64.
- Sev'er, A. (1999). Sexual Harassment: Where We Were, Where We Are and Prospects for the New Millennium Introduction to the Special Issue*. *Canadian Review of Sociology/Revue canadienne de sociologie, 36*(4), 469-497.
- Shechory Bitton, M., & Ben Shaul, D. (2013). Perceptions and attitudes to sexual harassment: an examination of sex differences and the sex composition of the harasser–target dyad. *Journal of Applied Social Psychology, 43*(10), 2136-2145.
- Sigal, J. (2006). International sexual harassment. *Annals of the New York Academy of Sciences, 1087*(1), 356-369.
- Sigal, J., Gibbs, M. S., Goodrich, C., Rashid, T., Anjum, A., Hsu, D., ... & Pan, W. K. (2005). Cross-cultural reactions to academic sexual harassment: Effects of individualist vs. collectivist culture and gender of participants. *Sex Roles, 52*(3-4), 201-215.
- Stotland, E. (1969). Exploratory investigation of empathy. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in social psychology* (Vol. IV, pp. 271 -314). New York: Academic Press.
- Terpstra, D. E., & Baker, D. D. (1986). A framework for the study of sexual harassment. *Basic and Applied Social Psychology, 7*(1), 17-34.
- Thacker, R. A., & Gohmann, S. F. (1996). Emotional and psychological consequences of sexual harassment: A descriptive study. *The Journal of psychology, 130*(4), 429-446.

- Till, F (1980). *Sexual harassment: A raport on the sexual harassment of students report of the national advisory council of women's aducational programs*. Washington, DS US Department of education.
- Turgut, S. (2007) *Predictors of Attitudes toward Sexual Harassment: Ambivalent Sexism, Ambivalence toward Men, and Gender Differences*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wang, L. J., Chen, C. K., Sheng, Y. C., Lu, P. W., Chen, Y. T., Chen, H. J., & Lin, J. S. (2012). Workplace sexual harassment in two general hospitals in Taiwan: The incidence, perception, and gender differences. *Journal of occupational health, 54*(1), 56-63.
- Wasti, S. A., Bergman, M. E., Glomb, T. M., & Drasgow, F. (2000). Test of the cross-cultural generalizability of a model of sexual harassment. *Journal of Applied Psychology, 85*(5), 766.
- Wasti, S. A., & Cortina, L. M. (2002). Coping in context: Sociocultural determinants of responses to sexual harrassment. *Journal of Personality and Social Psychology, 83*(2), 394.
- Weber, K. P., Bauer, L. M., & Martinez, T. E. (2012). The Influence of Sex, Gender Bias, and Dress Style on Attitudes Toward Sexual Harassment. *Psi Chi Journal of Psychological Research, 17*(3).
- Willness, C. R., Steel, P., & Lee, K. (2007). A meta-analysis of the antecedents and consequences of workplace sexual harassment. *Personnel Psychology, 60*(1), 127-162.
- Wispé, L. (1986). The distinction between sympathy and empathy: To call forth a concept, a word is needed. *Journal of personality and social psychology, 50*(2), 314.
- Yalçın, Z.S. (2006) *Effects of Ambivalent Sexism, Locus of Control, Empathy, and Belief in a Just World on Attitudes toward Rape Victims*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zengin, E. (2012). *Sexual Harassment Among Turkish Female Athles: The Role of Ambivalent Sexism*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

8. EKLER

EK-1: Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği (CTİTÖ)

CİNSEL TACİZE İLİŞKİN TUTUMLAR ÖLÇEĞİ (CTİTÖ)							
ÖNEMLİ: Aşağıda verilen maddelerin bazılarında “CİNSEL TACİZ” kavramından bahsedilmektedir. Burada cinsel taciz ile kastedilen her türlü istenmeyen cinsel içerikli yaklaşımlardır. Lütfen hem fiziksel hem de tüm sözel cinsel içerikli yaklaşımları göz önünde bulundurarak soruları cevaplandırınız.		Hiç Katılmıyorum	Oldukça katılmıyorum	Birazcık Katılmıyorum	Birazcık Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Çok Katılıyorum
1	Samimi arkadaşlık olmadığı halde karşı cinsiyete sık sık dokunulmasında bir sakınca görmüyorum.	1	2	3	4	5	6
2	Cinsel içerikli sakaların yapılması beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
3	Romantik ilişki içinde bulunmadığı biri tarafından anlamlı bakışlarla süzülme günü zevkli kılabilir.	1	2	3	4	5	6
4	Çekici olduğundan dolayı karşı cinsiyete yakınlaşmaya çalışmak doğaldır.	1	2	3	4	5	6
5	İstenmediği halde bir kişinin romantik ilişkiye zorlanması rahatsız edici bir durumdur.	1	2	3	4	5	6
6	Açık kıyafet giyinmiş kadınların bastan aşağı süzülmesini normal karşılarım.	1	2	3	4	5	6
7	Çekici bir kişi kendisine cinsel yaklaşımların olabileceğini bilmeli ve bunlarla başa çıkmayı öğrenmelidir.	1	2	3	4	5	6
8	Pek çok kadın, işyerinde ya da okulda iletişim halinde olduğu erkekleri birlikte olmayacakları halde cinsel açıdan kışkırtmaktan zevk alırlar.	1	2	3	4	5	6
9	Bir erkek tarafından cinsel olarak rahatsız edilen pek çok kadın; erkeğin bu davranışını konuşmaları, hareketleri ya da giyinişleriyle kışkırtmışlardır.	1	2	3	4	5	6
10	Cinsel tacizin ciddi bir sosyal problem olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
11	Üst konumdaki birinin cinsel ilgisine yüz vermek, kadınlar tarafından kendi iş/okul koşullarını iyileştirmek için sıkça kullanılır.	1	2	3	4	5	6
12	Bir erkeğin çekici bulduğu bir kadına cinsel yaklaşımlarda bulunması doğaldır.	1	2	3	4	5	6
13	Masum flörtleşmeler iş ya da okul gününü ilginç kılar.	1	2	3	4	5	6
14	Üst konumdaki bir kişinin alt konumundaki birinin gözünü korkutarak cinsel birlikteliğe zorlaması ciddi bir sosyal problemdir.	1	2	3	4	5	6
15	Cinsel tacize uğramış insanlar genelde buna davetiye çıkarmış insanlardır.	1	2	3	4	5	6
16	Bir kişiyle cinsel birlikteliği olan biri, artık o kişi hakkında cinsel taciz suçlamasında bulunamaz.	1	2	3	4	5	6
17	Tahrik edici kıyafetler giyen kadınlar cinsel tacize davetiye çıkartırlar.	1	2	3	4	5	6
18	Cinsel taciz kadınların uydurmasıdır.	1	2	3	4	5	6

		Hiç Katılmıyorum	Oldukça katılmıyorum	Birazcık Katılmıyorum	Birazcık Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Çok Katılıyorum
19	Oturmasına, eğilmesine dikkat etmeyen kadın tacize maruz kalır.	1	2	3	4	5	6
20	Cinsel taciz kadınlara yapılan bir hakarettir.	1	2	3	4	5	6
21	Bir kadın eğer gerçekten istemezse hiçbir erkeğin ona cinsel tacizde bulunmasına fırsat vermez.	1	2	3	4	5	6
22	Cinsel taciz oldukça rahatsız edici bir durumdur.	1	2	3	4	5	6

EK-2 Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ)

ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK ÖLÇEĞİ (ÇDCÖ)							
Lütfen her bir ifade ile ne derece hemfikir olup olmadığınızı verilen ölçekteki sayılardan birini seçerek ifadenin yanındaki boşluğa yazınız. Hiç Katılmıyorum: 1 Oldukça katılmıyorum: 2 Birazcık Katılmıyorum: 3 Birazcık Katılıyorum: 4 Oldukça Katılıyorum: 5 Çok Katılıyorum: 6		Hiç Katılmıyorum	Oldukça katılmıyorum	Birazcık Katılmıyorum	Birazcık Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Çok Katılıyorum
1	Ne kadar başarılı olursa olsun bir kadının sevgisine sahip olmadıkça bir erkek gerçek anlamda bütün bir insan olamaz.	1	2	3	4	5	6
2	Gerçekte birçok kadın “eşitlik” arıyoruz maskesi altında işe alınmalarda kendilerinin kayırılması gibi özel muameleler arıyorlar.	1	2	3	4	5	6
3	Bir felaket durumunda kadınlar erkeklerden önce kurtarılmalıdır.	1	2	3	4	5	6
4	Birçok kadın masum söz veya davranışları cinsel ayrımcılık olarak yorumlamaktadır.	1	2	3	4	5	6
5	Kadınlar çok çabuk alınırlar.	1	2	3	4	5	6
6	Karşı cinsten biri ile romantik ilişki olmaksızın insanlar hayatta gerçekten mutlu olamazlar.	1	2	3	4	5	6
7	Feministler gerçekte kadınların erkeklerden daha fazla güce sahip olmalarını istemektedirler.	1	2	3	4	5	6
8	Birçok kadın çok az erkekte olan bir saflığa sahiptir.	1	2	3	4	5	6
9	Kadınlar erkekler tarafından el üstünde tutulmalı ve korunmalıdır.	1	2	3	4	5	6
10	Birçok kadın erkeklerin kendileri için yaptıklarına tamamen minnettar olmamaktadırlar.	1	2	3	4	5	6
11	Kadınlar erkekler üzerinde kontrolü sağlayarak güç kazanmak hevesindedirler.	1	2	3	4	5	6
12	Her erkeğin hayatında hayran olduğu bir kadın olmalıdır.	1	2	3	4	5	6
13	Erkekler kadınsız eksiktirler.	1	2	3	4	5	6
14	Kadınlar işyerlerindeki problemleri abartmaktadırlar.	1	2	3	4	5	6
15	Bir kadın bir erkeğin bağlılığını kazandıktan sonra genellikle o erkeğe sıkı bir yular takmaya çalışır.	1	2	3	4	5	6
16	Adaletli bir yarışmada kadınlar erkeklere karşı kaybettikleri zaman tipik olarak kendilerinin ayrımcılığa maruz kaldıklarından yakınırırlar.	1	2	3	4	5	6
17	İyi bir kadın erkeği tarafından yüceltilmelidir.	1	2	3	4	5	6
18	Erkekler cinsel yönden yaklaşılabılır olduklarını gösterircesine şakalar yapıp daha sonra erkeklerin tekliflerini reddetmekten zevk alan birçok kadın vardır.	1	2	3	4	5	6
19	Kadınlar erkeklerden daha yüksek ahlaki duyarlılığa sahip olma eğilimindedirler.	1	2	3	4	5	6
20	Erkekler hayatlarındaki kadın için mali yardım sağlamak için kendi rahatlarını gönüllü olarak feda etmelidirler.	1	2	3	4	5	6
21	Feministler erkeklere makul olmayan istekler sunmaktadırlar.	1	2	3	4	5	6
22	Kadınlar erkeklerden daha ince bir kültür anlayışına ve zevkine sahiptirler.	1	2	3	4	5	6

EK-3 Kontrol Odağı Ölçeği (KOÖ)

KONTROL ODAĞI ÖLÇEĞİ (KOÖ)						
Bu anket, insanların yaşama ilişkin bazı düşüncelerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sizden, bu maddelerde yansıtılan düşüncelere ne ölçüde katıldığınızı ifade etmeniz istenmektedir. Bunun için, her maddeyi dikkatle okuyunuz ve o maddede ifade edilen düşüncenin sizin düşüncelerinize uygunluk derecesini belirtiniz. Bunun için de her ifadenin karşısındaki seçeneklerden sizin görüşünüzü yansıtan kutucuğa bir (X) işareti koymanız yeterlidir. “Doğru” ya da “yanlış” cevap diye bir şey söz konusu değildir.		Hiç Uygun Değil	Pek Uygun Değil	Uygun	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun
1	İnsanın yaşamındaki mutsuzlukların çoğu, biraz da şanssızlığına bağlıdır.					
2	İnsan ne yaparsa yapsın üşütüp hasta olmasının önüne geçemez.					
3	Bir şeyin olacağı varsa eninde sonunda mutlaka olur.					
4	İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın, ne yazık ki değeri genellikle anlaşılmaz.					
5	İnsanlar savaşları önlemek için ne kadar çaba gösterirlerse gösterebilirler, savaşlar daima olacaktır.					
6	Bazı insanlar doğuştan şanslıdır.					
7	İnsan ilerlemek için güç sahibi kişilerin gönlünü hoş tutmak zorundadır.					
8	İnsan ne yaparsa yapsın, hiçbir şey istediği gibi sonuçlanmaz.					
9	Birçok insan, rastlantıların yaşamlarını ne derece etkilediğinin farkında değildir.					
10	Bir insanın halen ciddi bir hastalığa yakalanmamış olması sadece bir şans meselesidir.					
11	Dört yapraklı yonca bulmak insana şans getirir.					
12	İnsanın burcu hangi hastalıklara daha yatkın olacağını belirler.					
13	Bir sonucu elde etmede insanın neleri bildiği değil, kimleri tanıdığı önemlidir.					
14	İnsanın bir günü iyi başladıysa iyi; kötü başladıysa da kötü gider.					
15	Başarılı olmak çok çalışmaya bağlıdır; şansın bunda payı ya hiç yoktur ya da çok azdır.					
16	Aslında şans diye bir şey yoktur.					
17	Hastalıklar çoğunlukla insanların dikkatsizliklerinden kaynaklanır.					
18	Talihsizlik olarak nitelenen durumların çoğu, yetenek eksikliğinin, ihmalin, tembelliğin ve benzeri nedenlerin sonucudur.					
19	İnsan, yaşamında olabilecek şeyleri kendi kontrolü altında tutabilir.					
20	Çoğu durumda yazı-tura atarak da isabetli kararlar verilebilir.					
21	İnsanın ne yapacağı konusunda kararlı olması, kadere güvenmesinden daima iyidir.					
22	İnsan fazla bir çaba harcamasa da karşılaştığı sorunlar kendiliğinden çözülür.					
23	Çok uzun vadeli planlar yapmak her zaman akıllıca olmayabilir, çünkü birçok şey zaten iyi ya da kötü şansa bağlıdır.					
24	Birçok hastalık insanı yakalar ve bunu önlemek mümkün değildir.					
25	İnsan ne yaparsa yapsın, olabilecek kötü şeylerin önüne geçemez.					
26	İnsanın istediğini elde etmesinin talihle bir ilgisi yoktur.					

Bu anket, insanların yaşama ilişkin bazı düşüncelerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sizden, bu maddelerde yansıtılan düşüncelere ne ölçüde katıldığınızı ifade etmeniz istenmektedir. Bunun için, her maddeyi dikkatle okuyunuz ve o maddede ifade edilen düşüncenin sizin düşüncelerinize uygunluk derecesini belirtiniz. Bunun için de her ifadenin karşısındaki seçeneklerden sizin görüşünüzü yansıtan kutucuğa bir (X) işareti koymanız yeterlidir. “Doğru” ya da “yanlış” cevap diye bir şey söz konusu değildir.		Hiç Uygun Değil	Pek Uygun Değil	Uygun	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun
27	İnsan kendisini ilgilendiren birçok konuda kendi başına doğru kararlar alabilir.					
28	Bir insanın başına gelenler, temelde kendi yaptıklarının sonucudur.					
29	Halk yeterli çabayı gösterse siyasal yolsuzlukları ortadan kaldıracaktır.					
30	Şans ya da talih hayatta önemli bir rol oynamaz.					
31	Sağlıklı olup olmamayı belirleyen esas şey insanların kendi yaptıkları ve alışkanlıklarıdır.					
32	İnsan kendi yaşamına temelde kendisi yön verir.					
33	İnsanların talihsizlikleri yaptıkları hataların sonucudur.					
34	İnsanlarla yakın ilişkiler kurmak, tesadüflere değil, çaba göstermeye bağlıdır.					
35	İnsanın hastalanacağı varsa hastalanır; bunu önlemek mümkün değildir.					
36	İnsan bugün yaptıklarıyla gelecekte olabilecekleri değiştirebilir.					
37	Kazalar, doğrudan doğruya hataların sonucudur.					
38	Bu dünya güç sahibi birkaç kişi tarafından yönetilmektedir ve sade vatandaşın bu konuda yapabileceği fazla bir şey yoktur.					
39	İnsanın dini inancının olması, hayatta karşılaşacağı bir çok zorluğu daha kolay aşmasına yardım eder.					
40	Bir insan istediği kadar akıllı olsun, bir işe başladığında şansını yaver gitmezse başarılı olamaz.					
41	İnsan kendine iyi baktığı sürece hastalıklardan kaçınabilir.					
42	Kaderin insan yaşamı üzerinde çok büyük bir rolü vardır.					
43	Kararlılık bir insanın istediği sonuçları almasında en önemli etkidir.					
44	İnsanlara doğru şeyi yaptırmak bir yetenek işidir; şansın bunda payı ya hiç yoktur ya da çok azdır.					
45	İnsan kendi kilosunu, yiyeceklerini ayarlayarak kontrolü altında tutabilir.					
46	İnsanın yaşamının alacağı yönü, çevresindeki güç sahibi kişiler belirler.					
47	Büyük ideallere ancak çalışıp çabalayarak ulaşılabilir.					

EK-4 Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi (KATİ)

KİŞİLER ARASI TEPKİSELLİK İNDEKSİ (KTVİ)						
Bu ölçek çeşitli yaşam durumlarındaki duygu ve düşüncelerinizi araştırmak amacıyla geliştirilmiştir. Testte bulunan ifadelerin size ne ölçüde uygun olduğunu, maddeleri dikkatlice okuduktan sonra, cümlelerin sağındaki sayılardan birini işaretleyerek belirtiniz. Tamamen aykırı:0 Oldukça aykırı:1 Kararsızım:2 Oldukça uygun :3 Tamamen uygun: 4		Tamamen aykırı	Oldukça aykırı	Kararsızım	Oldukça uygun	Tamamen uygun
1	Başıma gelebilecek şeylere ilişkin fantezi ve hayal kurarım.	0	1	2	3	4
2	Benden daha kötü durumda olan insanların durumu beni üzer.	0	1	2	3	4
3	Diğer insanların bakış açılarından bir olaya bakmakta zorluk çekerim.	0	1	2	3	4
4	Sorunları olan insanlar için çok fazla üzülmem.	0	1	2	3	4
5	Bir romandaki karakterlerin duygularına kendimi gerçekten kaptırdığım olur.	0	1	2	3	4
6	Acil durumlarda kolaylıkla rahatsızlık ve endişe hissederim.	0	1	2	3	4
7	Genellikle bir filmi ya da oyunu izlerken gerçekçiyimdir ve tamamen kendimi kaptırmam.	0	1	2	3	4
8	Bir konu hakkında karar almadan önce herkesin görüşüne dikkat etmeye çalışırım.	0	1	2	3	4
9	Birisinden faydalandığımı gördüğüm zaman, onu korumaya yönelik duygular hissederim.	0	1	2	3	4
10	Duygusal bir durum içinde olduğum zaman, kendimi çaresiz hissederim.	0	1	2	3	4
11	Olayların arkadaşlarım tarafından nasıl algılandığını düşünür, onları daha iyi anlamaya çalışırım.	0	1	2	3	4
12	Bir filme ya da kitaba, kendimi çok az kaptırırım.	0	1	2	3	4
13	Birisinin incindiğini gördüğüm zaman sakin olma eğilimindeyim.	0	1	2	3	4
14	Başka insanların başına gelen talihsizlikler beni ilgilendirmez.	0	1	2	3	4
15	Bir konu hakkında haklı olduğumdan eminsem, diğer insanları dinleyerek zaman harcamam.	0	1	2	3	4
16	Bir filmi ya da oyunu gördükten sonra, kendimi oradaki karakterlerden biriymişim gibi hissederim.	0	1	2	3	4
17	Hassas duygusal bir durum içinde olmak beni rahatsız eder.	0	1	2	3	4
18	Birisine haksız bir biçimde davranıldığını gördüğüm zaman ona çok fazla acımam.	0	1	2	3	4
19	Acil durumlara başa çıkmakta genellikle etkiliyimdir.	0	1	2	3	4
20	Çevremde olanlardan sıklıkla etkilenirim.	0	1	2	3	4
21	Her sorunun iki farklı bakış açısı olduğuna inanır ve her ikisine de dikkat etmeye çalışırım.	0	1	2	3	4
22	Kendimi yufka yürekli bir insan olarak tanımlayabilirim.	0	1	2	3	4
23	İyi bir film seyrettiğim zaman, kendimi kolaylıkla kahramanın yerine koyabilirim.	0	1	2	3	4
24	Acil durumlarda kontrolümü kaybederim.	0	1	2	3	4

		Tamamen aykırı	Oldukça aykırı	Kararsızım	Oldukça uygun	Tamamen uygun
25	Birisine üzüldüğüm zaman, kendimi bir süre için onun yerine koyarım.	0	1	2	3	4
26	İlginç bir hikaye ya da roman okurken, hikayedeki olaylar kendi başıma gelse ne hissedeceğimi hayal ederim.	0	1	2	3	4
27	Acil yardıma ihtiyacı olan birisini gördüğüm zaman, elim ayağım dolaşır.	0	1	2	3	4
28	Bir kişiyi eleştirmeden önce, onun yerinde olsam kendimi nasıl hissedeceğimi düşünmeye çalışırım.	0	1	2	3	4

EK-5 Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıda istenen demografik bilgileri lütfen eksiksiz doldurunuz.

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
2. Yaşınız:
3. Eğitim düzeyiniz: Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise
 Yüksekokul Üniversite Yüksek Lisans-Doktora
4. Yaşadığınız şehir:
5. Mesleğiniz:
 Psikolog Psikolojik Danışman Sosyal Hizmet Uzmanı
 Psikiyatrist Diğer
6. Aylık geliriniz: 1000 TL ve altı 1001-2500 TL arası
 2501-4000 TL arası 4001 TL ve üzeri
7. Mesleki tecrübeniz var mı?
 Evet Hayır

(8., 9., 10., 11. ve 12. sorularda cinsel taciz kavramı ile kastedilen her türlü istenmeyen cinsel içerikli davranış ya da yaklaşımlardır. Lütfen hem fiziksel hem de sözel cinsel içerikli davranışları-yaklaşımları göz önünde bulundurarak cevaplayınız!)

8. Mesleğiniz gereği cinsel tacize uğramış bireylerle çalıştınız mı?
 Evet Hayır
9. (8. soruya evet cevabı verdiyseniz cevaplayınız!) Çalışma biçiminiz:
 Terapi
 Görüşme/Yönlendirme/Rehberlik
 Adli birimlerde görevlendirme (bilirkişilik, rapor hazırlama)
 Diğer
10. Çevrenizde/yakınlarınızdan (aile fertleri, arkadaşlar, vb.) cinsel tacize uğramış bireyler var mı?
 Evet Hayır
11. Hayatınız boyunca hiç cinsel tacize uğradınız mı?
 Evet Hayır
12. Aşağıdakilerden hangilerini yaşadınız?

Cinsel taciz olaylarına örnekler		0-Hiç	1-2 defa	3-4 defa	5 ve üzeri
1	Dokunma, okşama	0	1	2	3
2	Gözünü dikip bakma, süzme, kesme, baştan ayağa süzme	0	1	2	3
3	Cinsel içerikli şakalar ya da teklifler	0	1	2	3
4	Israrcı cinsel ilişki teklifi	0	1	2	3
5	Cinsel içerikli resimler ya da posterler gösterme/yollama	0	1	2	3
6	Gereksiz (rahatsız edici) yakınlık	0	1	2	3
7	Umut vererek ya da tehdit yoluyla cinsel zorlama	0	1	2	3
8	Zorla cinsel ilişkiye girmek, tecavüz	0	1	2	3
9	Randevu (görüşmek) için baskı	0	1	2	3
10	Sözlü taciz (laf atmak, vb.)	0	1	2	3

EK-6 Araştırmacının Özgeçmişi

HÜLYA AYHAN

Adres: Kağıthane/İSTANBUL

Telefon: (0536) 853 59 83

e-mail: hulyaayhan_@hotmail.com

hulyaayhan85@gmail.com

Kişisel Bilgiler:

Doğum Tarihi: 25.09.1985

Doğum Yeri: İstanbul

Eğitim:

Yüksek Lisans: (2014-...) Haliç Üniversitesi Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Bölümü-Tezli

Üniversite: (2005-2010) Boğaziçi Üniversitesi - Psikoloji Bölümü-İSTANBUL

Lise: (2000 - 2004) Beyoğlu Fındıklı Lisesi (Y.D.A.)- İSTANBUL

İlköğretim: (1992-2000) Büyük Esmâ Sultan İlköğretim Okulu- İSTANBUL

Üniversite Mezuniyet Notu: 2.78

Yabancı Dil: İngilizce – iyi derecede

Bilgisayar: SPSS, MS Office

Tecrübe: (Ocak – Şubat 2009) Bakırköy Prof.Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Sınır Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi (staj)

- Hastalarla yapılan günlük görüşmelere gözlemci olarak katılım.
- Hastane ve servis içinde verilen eğitimlere katılım.
- Hastalarla yapılan “Güne Merhaba” toplantılarına katılım.
- Hastalara uygulanan psikolojik değerlendirme testlerine gözlemci olarak katılım (Rorschach, Wechsler, MMPI)

Katıldığı Etkinlikler:

- (15 Ekim – 9 Kasım 2007) Boğaziçi Üniversitesi Fotoğraf Kulübü Temel Fotoğraf Eğitim Seminerleri
- (10 – 13 Temmuz 2008) XIII. Ulusal Psikoloji Öğrencileri Kongresi-dinleyici olarak katılım
- (3 – 5 Eylül 2008) 15. Ulusal Psikoloji Kongresi-dinleyici olarak katılım
- (21-24 Temmuz 2009) XIV. Ulusal Psikoloji Öğrencileri Kongresi-sözlü bildirim ile katılım

“ *Anlamsal Uyarının Zihinsel İmgelem Üzerindeki Etkisi(A Controversy to the Literature: No Distance and Priming Effect on Visual Imagery)*”- deneysel psikoloji

- (18-19 Haziran 2011) Yeditepe Üniversitesi Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Çalıştay-dinleyici olarak katılım
 - (2011) Kognitif Terapi Kuram ve Uygulama Eğitimi- Doç.Dr.M.Hakan Türkçapar
-

Sertifikalar:

- Denver II Uygulamacı Sertifikası- Türk Psikologlar Derneği/ Prof.Dr.Kalbiye Yalaz, Uzm.Birgöl Bayoğlu
 - Oyun Terapisi Eğitimi- Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği / Uzm.Klinik Psk.Birgöl Emiroğlu
-

İş Deneyimi:

- (02/2011-01/2012) Özel Yüz Yüze Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi - Psikolog
 - (12/03/2012-...) Bakırköy Denetimli Serbestlik Müdürlüğü – Psikolog
-

Hobileri: Resim, Keman (başlangıç), Fotoğrafçılık

EK-6 Etik Kurul Onay Evrakı

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

SAYI : 84
KONU:

25/12/2014

Sayın; Yrd.Doç.Dr.Pervin Sevda BIKMAZ

Haliç Üniversitesi Etik Değerlendirme Kurulunca yapmış olduğunuz başvuru incelenmiş olup, danışmanı olduğunuz Hülya AYHAN'ın "**Cinsel Tacize İlişkin Tutumları Yordayan Faktörler: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik, Kontrol Odağı ve Empati**" isimli araştırması kurulumuzun 15.12.2014 tarihli toplantısında etik yönden uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Önder Özkazanç
Prof.Dr.Önder ÖZKAZANÇ
Etik Kurul Başkanı

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARLARI

Adı-Soyadı	Alanı	Kurumu	Araştırma ile ilişkisi	Katılım	İmza
Prof.Dr.Önder ÖZKAZANÇ (Başkan)	İktisat	Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>
Doç.Dr.Leman ŞENTURAN (Raportör)	Hemşirelik	Haliç Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>
Prof.Dr.Güneş YAVUZER	Fizyoterapi ve Reh.	Haliç Üniversitesi Yüksekokulu	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>
Prof.Dr.Filiz AÇKURT	Beslenme ve Diyetetik	Haliç Üniversitesi Yüksekokulu	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>
Prof.Dr.Oya OĞUZ	Fizik	Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>
Yrd.Doç.Dr.İlhan ODABAŞ	Spor Yöneticiliği	Haliç Üniversitesi Beden Eğt. ve Spor Yük. Okulu	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>
Yrd.Doç.Dr.Pervin Sevda BIKMAZ	Psikoloji	Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi	yok	☐ ☐	
Yrd.Doç.Dr.Baki YÖKEŞ	Moleküler Biyoloji	Haliç Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>
Av.Korkut HAZINEDAR	Hukuk	Haliç Üniversitesi	yok	☐ ☐	<i>[Signature]</i>

